

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ №1

Юридична наука як правова основа інноваційного розвитку України

**Збірник тез
підсумкової науково-теоретичної конференції
наукового товариства здобувачів вищої освіти
навчально-наукового інституту №1 НАВС
(13 квітня 2017 року)**

Частина 1

Київ-2017

ББК Х
А437

Редакційна колегія:

Бондаренко Є.В., кандидат юридичних наук, доцент (голова);
Терещенко Ю.В., кандидат юридичних наук (заступник
голови);
Цюприк Н.О., відповідальний секретар.

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ від 31 березня 2017 року (протокол № 3)

Матеріали подано в авторській редакції

Юридична наука як правова основа інноваційного розвитку України [Текст] : матеріали підсумк. наук.-теорет. конф. наук. т-ва здобувачів вищої освіти (Київ, 13 квіт. 2017 р.) : - К. : Нац. Акад.. внутр.. справ, 2017. - 240с.

Національна академія внутрішніх справ, 2017

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МЕТОДАМ ЕФЕКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ТА КУЛЬТУРИ ПОВОДЖЕННЯ З НЕЮ

Андріяш Є.В., курсант 210 навчальної групи ННІ № 1НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки ННІ №1 **Максимов С.П.**

В сучасних умовах діяльності Національної поліції (НП) України негайного вирішення потребує проблема попередження надзвичайних подій серед особового складу і, в першу чергу, тих, які призводять до травматизму та загибелі співробітників НП. Як показують дослідження, 3/5 випадків фізичного травматизму та 1/3 випадків загибелі особового складу відбувається під час безпосереднього виконання ними своїх службових обов'язків. Більшість з них пов'язані з фактами чинення опору працівникам поліції затримуваними злочинцями, правопорушниками, у тому числі і такими злочинцями, що мають навички з бойової та спеціальної підготовки. Для того, щоб поліцейський отримав стійкі навички поведінки зі зброєю, що в свою чергу переросте у культуру поведінки зі зброєю, необхідно визначити відповідні особливості навчання методам ефективного застосування вогнепальної зброї.

Дослідженням проблеми частково або опосередковано займалися фахівці з адміністративного права, адміністративної діяльності, інших галузей правових наук: Л.М. Вайнштейн, А.В. Громов, В.І. Жуковський, С.А. Ковальов, Д.М. Крадожон, І.П. Петров, Е.В.Сорокін, О.С. Федченко.

Ціль дослідження: визначити основні методи та засоби, що застосовуються в процесі підготовки поліцейських на вогневі підготовці з метою досконалого оволодіння зброєю.

Аналіз випадків загибелі і травмування працівників Національної поліції і Національної гвардії України при виконанні службових завдань охорони публічного порядку показує, що

традиційні засоби активного захисту, які входять до екіпіровки патрульних не забезпечують в повному обсязі особисту безпеку. Тому спроба наряду затримати озброєного злочинця часто закінчується пораненням та загибеллю патрульних.

Як показують дослідження з питань застосування правоохоронцями вогнепальної зброї, для вогневого двобою на близьких відстанях між співробітниками поліції і злочинцями на сьогоднішній день характерні такі особливості:

- високий темп стрільби з обох сторін;
- ведення правоохоронцями неприцільного вогню;
- невикористання правоохоронцями укриттів;
- невикористання тактичних прийомів (відходу з лінії ведення вогню злочинцями, тактичних пересувань, спостереження за оточуючою обстановкою і т. ін.);
- індивідуальна тактика дій співробітника поліції, навіть при діях у складі групи.

Однією з розповсюджених помилок українських поліцейських, незалежно від місця роботи, фаху і посади, є помилка в оцінці правопорушника. В зв'язку з цим пропонуються розроблені методичні рекомендації, які повинні допомогти співробітнику поліції у прийнятті правильного рішення на стадії візуального контакту з порушником (злочинцем). Оцінка правопорушника полягає у визначенні ступеня його озброєності, оцінці його одягу, фізичного та психічного стану. Насамперед слід звернути увагу на наявність у правопорушника вогнепальної чи холодної зброї, а також предметів, які можуть бути використані замість неї з такою ж метою.

Готовність до відкриття вогню (приведення зброї у готовність) визначається наявністю приєднаного спорядженого магазину, виключенням запобіжника, курком, поставленим на бойовий взвод, положенням зброї (наведена на ціль, знаходиться в кобурі тощо).

З бойових якостей необхідно знати:

- чи є зброя автоматичною або самозарядною;
- місткість магазину;

- забійна сила кулі дія боеприпасу, який використовується в даному зразку зброї;
- час приведення зброї в готовність до відкриття вогню (час першого пострілу).

Культура поводження зі зброєю є сукупність прийомів і методів максимально ефективного і безпечного застосування зброї.

Це визначення дуже точно розкриває суть поняття, що охоплює всі області взаємин між людиною і зброєю. Структурно культура роботи зі зброєю складається з трьох основних частин: правила збереження, догляд і транспортування зброї; правила техніки безпеки при роботі з ним; методи максимально ефективного його застосування.

Словом, із причин, пов'язаних з ефективністю застосування зброї, виходить, мало знати прийоми, що дають максимальний ефект, що дозволяють вижати зі зброї такі показники, про які не припускали навіть самі конструктори, необхідно строго дотримувати відповідні правила і мати добрі напрацьовані, відточені до автоматизму навички.

З метою забезпечення особистої безпеки працівника поліції при виконанні службових обов'язків пропонуються наступні методи максимально ефективного застосування вогнепальної зброї:

Усі маніпуляції з запобіжником пістолета виконуються великим пальцем руки, що утримує рукоятку пістолета. У даному випадку мова йде про пістолет ПМ. Треба сказати, що в цієї моделі запобіжник конструктивно розташований дуже вдало для правши і зовсім невдало для шульги. При правильному хваті рукоятки він зручно розташовується над великим пальцем руки, дозволяючи швидко зняти чи поставити зброю на запобіжник.

При переводі затвора назад він утримується тільки великим і вказівним пальцями. Такий спосіб повинний застосовуватися у всіх випадках роботи з затвором пістолета. Результатом випадкового пострілу в цьому випадку дуже легко може виявитися лікоть самого стрільця. До того ж при переводі затвора назад з утриманням його

всіма пальцями унеможливилося одночасне виведення пістолета на лінію пострілу.

В ситуації вогневого контакту досилання патрона в патронник у ручній нарізній короткоствольній зброї здійснюється переводом затвора назад з одночасним виводом пістолета на лінію пострілу. Для працівника поліції ця дія має принципове значення, тому що під час вогневого контакту кожна зайва секунда зволікання може виявитися для нього фатальною.

Усі штатні маніпуляції зі зброєю повинні виконуватися без візуального контролю зброї стрільцем. У звичайному житті людина, як правило, дивиться на руки, коли щось ними робить. Під час вогневого контакту оперативна ситуація може мінятися дуже швидко, так що, відвернувшись навіть на кілька секунд, поліцейський може упустити контроль над ситуацією.

З огляду на все це, під час вихідної підготовки і наступного поточного тренінгу стрільцю необхідно приділяти досить уваги практиці звертання зі зброєю наосліп (включаючи неповне розбирання - збирання пістолета й усунення уткання і перекосу патрона в патроннику).

Під час ведення вогневого контакту при зміні магазину в патроннику повинний залишатися останній патрон. Це також вимога, обумовлена оперативною роботою. У бойовій обстановці воно не тільки скорочує час перезарядження зброї, але і дає шанс стрільцю в разі потреби зробити постріл ще до того, як буде замінено магазин. Це цілком може зберегти стрільцю життя.

Висновки: відомо, що, навчившись один раз їздити на велосипеді, не розучишся вже ніколи. Зовсім інша справа - стрілецькі навички. Вони вимагають регулярних тренувань навіть для добре підготовлених стрільців. А вона, у свою чергу, ніколи не з'явиться, якщо навчальний процес буде будуватися за принципом «на тренуванні роблю як простіше (чи безпечніше), а от у реальному бої зроблю як треба». Тому, вогнева підготовка поліцейського повинна проходити систематично, постійно та ефективно. На нашу думку, вивчення цієї проблеми на даний час є

досить актуальним, перспективним і потребує додаткового дослідження на науковому рівні.

РОЗМЕЖУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРИСЯЖНИХ І ПРОФЕСІЙНИХ СУДДІВ ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ СПРАВ СУДОМ ПРИСЯЖНИХ

Балашова І.О., курсант 314 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент **Хабло О.Ю.**

Суд є невід'ємною складовою системи правового захисту особи, її прав і свобод. Діяльність судової влади спрямована на захист прав людини, забезпечення соціальної стабільності та режиму законності в державі. Але не у всіх випадках є доречним довіряти вирішення найбільш резонансних справ державі – тут поле для діяльності присяжних.

Основною ідеєю суду присяжних є те, що пересічного громадянина судять такі ж самі громадяни – без спеціальних знань в галузі права. Класичне пояснення необхідності інституту присяжних – це захист громадянина від свавілля державних органів та право на суд рівних собі.

У ст. 383 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України визначено, що кримінальне провадження судом присяжних здійснюється відповідно до загальних правил КПК України з особливостями, встановленими параграфом 2 гл. 30 КПК України. Суд присяжних утворюється при місцевому загальному суді першої інстанції. Прокурор, суд зобов'язані роз'яснити обвинуваченому у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі, можливість та особливості розгляду кримінального провадження стосовно нього судом присяжних. Усі питання, пов'язані з судовим розглядом, судді і

присяжні вирішують спільно, крім питання доцільності продовження тримання обвинуваченого під вартою до спливу двомісячного строку з дня надходження до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру чи з дня застосування судом до обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою вирішує головуючий.

В. М. Тертишник пише, що «самостійного рішення (вердикту) присяжні, за такої концепції, не приймають, а отже – практично не відповідають ні за долю справи, ні за свої рішення. Пропонуючи ж їм спільно з суддями вирішувати всі питання судочинства законодавець торує шлях до колективної безвідповідальності як самих присяжних, так і судів-професіоналів, котрі, за таких умов, свої помилки і зловживання можуть «списувати» на недосвідчених присяжних».

Усі питання під час наради в суді присяжних вирішуються простою більшістю голосів, як і ухвалення остаточного судового рішення. У зв'язку з цим, якщо у більшості, яка ухвалила рішення, немає професійного судді, головуючий зобов'язаний надати кваліфіковану допомогу присяжним при його складенні.

Існує дві моделі журі присяжних: класична (англо-американська) і континентальна. Характерними ознаками англо-американської моделі суду присяжних є розмежування компетенції між колегією присяжних і професійним суддею; ухвалення присяжними вердикту, який, як правило, є невмотивованим. У цій моделі вердиктом вважають самостійне рішення колегії присяжних, яке прийнято без участі професійних суддів, що виражає їх згоду (або незгоду) з обвинувальним актом. Тобто для англо-американської моделі характерним є те, що присяжні дають відповідь на питання щодо того, чи було вчинено злочин; чи винуватий у його вчиненні підсудний (обвинувачений); чи заслуговує він на поблажливість. Якщо на ці питання присяжні дадуть позитивну відповідь, то, ґрунтуючись на цій підставі, професійний суддя визначає обвинуваченому конкретний вид покарання та вирішує інші питання, що потребують спеціальних

знань у галузі права. Саме така функціональна наповненість компетенції присяжних створює передумови для віднесення їх до «суддів факту», тоді як професійний суддя є «суддею права».

Як альтернатива класичній моделі суду присяжних, в Європі була створена власна модель участі народу у здійсненні правосуддя, яка характеризується як континентальна модель суду присяжних (або як її прийнято називати змішана колегія). Принциповою особливістю цієї моделі у всіх її різновидах є те, що для розгляду кримінальної справи, на відміну від класичної моделі суду присяжних, ядром процесуальної конструкції якого є розмежування компетенції між присяжними і професійним суддею, створюється єдина колегія з числа професійних суддів та представників народу, які спільно вирішують питання як щодо винуватості або невинуватості підсудного (питання факту), так і стосовно кваліфікації злочину і покарання підсудного (питання права).

Отже, присяжні в континентальній моделі журі присяжних володіють всіма правами суддів і зобов'язані аргументувати прийняті рішення. Законодавство України модифікувало саме цей варіант суду присяжних.

ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ДОПИТУ ПОТЕРПЛИХ- ЖІНОК ВІД НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ НА ДОСУДОВОМУ СЛІДСТВІ

Баркова А.О., курсант 316 навчальної групи ННІ №1НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Атаманчук В.М.**

Дотримання прав жінок є важливою проблемою не тільки в Україні, а й в усьому світі. Протягом ХХ століття на міжнародному рівні була прийнята низка документів, в яких наголошується на

необхідності ліквідації нерівності між чоловіками та жінками у суспільстві.

Значна частина насильницьких злочинів вчиняються на підґрунті сексуальних відносин, що побудовані на статевих відмінностях “чоловік – жінка”. Результати соціологічного опитування, проведеного Українським НДІ проблем молоді та центром “Соціальний моніторинг”, доводять, що жертвами фізичного насильства у сімейному житті стають 12% молодих жінок, у тому числі 2% – дуже часто.

Наведені дані свідчать про соціальну проблему, існування якої негативно проявляється і при розслідуванні злочинів зазначеної категорії. Зокрема, на досудовому і судовому слідстві не завжди враховується такий аспект, як стосунки між чоловіком-обвинуваченим і жінкою-потерпілою, що призводить до неповного вирішення завдань кримінального судочинства.

На нашу думку, необхідно виділяти відповідні тактичні та психологічні прийоми встановлення комунікативного і психологічного контакту з потерпілою:

а) починати допит із бесід на теми, які безпосередньо не стосуються предмету допиту, використовуючи дані, отримані при криміналістичному вивченні особистості потерпілої;

б) спостерігати за невербальними проявами (мімікою, жестами, поведінкою) потерпілої;

в) оперативно корегувати власну діяльність, особливу увагу приділяти не лише змісту власних реплік, оцінок, але й інтонації, тональності їх висловлення.

Використання тактичних прийомів у процесі допиту повинно мати не хаотичний характер, а логічну доцільність їх реалізації. Тактичні прийоми можуть бути упорядковані відповідно до ситуації допиту. Значною мірою сприятимуть взаємопорозумінню з потерпілою прийоми етичного блоку. Ефективними засобами актуалізації забутого окремими вченими-криміналістами визнаються використання зорових та вербальних асоціацій, гіпнозу, біоритмології.

Показання потерпілих у зв'язку з посяганням на їх статеву свободу та недоторканість, відрізняються як правило підвищеною емоційністю. Потерпілі, як правило, тривалий час зберігають в емоційній пам'яті те, що пережили: страх, біль, відчай, фізичне страждання. В окремих випадках можливе виникнення душевного розладу. Тому вкрай важливі обставини злочину ніби відгортають свідомість. Також, головне для слідчого під час такого допиту- не допускати тривалої тиші. Це особливо пригнічує потерпілу особу. Враховуючі це, при допиті потерпілої від згвалтування слідчий повинен дотримуватись правил пристойності, виявляти ніжність, люб'язність, чемність, вихованість, підтримувати її морально. Годі ефективним буде проведення такого допиту слідчим жіночої статі.

У процесі допиту до потерпілої, як тактичний прийом застосовується пред'явлення доказів. Сутність пред'явлення доказів на допиті полягає в демонстрації змісту і значення наявної в розпорядженні слідчого доказової інформації для впливу на потерпілу з метою: надання допомоги потерпілій в пригадуванні забутого; орієнтування його на викладення відомостей про факти, що цікавлять слідство; деталізації показань потерпілої тощо.

Таким чином, тактико-психологічні прийоми, спрямовані на встановлення мотивації показань, передбачають постановку серії запитань, що дають змогу визначити мотиви, якими керується особа при даванні показань. Вирішення вказаної науково-практичної проблеми є актуальним тому що, як ми вже бачили з кожним роком кількість насильницьких злочинів лише збільшується, а отже виникає нагальна проблема в удосконаленні процесуальних основ проведення допитів потерпілих і врахуванні соціально і психологічних рис потерпілих-жінок від насильницьких злочинів при розробці тактики їх допиту. Слід також відзначити, що застосування слідчими вказаних прийомів активізації пам'яті жінок, потерпілих від насильницьких злочинів, ефективно вплине на результативність їх допиту.

СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ, ІСНУЮЧІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЇЇ РОБОТИ

Баштова О.Г., курсант 212 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат військових наук, старший науковий співробітник **Красіков О.М.**

Після проведення виборів нової влади та формування складу законодавчих та виконавчих органів почався процес складних реформ, метою яких було викорінення корупції та беззаконня з судової та правоохоронної систем.

Для проведення якісних реформ владою прийнято рішення використати успішний досвід закордонних партнерів. Саме з цією метою Кабінет Міністрів України призначив ЕкуЗгуладзе першим заступником міністра внутрішніх справ, що зіграло значну роль в створенні і розвитку української поліції.

Законопроект №1692 демонструє функціональний підхід у визначеннях Національної поліції та її структури. Він передбачає створення Національної поліції як центрального органу влади, який координує Міністр внутрішніх справ.

Зокрема, законопроект №1692-1 передбачає формування такої структури поліції: 1) місцева поліція; 2) Національна поліція; 3) Фінансова поліція; 4) Прикордонна поліція.

Окремі недоліки законопроекту Про Національну поліцію №1692.

У законопроекті зберігається стара практика присвоєння спеціальних звань (ст. 39-45). Однак сучасний європейський досвід, на який орієнтуються автори законопроектів, демонструє прив'язку звання до посади. Так, із підвищенням у посаді має підвищуватися і звання.

Окремо стоїть питання щодо введення вікового цензу від 18 до 35 років для прийняття на службу в Національну поліцію. При

цьому передбачається вивільнення існуючого зараз особового складу за штат із подальшим прийняттям на роботу на умовах, пропонованих у законопроекті.

Закон містить кілька позитивних сторін. Перша з них – інституційне розділення МВС і поліції. Від МВС залишиться виключно центральний апарат у Києві на чолі з політичною особою (міністром). Поліція ж працюватиме окремо як професійний орган, який здійснюватиме поліцейські повноваження. Фактично, це крок до одного з європейських принципів – деполітизації діяльності поліції.

Інша важлива річ – сервісна функція поліції. Тепер визначено, що вся діяльність поліції полягає у наданні поліцейських послуг (стаття 2 закону). Тепер це не просто боротьба зі злочинністю, забезпечення правопорядку, а саме надання послуг суспільству щодо підтримки належного рівня безпеки.

Ще одна перевага – це відкриті конкурси на посади в поліції (як це зараз відбувається із новими патрульними). Будь-якій особі, старшій 18 років, яка має щонайменше повну загальну освіту і хороший стан здоров'я, відкривається шлях до поліцейської посади. До відбору поліцейських залучена громадськість.

Однак, на цьому плюси закінчуються. Решта закону – це мінне поле, по якому дуже важко пройти, не наравшись на порушення прав людини.

Однією із найбільших загроз правам осіб, яка міститься в новому законі, є необмежений доступ поліцейських до інформації про громадян. Тепер, відповідно до статей 25 і 26 закону, поліція буде самостійно вести 18 баз даних і матиме доступ до баз даних (реєстрів) інших органів влади. Їх створено ще два десятки.

Можливі три шляхи.

Перший – поліція використовує його положення, дотримуючись прав людини і не зловживаючи репресивними можливостями, які там закладені.

Другий можливий шлях – коли у своїй практиці суди керуються Конституцією і скасовують непропорційні, хоча законні дії поліції. Враховуючи те, що судова система в Україні потребує

реформування не менше, ніж правоохоронна, цей варіант теж видається невдалим.

Нарешті третій варіант – законодавчий. Коли депутати скасують норми закону, що порушують Конституцію і права людини. Він є оптимальним, якщо Україна не лише декларує європейський вектор розвитку, а й реально ним рухається.

Якщо ми проаналізуємо стандарти навчання поліцейських, які пропонуються Міністерством юстиції США, то зможемо побачити, що до обов'язкових навчальних дисциплін віднесені: поведження з вогнепальною зброєю, навички самооборони, спеціальна фізична підготовка, тактика патрулювання, перша медична допомога, оформлення процесуальних документів, навички володіння комп'ютером, культурна різноманітність і толерантність, стратегії комунікації поліції, управління конфліктами та навички медіації.

В Канаді стандартна програма підготовки кадета поліції складає 6 місяців (24 тижні). Навчання проводиться двома мовами, типовий навчальний день триває з 6-00 ранку до 4-30 вечора, однак в програмі можуть бути передбачені й практичні заходи, що відбуваються після зазначеного часу.

Професійна підготовка працівників поліції Польщі організована таким чином:

- центральне підвищення кваліфікації – здійснюється навчальними підрозділами поліції, відбувається у формі спеціалізованих курсів, відповідно до програм, затверджених офіційними наказами головного коменданта поліції;

- локальне підвищення кваліфікації – має «польовий» характер, що здійснюються підрозділами поліції або структурними одиницями цих підрозділів;

- зовнішнє підвищення кваліфікації – організоване поза поліцейськими підрозділами у ситуації, коли навчальні проблеми з різних причин не можуть бути вирішені у рамках центрального або локального підвищення кваліфікації (наприклад підвищення кваліфікації у цивільному навчальному закладі).

Загалом ідея реорганізації міліції в поліцію з докорінним її реформуванням є актуальною і перспективною, потребує і заслуговує на глибоке опрацювання. Законопроект №1692-1 видається перспективним як модель системи поліції, але, враховуючи потребу у комплексній реформі, потребує значного доопрацювання. Адже в ньому фактично лише констатовано введення нової системи (структури) поліції, однак законодавче регулювання розмежування її діяльності з іншими функціонально пов'язаними державними органами в проекті відсутнє. Отже, в подальшому воно має або здійснюватися додатковими законодавчими актами, або буде передбачатися підзаконним регулюванням.

РОЗВИТОК ГНУЧКОСТІ У КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Баштова О.Г., курсант212 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник:завідувач кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки ННІ №1, кандидат педагогічних наук, доцент **Бондаренко В.В.**

В сучасних умовах достатній рівень фізичної підготовленості майбутнього працівника правоохоронних органів, є запорукою успішного виконання ним своїх службових обов'язків. Тому фізична підготовка є основною частиною програми професійної підготовки курсантів вищих навчальних закладів і офіцерів поліції. Треба зауважити, що функціональна база цього розділу підготовки майбутніх офіцерів закладається під час навчання у вищих навчальних закладах, особливо під час першого року навчання. Нещодавні зміни в системі вищої освіти майбутніх правоохоронців внесли позитивні корективи в організацію навчального процесу з

фізичної підготовки, а саме: збільшено кількість годин на викладання, вдосконалено систему вихідного контролю, навчальний процес впроваджуються сучасні технології фізичного виховання і спорту.

Поряд з цим, слід вказати на недостатню увагу до рівня фізичної підготовленості підлеглих з боку командирів курсантських підрозділів, який виражається в ігноруванні існуючих відомчих нормативних вимог і наказів. Визначальним фактором проблеми є і те, що протягом останніх років в нашій державі ведеться відкрита дискусія про доцільність і зміст фізичного виховання для учнів середніх шкіл.

Це призвело до того, що з кожним роком вищі навчальні заклади МВС України отримують відверто фізично слабо підготовлених курсантів. Мета освітнього процесу з фізичної підготовки у вищих навчальних закладах МВС України – формування у курсанта протягом періоду навчання стійких професійних рухових навичок (тобто, відпрацьованих до автоматизму технічних дій) на фоні достатнього рівня загальної фізичної підготовленості, які в подальшому будуть сприяти належному виконанню ним своїх службових обов'язків в якості офіцера поліції.

Аналіз спеціальної літератури дає підстави констатувати про недостатню вирішеність проблеми впливу різних форм занять та засобів фізичного виховання на динаміку показників функціонального стану серцево-судинної системи, спеціальної фізичної підготовленості та фізичної працездатності курсантів під час навчання у вищих навчальних закладах МВС України. Зазначені проблеми спонукали нас до проведення наукових досліджень та розробки авторської програми зі спеціальної фізичної підготовки. Враховуючи процеси євроінтеграції, ми розробили та експериментально перевірили модульну програму спеціальної фізичної підготовки курсантів з урахуванням фізіологічних особливостей людського організму та вимог до їхньої майбутньої професійної діяльності.

Аналіз результатів вступних випробувань з фізичної підготовки 2016-2017 років показує, що рівень загальної фізичної

підготовленості абітурієнтів-кандидатів на навчання у вищі навчальні заклади МВС України з кожним роком стає все нижчим. Це пов'язано з рядом об'єктивних і суб'єктивних факторів, таких як: екологія, гігієна життя, рівень викладання фізичної культури в середніх школах, недостатня кількість дитячо-юнацьких спортивних шкіл і секцій, ряд психологічно-мотиваційних факторів.

Кінцевим результатом такого стану справ є те, що навіть абітурієнти, які успішно склали вступні випробування, недостатньо фізично підготовлені до навантажень, які передбачає навчальний процес і якісне засвоєння програм професійної підготовленості.

На підґрунті проведеного опитування курсантів-першокурсників (n=100) набору 2011 року. 80 % респондентів вважають найскладнішим розділом адаптації до навчального процесу значні фізичні навантаження під час занять зі спеціальної фізичної підготовки. Виникає протиріччя, адже зниження обсягу навантажень вплине безпосередньо на рівень розвитку рухових якостей, а процес адаптації може тривати не один рік.

На наш погляд, вирішення проблеми полягає у вдосконаленні існуючих програм фізичної підготовки першокурсників, збільшення її професійно-прикладної спрямованості. Головною метою навчання курсантів першого курсу, на наш погляд, повинно стати створення у кожного курсанта так званої "функціональної бази" фізичної підготовленості. Функціональна база фізичної підготовленості – це досягнення курсантом в ході навчально-тренувального процесу такого рівня розвитку рухових якостей, який необхідний для подальшого успішного вивчення, засвоєння і вдосконалення техніки професійних рухових дій.

Аналіз чинної навчальної програми показав, що зміст навчання курсантів першокурсників в осінній період переважно спрямований на підвищення рівня загальної фізичної підготовленості. В зимово-весняний період навчання – основи спортивного і бойового розділів самбо в поєднанні з загальною фізичною підготовкою, в весняно-літній період – загальна фізична підготовка.

На наш погляд, варто звернути увагу на змістовно-мотиваційну складову навчання. Вона полягає в особистій зацікавленості курсанта в досягненні максимальних результатів. Звичайно, на самому початку навчання, більшість занять мають суто вузькоспеціалізований, навчаючий напрямок. Наприклад, на перших трьох заняттях з легкої атлетики (переслідування злочинця бігом) курсанти вивчають основи техніки і тактики бігу на різні відстані, особливості дихання, спеціальні підготовчі і розвиваючі вправи. В подальшому ми рекомендуємо включати в наступні заняття естафети з елементами переслідування, затримки умовного порушника. Особливу зацікавленість у курсантів викликають групові естафети і відпрацювання за завданням викладача. В ході занять викладач повинен звертати увагу на індивідуальні особливості засвоєння навчального матеріалу кожним курсантом, індивідуальні біомеханічні особливості рухів, з метою подальшого використання цих даних в процесі навчання професійно-прикладним технічним діям, результативним для кожного окремого курсанта.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ГЕНОЦИДУ

Бевзо Ю.Н., курсант 312 навчальної групи ННІ №1 НАВС

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права НАВС, кандидат юридичних наук, доцент **Семенюк О.О.**

Геноцид – це частина людської цивілізації від самого її початку. Навіть до того, як на землі виникли стародавні організовані держави, роди, клани і племена билися між собою та винищували одне одного з тою самою жорстокістю, з якою й модерні нації атакують і намагаються ліквідувати групи тих, кого вони вважають за ворогів. Серед народобивств слід згадати найвідоміші: 1) геноцид індіанців США (з 1949 р. до кінця XX ст.), 2) геноцид

Черкеського народу (1763–1864 р.), 3) геноцид вірмен (1915 - 1923 рр.), 4) Голодомори в Україні (1921–1923рр.; 1932-1933 рр.), 5) Голокост-геноцид євреїв (1933–1945рр.), 6) геноцид у Руанді (1994 р.), 7) геноцид у Сребрениці (6-25 липня 1995 р.) , 8) геноцид у Дарфурі (лютий 2003 р.) та ін.

Безумовно, геноцид належить до найбільш небезпечних злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Небезпечність його визначається тим, що він ставить під загрозу існування окремих груп людей на підставі національних, етнічних, расових, релігійних та інших ознак. Відповідно до цього протидія геноциду є актуальною проблемою сучасності.

Саме в Наукова розробка протидії геноциду розпочалася на початку ХХ століття польським кримінологом Рафаелем Лемкіним. Теоретичні дослідження проблем кримінальної відповідальності за геноцид також проводилися такими вченими: М.М. Андрюхіним, І.Г. Барсеговим, І.П. Блищенком, В.М. Вартаняном, Л.Н. Галенською, Л.В. Іногамовою-Хегай та ін. У їх наукових працях були визначені основні ознаки геноциду як міжнародного злочину та розглянуті теоретичні і практичні аспекти застосування кримінально-правових норм, які передбачають відповідальність за його вчинення.

Правовою основою міжнародного переслідування геноциду є положення міжнародного права, основні з яких встановлюють, що геноцид є злочином, до якого не застосовуються строки давності; за його вчинення особи несуть відповідальність за міжнародним правом незалежно від того, чи встановлена така відповідальність у національному праві; особи, які вчинили геноцид, підлягають покаранню незалежно від того, чи є вони службовими чи іншими особами та чи поширюється на них недоторканість, встановлена окремою державою.

Залежно від рівня кодифікованості норм міжнародного права існують такі основні періоди розвитку кримінальної відповідальності за геноцид: 1) Нюрнберзький – пов'язаний зі створенням і діяльністю Нюрнберзького і Токійського трибуналів. У цей період був уперше запропонований термін “геноцид” та створені

передумови для юридичного закріплення цього злочину; 2) Постнюрнберзький – відбувається криміналізація геноциду на міжнародному рівні, визначаються підстави та принципи відповідальності за вчинення цього злочину; 3) Гаазький – вперше на міжнародному рівні розглядаються кримінальні справи стосовно геноциду Югославським та Руандійським міжнародними трибуналами, виявлені проблеми кваліфікації цього злочину та запропоновані шляхи їх вирішення; 4) Римський – пов'язаний зі створенням постійно діючого органу Міжнародної кримінальної юстиції - Міжнародного Кримінального суду.

Ознаки геноциду формально закріплені, у Конвенції про попередження злочину геноциду і покарання за нього від 9 грудня 1948 р., яка є основним джерелом відповідного злочину. Імплементация основних положень Конвенції 1948 р. відбулася з прийняттям нового КК України 2001 р., в якому в ст. 442 вперше встановлена відповідальність за геноцид.

Родовим об'єктом геноциду є міжнародний правопорядок. Видовим – безпека людства. Основним безпосереднім – безпека існування національних, етнічних, расових та релігійних груп. Додатковим обов'язковим об'єктом злочину, передбаченого ч.1 ст.442 КК України, є життя, здоров'я, воля, честь та гідність членів національної, етнічної, расової чи релігійної групи; додатковий обов'язковий об'єкт злочину, передбаченого ч.2 ст.442 КК України, охоплює честь та гідність членів зазначених груп.

Потерпілими від цього злочину можуть бути члени національної, етнічної, расової чи релігійної групи, на знищення якої спрямоване діяння винних осіб – як громадяни України, так і іноземні громадяни чи особи без громадянства.

З об'єктивної сторони злочин проявляється у таких формах: позбавлення життя членів національної, етнічної, расової чи релігійної групи; заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень; створення для національної, етнічної, расової чи релігійної групи життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове її фізичне знищення; скорочення дітонародження чи запобігання йому в такій групі; насильницька передача дітей з однієї національної, етнічної,

расової чи релігійної групи в іншу; публічні заклики до вчинення перелічених дій; виготовлення матеріалів із закликами до вчинення перелічених дій; розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення перелічених дій.

Встановлено, що за КК України суб'єкт геноциду загальний: фізична осудна особа, що досягла 16 років. Однак, аналіз практики розгляду справ про геноцид доводить, що суб'єктом цього злочину переважно стають службові особи та військовослужбовці. Так за даними справ Югославським та Руандійським трибуналами у 12,5 % випадків суб'єктом геноциду є військовослужбовець, у 62,5 % випадків – службова особа, з них 75 % використовували своє службове становище для вчинення цього злочину. Лише 7.5 % злочинів були вчинені загальним суб'єктом.

Злочин, передбачений ч.1 ст. 442 КК України може бути вчиненим лише за прямим умислом. На це вказує мета встановлена в диспозиції ч.1 ст.442 КК України у вигляді повного або часткового знищення національної, етнічної, расової чи релігійної групи. Мета складу злочину, передбаченою ч.2 ст. 442 КК України відрізняється і полягає в тому, щоб схилити певну кількість осіб до вчинення цього злочину.

Варто підсумувати, що геноцид є небезпечним міжнародним злочином, і тільки сильна, національна за змістом держава з відповідальною владою вбереже громадян від нових геноцидів, масових знищень, збройних конфліктів тощо.

МІСЦЕ ВИСНОВКУ ЕКСПЕРТА У ДОКАЗУВАННІ

Безчастна А.В., здобувач освітнього ступеня «магістр» 101 навчальної групи ННІ № 1НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу кандидат юридичних наук, професор **Письменний Д.П.**

Висновок експерта – як джерело доказів сьогодні набуває особливого значення, оскільки дозволяє використовувати передові досягнення науки і при їх допомозі з'ясувати ті обставини предмету доказування, встановлення яких було б неможливим без використання спеціальних знань експерта.

Дослідження висновку експерта знайшло своє відображення у працях багатьох науковців таких, як Бараняк В.М., Бурий О.А., Бокаріус М.С., Головченко Л.М., Жмура Ю.І., Кайло І., Комісарова Н.О., Котенко Т.М., Лапта С.П., Маленевська З.С., Моїсєєв О.М., Шепітько М., Юрчишин Д.В.

У кримінально-процесуальній літературі досить дискусійним є питання про те, до яких доказів (первинних чи похідних) слід віднести висновок експерта. Більшість процесуалістів вважає, що висновок експерта може бути тільки первинним доказом.

Розбіжність поглядів може бути пояснена тим, що висновок експерта є досить складним і неоднорідним джерелом доказів. Дана розбіжність полягає в тому, що дані погляди ґрунтуються на окремих процесуальних властивостях та умовах формування даного джерела доказів. Фактичні дані, які становлять зміст висновку експерта як джерела доказів, виходять з трьох взаємопов'язаних елементів. Одним з них є вихідні дані, які експерт отримав від слідчого або суду. Наступним елементом є визначення напряму дослідження, вибір методів і засобів для аналізу та порівняння досліджуваних об'єктів, а також одержані експертом результати.

Вважаємо, що висновок експерта може бути тільки первинним доказом. Адже експерт користується для встановлення фактів спеціальними науковими методами, застосування яких не

залежить від умов формування показань свідка та інших учасників процесу про ці факти.

Питання про те, чи є висновок експерта прямим або непрямим, вирішується в кожному конкретному випадку в залежності від відношення фактів, які встановлюються експертизою, до головного факту.

Приходимо до висновку, що висновок експерта це офіційний процесуальний документ, який покладається в основу доказування і на який посилається суд (суддя) у своєму вирокі. Але щоб він виконував своє призначення, треба додержуватись основних вимог, які пред'являються до нього. Ці вимоги достатньо відомі висновки повинні виходити із отриманих при дослідженні даних, містити відповіді на поставлені питання, бути ясними, точними тощо. Однак, він не має ніяких переваг перед іншими доказами і підлягає обов'язковій оцінці слідчим і судом. Висновок експерта не може вважатися обов'язковим для чи слідчого суду, на яких би точних наукових даних він не був заснований.

Аналіз висновку експерта становить розумову діяльність слідчого або суду, що поділяється на кілька стадій і приводить до остаточної оцінки висновку в цілому, до висновку про обґрунтованість і вірогідність його. Будь-який експертний висновок має вступну, описову (дослідницьку) і заключну частини, у якій відображені остаточні висновки експерта. Тому і слідчий, і суд не в змозі обґрунтовано оцінити висновок експерта без аналізу його вступної, описової й заключної частин. Якщо до експертного висновку додаються фотознімки, таблиці, розрахунки, бухгалтерські відомості та інші матеріали, то й вони аналізуються й оцінюються разом з основним висновком.

Оцінюючи експертний висновок в цілому, необхідно встановити, чи попереджався експерт про кримінальну відповідальність за дачу завідомо неправдивого висновку чи за відмову від дачі висновку. Якщо експертиза проводилася в експертній установі, то керівник останнього зобов'язаний перед тим, як доручити експертові проводити експертизу, попередити його про відповідальність по зазначених статтях матеріального закону. Якщо

ж проведення експертизи доручається фахівцеві поза експертною установою, то цей обов'язок лежить на слідчих та судових органах.

У дослідницькій частині висновку експерта викладається весь процес дослідження, застосування експертом науково-технічних методів і прийомів, на основі яких він до тих або інших висновків. Експерт зобов'язаний у цій частині висновку описати дослідження мовою, доступною і зрозумілою для осіб, які не мають спеціальних знань. Розгорнутий опис ходу процесу дослідження дає можливість слідчому й суду зрозуміти й критично оцінити застосовувані експертом наукові методи при проведенні експертизи, а також встановити можливі неточності, помилки й інші недоліки в описовій (дослідницькій) частині висновку експерта, що впливають або не впливають на остаточні результати висновку експерта[3. с.85]

Для слідчого й суду насамперед важливі висновки експерта, викладені в категоричній формі. Одержавши висновок експерта, в якому висновки викладені у формі, що не допускає, з його точки зору, інших тлумачень, слідчий або суд повинен вирішити, чи були в експерта достатні підстави для подібних висновків, чи правомірні вони, якщо врахувати характер матеріалів, які були в його розпорядженні, застосовані методи дослідження тих наукових положень, якими він оперував.

Найбільш обережно слідчому й суду необхідно підходити до використання в доказуванні висновків експерта, даних у ймовірній формі, у формі суджень можливості.

Важливим етапом оцінки висновку є зіставлення висновків експерта зі встановленими в провадженні фактичними даними. Наявність суперечностей між ними може стати підставою для проведення додаткових слідчих (судових) дій або для призначення повторної експертизи. Відомості, встановлені за допомогою судової експертизи, й оцінка висновку експерта мають відобразитися в обвинувальному акті і вироку.

Отже, що виходячи з вимог ст. 94 КПК України, яка визначає правила оцінки доказів, слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин

кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРУШЕННЯ РІВНОПРАВНОСТІ ГРОМАДЯН ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХ РАСОВОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ НАЛЕЖНОСТІ, РЕЛІГІЙНИХ ПЕРЕКОНАНЬ, ІНВАЛІДНОСТІ ТА ЗА ІНШИМИ ОЗНАКАМИ

Березинець О.Ю., курсант 312 навчальної групи ННІ №1НАВС.

Науковий керівник: доцента кафедри кримінального права, кандидат юридичних, доцент **Семенюк О.О.**

Актуальність теми. Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом; не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками; кожен має право на свободу світогляду і віросповідання (ст.ст. 24 і 35 Конституції України).

З метою надійного захисту цих прав і свобод законодавець встановив кримінальну відповідальність за порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками у ст. 161 КК України. При фактичній наявності значної кількості випадків порушень рівноправності громадян в Україні, стаття 161 КК України на практиці застосовується вкрай епізодично, що можна пояснити високим рівнем латентності цього виду злочинів. Переважна більшість порушених кримінальних проваджень та винесених постанов про відмову у порушенні

кримінальних проваджень припадає на період виборчих перегонів в країні. У згадані періоди застосовуються «брудні» політичні технології, що межують з порушенням законодавства у сфері міжнаціональних стосунків у державі.

Суспільні відносини, які захищаються нормою, що міститься у ст. 161 КК України, не є однорідними. Одні з них спрямовані на забезпечення внутрішньої безпеки України, тобто на дотримання міжрасового, міжнаціонального, міжрелігійного миру та злагоди в державі і входять до складу суспільних відносин, що становлять основу національної безпеки України. Інші – спрямовані на забезпечення правового статусу громадян у частині дотримання принципу рівноправності при реалізації ними конституційних прав і свобод.

Посилаючись до міжнародного та іноземного досвіду кримінально-правової протидії порушенню рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками через звернення саме до кримінальної відповідальності за порушення рівноправності громадян, слід виокремити наступне: а) найбільш помірковано і цивілізовано кримінально-правові заборони з цього приводу встановлені в державах-репрезентантах романо-германської та англо-американської правових сімей, а найменш виражено – у країнах мусульманської правової сім'ї, де передусім надсуворо караються посягання на права й інтереси мусульманської громади та на релігійні догми ісламу; б) іноземний законодавець, зазвичай, розмежовує порушення рівноправності громадян, публічні заклики (агітацію та пропаганду) до ненависті чи дискримінації та геноцид, і таку диференціацію пропонується визнати позитивною; в) КК зарубіжних країн визнають об'єктами порушення рівноправності громадян різні суспільні відносини, що дозволяє говорити про незбалансованість та неоднозначність дефініцій цього злочину.

Основним безпосереднім об'єктом злочину є рівність громадян у їх конституційних правах та рівність їх перед законом як принцип конституційно-правового статусу людини і громадянина. факультативними додатковими об'єктами можуть бути честь і

гідність особи, її життя, здоров'я, власність. Потерпілим від цього злочину може бути як громадянин України, так і іноземець або особа без громадянства.

З об'єктивної сторони злочин може проявлятися у формі: 1) дій, спрямованих на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі і гідності; 2) образи почуттів громадян у зв'язку з їх релігійними переконаннями; 3) прямого чи непрямого обмеження прав громадян за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками; 4) встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за зазначеними вище ознаками.

Суб'єкт злочину - загальний. При цьому не має значення, чи вчинено злочин представником так званої титульної нації або національної меншини, європейської раси або негроїдної, віруючим або атеїстом, а так само, чи належать суб'єкт злочину і потерпілий до однієї раси, національності, конфесії тощо.

З суб'єктивної сторони злочин характеризується виною у вигляді прямого умислу. У третій формі він може бути вчинений як з прямим, так і непрямим умислом. Крім того, для першої його форми характерною є наявність спеціальної мети - розпалити національну, расову чи релігійну ворожнечу в країні чи окремому її регіоні або принизити національну честь і гідність представників окремих національних груп. Ставлення винного до тяжких наслідків (ч. 3 ст. 161 КК України) може бути як умисним, так і необережним.

Кваліфікованими видами цього злочину (ч. 2 ст. 161 КК України) є дії, зазначені у ч. 1 ст. 161: 1) поєднані з насильством, обманом чи погрозами; 2) вчинені службовою особою; 3) були вчинені організованою групою; 2) спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки.

Слід підсумувати, що рівноправність громадян є правовим принципом, який виступає складовою частиною конституційно-правового статусу громадянина України. А також кримінально-правовий захист рівноправності громадян за чинним кримінальним

законодавством України здійснюється низкою кримінально-правових норм, які входять до різних розділів КК України та передбачені ч. 2, 3 ст. 110, п. 14 ч. 2 ст. 115, ст. 161, ч. 2 ст. 121, ч. 2 ст. 122, ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 127, ч. 2 ст. 129 та ст. 442. При цьому норми, передбачені ст. 161 КК України, є загальними щодо норм, передбачених у вищевказаних статтях КК України, які є спеціальними, що виключає кваліфікацію за сукупністю.

Суспільні відносини, які захищаються нормою, що міститься у ст. 161 КК України, не є однорідними. Одні з них спрямовані на забезпечення внутрішньої безпеки України, тобто на дотримання міжрасового, міжнаціонального, міжрелігійного миру та злагоди в державі і входять до складу суспільних відносин, що становлять основу національної безпеки України. Інші - спрямовані на забезпечення правового статусу громадян у частині дотримання принципу рівноправності при реалізації ними конституційних прав і свобод.

ЗЛОЧИННІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ВИДИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВЧИНЕННЯ

Блажко Н.Р., курсант 306 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки ННІ №1, кандидат юридичних наук, доцент **Томма Р.П.**

Право на охорону здоров'я закріплене у ст. 49 Конституції України. За змістом ч. 3 цієї статті Основного Закону держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно. Безоплатність медичної допомоги полягає у відсутності для всіх громадян обов'язку сплачувати за надану їм у державних і

комунальних закладах охорони здоров'я медичну допомогу як у момент, так і до чи після її отримання (Рішення Конституційного Суду України у від 29.05.2002 року № 10-рп/2002 у справі № 1-13/2002 (справа про безоплатну медичну допомогу). Право на безоплатну медичну допомогу включає, зокрема, доступність основних (життєво необхідних) лікарських засобів (надалі – ЛЗ), що є однією з головних передумов для реалізації цього права і відіграє провідну роль у багатьох аспектах галузі охорони здоров'я. Одним із засобів забезпечення потреб населення у необхідних лікарських засобах є державні закупівлі останніх, а тому державна закупівля лікарських засобів і медичних виробів є складовою успішного функціонування системи охорони здоров'я країни.

Завдяки державним закупівлям вирішується одне із таких складних завдань як забезпечення потреб держави та територіальної громади у необхідних лікарських засобах та медичних виробках. Крім того, сфера державних закупівель лікарських засобів та медичних виробів створила значний ринок збуту медичної продукції для суб'єктів господарювання, а тому державні закупівлі можуть розглядатися як інструмент економічної політики у цій сфері.

До найбільш розповсюджених правопорушень у сфері державних закупівель лікарських засобів, які вчинюються розпорядниками державних коштів, належать такі:

- укладання договору без проведення процедури закупівель ЛЗ;
- уникнення процедури закупівлі ЛЗ шляхом роздрібнення її суми на частини;
- проведення закупівлі ЛЗ в одного учасника без погодження з уповноваженим органом (Мінекономрозвитку та торгівлі, Мінохорони здоров'я);
- фальсифікація матеріалів проведення торгів ЛЗ;
- фальсифікація протоколів розкриття пропозицій конкурсних торгів або цінових пропозицій та проведення торгів з метою підвищення ціни закупівлі ЛЗ;
- укладання договорів закупівлі життєважливих ЛЗ за цінами, вищими, ніж були в інших учасників торгів;

– створення умов для перемоги окремого виконавця шляхом зміни перед проведенням торгів номенклатури закупівлі ЛЗ;
– необґрунтоване застосування процедури закупівлі в одного учасника.

– відображення замовником у звіті про результати процедури закупівлі лікарських засобів недостовірної інформації.

Причини, умови та наслідки вчинення злочинів у сфері державних закупівель лікарських засобів:

Умови пов'язані з законодавчим та фінансовим забезпеченням процесу бюджетних закупівель лікарських засобів:

Причини виникнення:

- Недосконалість законодавства;
- Ризик непрозорості проведення тендерних торгів;
- Порушення процедури проведення тендерних торгів;
- Дефіцит державного бюджету, недоотримання фінансування;
- Помилкове планування бюджету, брак коштів для закупівлі

ЛЗ;

- Необґрунтовані або помилкові закупівлі ЛЗ;
- Нераціональний підхід до виконання цільових програм з

охорони здоров'я;

Прямі наслідки:

- Невідповідний рівень забезпечення закладів охорони здоров'я ЛЗ та ВМП (виробами медичного призначення);

- Невиконання цільових програм з охорони здоров'я;

- Неналежний рівень забезпечення ЛЗ пільговіків;

- Неможливість забезпечення принципів та стандартів в державних закупівлях ЛЗ та ВМП;

- Створення підстав для зловживань у сфері державних закупівель ЛЗ та ВМП.

- Тендер не відбувається або участь у тендері обмеженого кола постачальників, відповідно, обмежений вибір найбільш вигідних пропозицій.

Опосередковані наслідки:

- Зниження фізичної та економічної доступності ліків;

- Недосягнення лікувального ефекту;

- Зниження рівня медичної та лікарської допомоги населенню;
- Перевитрати бюджетних коштів;
- Підвищення рівня захворюваності, інвалідизації та смертності населення;
- Зниження рівня соціального захисту населення;
- Недовіра потенційних постачальників або недержавних організацій (фондів) та приватних осіб до системи державних закупівель;
- Обмеження фінансування цільових програм із недержавних джерел.

Сфера державних закупівель ЛЗ та медичного обладнання є функціонально орієнтованим елементом національної безпеки, вбудованим в механізм бюджетного сектора економіки, ресурсно-економічного та фінансового забезпечення галузей державного управління. Аналіз розвитку стану злочинності у сфері державних закупівель ЛЗ в Україні у 2014 - 2016 роках, умов та причин їх вчинення, засвідчив появу нових способів вчинення цих злочинів, що призвело до значного послаблення конкурентного середовища, зменшення питомої ваги відкритих і прозорих державних закупівель ЛЗ та ВМП, суттєвого зростання злочинності в сфері незаконного та неефективного використання коштів Державного бюджету України. Протидія злочинам у сфері державних закупівель ЛЗ та ВМП полягає у виявленні причин та умов їх вчинення та розробці заходів щодо їх усунення, забезпеченні протидії кримінально-корупційним проявам цільового та ефективного витрачання бюджетних коштів під час закупівлі ЛЗ, дотримання необхідної їх якості та максимального повного використання прозорих конкурсних начал при виборі постачальників.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПРИ РОЗКРИТТІ ТА РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Бондя Н.В., курсант 317 навчальної групи ННІ № 1НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Атаманчук В.М.**

В умовах сьогодення загрози, пов'язані з поширенням, споживання наркотичних речовин та їх незаконним обігом, посіли провідне місце серед основних загроз людству. Річний обсяг прибутків від незаконної торгівлі наркотиками вийшов на друге місце у світі після торгівлі зброєю, випередивши торгівлю нафтою. Це дозволяє наркомафії все активніше втручатися в політичне та економічне життя багатьох країн. Зважаючи на викладене, лише міжнародне співробітництво дозволить мінімізувати негативні наслідки від незаконного обігу наркотичних засобів.

Питанню міжнародного співробітництва при розкритті та розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів приділяли увагу низка вчених – криміналістів, таких як: Аленін Ю.П., Гловюк І.В., Боруш А.О., Гринюк В.О., Грошевий Ю.М., Тацій В.Я., Капліна О.В., Лобойко Л.М., Молдаван А.В, Мазур О.С. Блажівський Є.М., Козьяков І.М., Толочко О.М. Сафарова М. Черниш Р.Ф. Шаповал В.В. та ін.

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК) містить окремий розділ IX «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження», що включає з'ясування таких окремих положень, що стосуються загальних засад міжнародного співробітництва, міжнародної правової допомоги під час проведення процесуальних дій, видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція), кримінального провадження у порядку перейняття, визнання та виконання вироків іноземних судів та передання засуджених осіб.

Під міжнародним співробітництвом у кримінальному процесі розуміють діяльність, здійснювану слідчим, прокурором, судом відповідно до вимог законодавства, яке регулює кримінальне провадження, узгоджену з відповідними компетентними органами іноземної держави, а також міжнародними організаціями щодо отримання та надання допомоги у досудовому провадженні, судовому розгляді, а також у прийнятті інших заходів.

Злочини, пов'язані із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, утворюють окрему групу (ст. 305-322 КК України), яка має специфічну криміналістичну характеристику, що й обумовлює особливості їх розслідування.

З огляду на те, що діяльність транснаціональних організованих злочинних угруповань у сфері обігу наркотиків має високий рівень організації, супроводжується заходами конспірації та приховування злочинів, їх розслідування потребує активної взаємодії й оперативного вирішення нагальних питань. Запити про міжнародне співробітництво доцільно надсилати електронним, факсимільним тощо зв'язком з одночасним надсиланням їх поштовим зв'язком. У такому випадку до отримання оригіналу запиту компетентні правоохоронні органи запитуваної держави можуть вжити невідкладних заходів і встановити фізичних та юридичних осіб, яких стосуватиметься запит, їх місцезнаходження, перевірити інформацію за обліками тощо.

Як свідчать практики, більшість запитів про надання міжнародної правової допомоги передбачає проведення низки процесуальних дій, розшукових заходів, перевірки об'єктів за обліками, вирішення інших завдань розслідування, що може суттєво затримати виконання запиту, а отже, використання всіх можливих важелів з прискорення його виконання має важливе значення.

Для ефективності розслідування передбачено низку заходів і принципів міжнародного співробітництва, а саме:

– передавання компетентними органами держав зразків наркотиків та їх прекурсорів, вилучених у ході проведення оперативно-

розшукових заходів, дізнання, слідчих дій, а також отримання в інший спосіб (ст. 2 Угоди);

– безпосередня взаємодія компетентних органів держав (перелік яких вони визначають самі й повідомляють про них депозитарію), а також взаємодія шляхом обміну кореспонденцією дипломатичними каналами (ст. 2 Угоди);

– порядок складання запиту компетентних органів сторін про надання сприяння та його необхідні реквізити, що є підставою для співробітництва; можливість надання будь-якої додаткової інформації до запиту, що буде корисною для його виконання (ст. 4 Угоди);

– обов'язок компетентного органу запитуваної сторони вжити всіх необхідних заходів для забезпечення своєчасного, повного і якісного виконання запиту (ст. 5 Угоди);

– можливість повної або часткової відмови у виконанні запиту, якщо є загроза завдання шкоди державним інтересам або є суперечність із національним законодавством запитуваної сторони (ст. 7 Угоди);

– оперативне вирішення питань, пов'язаних з допущеними недоліками щодо визначення компетентних органів держав: «...якщо виконання запиту про надання сприяння не входить до компетенції органу, який отримав запит, то цей орган негайно передає його відповідному компетентному органу запитуваної Сторони і повідомляє про це компетентному органу запитуючої Сторони» (ст. 7 Угоди).

НЕПРАВОМІРНА ВИГОДА ЯК ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 368 КК УКРАЇНИ

Брік С.А., курсант 316 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри кримінального права,
кандидат юридичних наук **Опалинський Ю.В.**

Верховною Радою України 18.04.2013 було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України

щодо приведення національного законодавства у відповідність зі стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією». До прийняття Закону у Кримінальному кодексі України (статті 368, 369) використовувалось поняття «хабар», що не відповідає в повній мірі поняттю «неправомірна вигода», зазначеному у Кримінальній конвенції про боротьбу з корупцією. При цьому пунктом 4 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 5 «Про судову практику у справах про хабарництво», передбачалось, що предмет хабара має виключно майновий характер. Ним можуть бути майно (гроші, цінності та інші речі), право на нього (документи, які надають право отримати майно, користуватися ним або вимагати виконання зобов'язань тощо), будь-які дії майнового характеру (передача майнових вигод, відмова від них, відмова від прав на майно, безоплатне надання послуг, санаторних чи туристичних путівок, проведення будівельних або ремонтних робіт тощо). Послуги, пільги і переваги, які не мають майнового характеру (похвальні характеристика чи виступ у пресі, надання престижної роботи тощо), предметом хабара не визнавались.

В той час як, новим Законом визначено що під неправомірною вигодою, слід, розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав.

Таким чином, поняття «хабар» та «неправомірна вигода» відрізняються між собою тим, що хабар – це незаконна винагорода, яка має виключно матеріальний характер, а неправомірна вигода може бути як матеріальною, так і нематеріальною (переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи тощо).

Якщо об'єкт злочину є, як правило, суспільними відносинами, то предмет злочину – об'єкт матеріального світу, з певними властивостями яких закон про кримінальну відповідальність пов'язує наявність у діяч особи конкретного складу злочину. Як визначено у примітці до ст. 364-1 Кримінального кодексу (далі – КК) України, неправомірною вигодою є грошові

кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав. Неправомірна вигода, яка є предметом зазначеного складу злочину, може мати матеріальний чи нематеріальний характер. Обов'язково, щоб річ, яка передається як неправомірна вигода, мала значення для особи, яка її одержує. Щодо надання переваг, пільг або послуг можна зазначити, що визнання переваг, послуг або пільг майновими здійснюється за умови, що вони надаються безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову, але підлягають оплаті. Такого роду переваги, послуги або пільги повинні звільняти особу, якій зроблено пропозицію, надано обіцянку чи яка одержала неправомірну вигоду, від витрат на момент їх надання і цим приносить їй майнову (неправомірну) вигоду.

Окремо розглянемо різновид надання переваг, що їх без законних на те підстав обіцяють, пропонують, надають або одержують. Під перевагами ми розуміємо особливі привілеї, що створюють додаткові можливості для конкретних осіб, які вигідно відрізняють їх від інших. До переваг можна віднести, наприклад, безпідставне першочергове проходження медичного огляду, медичних досліджень, надання чергової відпустки в літній період всупереч встановленому графіку тощо. Достатньо, щоб ці переваги, послуги, пільги становили цінність для особи, яка їх одержує. Предмети, що можуть визнаватися неправомірною вигодою, можна класифікувати за критерієм обмеженості їх обігу на предмети, які знаходяться у вільному обігу, та предмети, обіг яких обмежений чи заборонений.

Оскільки від розміру неправомірної вигоди залежить кваліфікація діянь за відповідною частиною ст. 368 КК України, предмет неправомірної вигоди повинен отримати грошову оцінку в національній валюті України. Це є необхідним і у випадках, коли як неправомірна вигода було передано майно, яке з тих чи інших причин не купувалося (викрадене, подароване, знайдене тощо). Визначаючи вартість предмета неправомірної вигоди, слід виходити з мінімальних цін, за якими в певній місцевості на час вчинення

злочину можна було вільно придбати річ або одержати послуги такого самого роду та якості.

Предмет неправомірної вигоди на підставі ч. 9 ст. 100 КПК України повинен передаватися у дохід держави. У випадках, коли вартість речей, які були предметом хабара, на час розгляду справи змінилася, розмір грошової суми, що підлягає стягненню, повинен визначатися за новими цінами.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ)

Булгакова К.О., курсант 312 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права НАВС, кандидат юридичних наук, доцент **Семенюк О.О.**

Актуальність теми. Відповідно до ч. 1 ст. 29 Загальної декларації прав людини, прийнятої 10 грудня 1948 р. на третій сесії Генеральної Асамблеї ООН, кожна людина має обов'язки перед суспільством, у якому тільки й можливий вільний і повний розвиток її особи. Одним із таких обов'язків є передбачений ст. 67 Конституції України обов'язок кожної особи сплачувати податки і збори у порядку і розмірах, встановлених законом. Податкові платежі, будучи головним джерелом доходів відповідних бюджетів, є основою фінансування загальнодержавних і місцевих завдань та функцій. Без них фактично не можлива реалізація внутрішньої і зовнішньої політики держави, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, охорона їх здоров'я та соціальний захист, задоволення соціальних і культурних потреб, охорона довкілля, утримання державних органів, установ і організацій, органів місцевого самоврядування, їх ефективна діяльність.

Процес становлення податкової системи розпочався в Росії, до складу якої входила і територія сучасної України, в кінці ХІХ століття, спричинений ростом державних потреб, у зв'язку з переходом країни від попереднього натурального господарства до грошового товарообміну.

Теоретичні та практичні проблеми боротьби з податковими злочинами розробляли багато вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі кримінального права та кримінології, зокрема: Ю.М. Антонян, А.М. Бойко, В.І. Борисов, В.М. Вересов, О.М. Джужа, А.П. Закалюк, А.Ф. Зелінський, О.Г. Кулик, В.В. Пивоваров та ін.

Податкова злочинність – це небезпечне соціально-правове і кримінологічне явище, що притаманне сучасному українському суспільству та перетворюється в істотну загрозу національній безпеці України, підриває її економічну могутність, ускладнює реалізацію завдань та функцій держави, перешкоджає її розвитку. Основними причинами, які сприяють правопорушенням у сфері оподаткування є такі: 1) Моральні (відсутність моральної відповідальності за ухилення від оподаткування; несприйняття платниками податків законодавства у сфері оподаткування; могутній власницький інстинкт, який особливо інтенсивно виявляється на рівні особистості); 2) Політичні (лобіювання інтересів окремих груп платників податків); 3) Економічні (розбалансованість банківської системи; криза платежів; інфляційні процеси; зниження платоспроможності населення; дефіцит бюджету); 4) Технічні (складність, суперечливість, нестабільність податкового законодавства; недостатній рівень юридичної та економічної підготовки працівників органів контролю у сфері оподаткування; брак досвіду боротьби з податковими правопорушеннями; недостатня захищеність працівників органів контролю при виконанні ними службових обов'язків).

Невід'ємною складовою запобігання спеціально-кримінологічного характеру мають стати правові заходи. Насамперед, вагому запобіжну роль серед них відіграють кримінально-правові засоби. З метою посилення запобіжного змісту ст. 212 КК України доцільно проводити подальше збільшення

штрафів як покарань за податкові злочини, які сьогодні далеко не відповідають рівню суспільної небезпеки податкових злочинів та мають дорівнювати сумі, кратній тій, що мала бути сплачена в якості податку або збору.

Безпосереднім об'єктом злочину є встановлений чинним законодавством порядок сплати юридичними особами, їх відокремленими підрозділами і фізичними особами податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять у систему оподаткування, який забезпечує формування дохідної частини державного та місцевих бюджетів, а також державних цільових фондів.

Предметом злочину є грошові кошти, які повинні бути сплачені до бюджетів або державних цільових фондів у вигляді податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять в систему оподаткування і введені у встановленому законом порядку.

Об'єктивну сторону злочину становить сукупність трьох ознак: діяння – ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять в систему оподаткування; суспільно небезпечні наслідки у вигляді фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних (ч. 1 ст. 212), великих (ч. 2 ст. 212) або особливо великих (ч. 3 ст. 212) розмірах; причинний зв'язок між діянням і наслідками.

Суб'єктом злочину можуть бути: службові особи підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності; особи, які займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи; будь-які інші особи, зобов'язані сплачувати податки, збори, інші обов'язкові платежі. Суб'єктивна сторона злочину характеризується умисною формою вини.

Кваліфікуючими ознаками злочину є: вчинення його за попередньою змовою групою осіб; фактичне ненадходження коштів у великих розмірах; вчинення його особою, раніше судимою за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів; фактичне ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів в особливо великих розмірах.

ЗАПОВІТ ПОДРУЖЖЯ У ПРАВІ ІНОЗЕМНИХ КРАЇН

Бурлак С.Д., курсант 203 навчальної групи факультету №3 (м. Івано-Франківськ) НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративних та цивільно-правових дисциплін факультету №3 (м. Івано-Франківськ) НАВС, кандидат юридичних наук **Таран О.С.**

Однією з ознак демократичності держави є створення ефективного механізму переходу права та обов'язків спадкодавця до спадкоємців у порядку спадкування, що здійснюється за заповітом та за законом. Інститут заповіту подружжя є одним із нових механізмів, який застосовується в Україні при спадкуванні за заповітом. З метою детального вивчення даного інституту слід звернути увагу на закордонну практику регулювання спільних заповітів подружжя.

Проблематиці спільного заповіту подружжя присвячені наукові праці таких вчених як О. О. Бичківський, Д. Ю. Донцов, І. В. Жилінкова, Ю. О. Заїка, О. Є. Кухарев, С. Я. Фурса та інші. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, питання спільного заповіту подружжя в інших країнах світу потребує додаткового вивчення.

Щодо правового регулювання заповіту подружжя іноземні країни можна умовно поділити на дві групи: країни, у яких законодавство передбачає можливість укладання заповіту подружжя та країни, у яких спільні заповіти подружжя заборонені.

Дозволено складання спільного заповітів подружжя в Україні, Німеччині, Англії, окремих регіонах Іспанії (Каталонії, Наваррі, Арагоні), скандинавських країнах. До переваг заповіту подружжя можна віднести те, що той з подружжя, який пережив спадкодавця, продовжує жити в звичному для нього майновому середовищі, заповіт подружжя розширює спадкову правоздатність громадян та надає їм можливість обрати найбільш вигідну модель правового регулювання спадкових правовідносин.

В Україні заповіт подружжя регулюється статтею 1243 Цивільного кодексу, яка передбачає, що подружжя має право скласти спільний заповіт щодо майна, яке належить їм на праві спільної сумісної власності. Після смерті одного із подружжя, інший не має права внести в такий заповіт зміни.

Найбільш врегульованими заповіти подружжя є у Цивільному уложенні Німеччини, норми якого характеризуються диспозитивністю змісту заповіту подружжя і правом обрати такий спосіб регулювання спадкових праввідносин, який буде максимально відповідати побажанням подружжя. На відміну від українського законодавства у Німеччині спільний заповіт подружжя складається із двох заповітів, у яких подружжя відображає своє волевиявлення на випадок смерті. У такому заповіті зазначається, що все майно у випадку смерті одного із подружжя переходить до того з подружжя, хто залишився живим. При цьому чоловік (дружина) після смерті одного із подружжя втрачає право відкликати заповіт. Натомість за ним зберігається право відмовитись від належного йому за спільним заповітом майна. Така відмова призводить до втрати чинності заповідальних розпоряджень у заповіті подружжя.

В Англії заповіт подружжя розглядається як договір, що зобов'язує того з подружжя, хто пережив іншого не відкликати та не змінювати свій заповіт після його смерті. Проте за життя чоловік та дружина мають право змінити або скасувати спільний заповіт. Якщо чоловік (дружина), які залишились після смерті спадкодавця, зміною чи скасуванням заповіту порушить права спадкоємців, то суд може встановити, що майно того з подружжя, хто пережив іншого належить йому на праві управління (трасту) на користь спадкоємців за заповітом подружжя. Як правило спадкоємцями за договором подружжя є спільні діти спадкодавців.

Заборонені спільні заповіти подружжя у Бразилії, Італії, Нідерландах, Польщі, Росії, Франції. Причина заборони укладення спільних заповітів пов'язана із тлумаченням заповіту як одностороннього акту та неможливості відмовитись від заповіту

того із подружжя, хто пережив іншого, а також необхідністю забезпечити відключність заповіту.

Оскільки заповіт - це односторонній акт, то більше як одна особа не може висловлювати у ньому свою волю. Так, стаття 968 Цивільного кодексу Франції встановлює, що заборонено складання заповіту двома або більше особами в одному і тому самому документі як на користь третіх осіб, так і у вигляді зустрічного чи взаємного розпорядження. Дозволено за Цивільним кодексом Франції в одному документі викласти два заповіти, проте це вважатиметься окремими заповітами, а не заповітом подружжя.

Стаття 977 Цивільного кодексу Нідерландів забороняє складання заповіту подружжя. Цивільний кодекс Республіки Польща передбачає, що заповіт може містити розпорядження лише однієї особи. При цьому заборонено не лише складання одного заповіту двома особами, але й розміщення в одному документі двох заповітів. Проте у Польщі дозволено укладання заповіту в усній формі.

Пункт 4 статті 1118 Цивільного кодексу Російської Федерації встановлює, що заповіт може містити розпорядження лише одного громадянина, що обумовлює заборону укладення заповіту подружжя. Слід зазначити, що необхідність введення в російське законодавство заповіту подружжя періодично закріплюється у проектах змін до Цивільного кодексу Російської Федерації. Зокрема, у проекті Закону № 801269-6 частину 4 статті 1118 запропоновано викласти у такій редакції: «Заповіт може бути здійснений одною особою, а також особами, що на момент складання заповіту, перебувають у шлюбі між собою». Якщо відповідний законопроект буде прийнято, то таке нововведення дозволить укладання у Росії заповіту подружжя.

Отже, щодо правового регулювання заповіту подружжя іноземні країни можна умовно поділити на дві групи: країни, у яких законодавство передбачає можливість укладання заповіту подружжя (Німеччина, Англія, окремі регіони Іспанії, скандинавські держави) та країни, у яких спільні заповіти подружжя заборонені (Бразилія, Італія, Нідерланди, Польща, Росія, Франція). Перевагою заповіту

подружжя є те, що така конструкція дозволяє забезпечити єдине волевиявлення чоловіка та дружини на випадок смерті, однак заборона укладення заповіту подружжя у багатьох країнах світу обумовлена розумінням заповіту як акту, що може бути вчинений лише однією особою.

ФІЛОСОФІЯ ТРАНСГУМАНІЗМУ

Васюта Ю.В., курсант 101 навчальної групи НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри філософії права та юридичної логіки **Сокрут В.М.**

Технічний прогрес і значний прорив в еволюції комп'ютерної техніки створили певні передумови до того, що звичне буття і природа людини і суспільства може незворотно змінитися. У будь-якому випадку незабаром розроблені нові надпотужні технології кардинально змінять життя людства і навіть саму людину. Уже нині межі, що розділяють природне і штучне, стають все менш виразними. Постає питання: створить трансгуманізм всі передумови для безсмертя, вічного щастя і необмежених можливостей чи призведе до ще більшого розшарування суспільства і соціальних верств, аналіз якого і зумовило вибір теми дослідження.

Мета дослідження – проаналізувати історію появи та сучасний стан розвитку ідей філософії трансгуманізму.

Завдання дослідження:

- розкрити історію становлення трансгуманізму;
- проаналізувати основні ідеї та завдання трансгуманізму;
- розглянути сучасний стан поширення концепцій трансгуманізму в Україні та світі.

Проблему осмислення чинників трансформації людського буття містять релігійні тексти і практики езотеричних шкіл магії та алхімії тощо. Період Середньовіччя вніс якісні зміни в духовне пізнання людини (прагнення людини до кращого, божественного,

світу). Наукові досягнення епохи Відродження й емпіричні дослідження Нового часу запропонували нову концепцію світобачення – раціональний гуманізм. У XIX – на початку XX ст. особливу роль у розвитку ідей трансгуманізму відіграли представники філософії російського космізму – М. Федоров, П. Флоренський, К.Цюлковський, О. Чижевський та ін. Вони вважали, що розвиток наукової думки є таким же неминучим процесом, який виник у ході еволюції живої речовини, як і людський розум, що містить в собі потенцію безмежного розвитку. Поняття «трансгуманізм» в сучасному вигляді сформував ФерейдунЕсфендіарі в 1966 р., де воно було скороченням від *transitoryhuman*, тобто «перехідна людина». Такою людиною уявлялася та, що, живучи в нинішній час, намагається прокласти дорогу до нового, постлюдського стану.

Трансгуманізм - міжнародний інтелектуальний та культурний рух на підтримку використання науки і технологій для вдосконалення людських розумових та фізичних можливостей. Головна мета - нескінченне вдосконалення людини, засноване на новітніх відкриттях науково-технічного прогресу. Завдання: всіляко підтримувати технічний прогрес; вивчати досягнення науки і техніки, вчасно передбачати й усувати небезпеки і моральні проблеми, які можуть супроводжувати впровадження цих досягнень; розширювати свободу кожної окремо взятої людини, використовуючи науково-технічні досягнення; віддалити, а в ідеалі — скасувати старіння і смерть людини, дати їй право самій вирішувати, коли вмирати і чи вмирати взагалі.

Трансгуманізмрозвивається за кількома напрямками. Так, автори сучасної геронтології (В.М.Анісімов, М.В Соловійов) вважають, що нано - та біотехнології дозволять людям жити необмежено довго, що означає настання ери практичного безсмертя людини. На нашу думку, складно уявити завдання, більш гідне, ніж боротьба зі старінням і смертю. Вважаємо, що не намагається боротися з ними протиприродно. У всякому разі, зараз, коли для такої боротьби з'являються серйозні наукові засоби. Але велике занепокоєння викликає можливе погіршення проблеми

перенаселення нашої планети та катастрофічне зменшення простору для життєдіяльності людини. На нашу думку, завдяки науково-технічному прогресу освоєння світового океану та колонізація найближчих планет може нівелювати саму її причину – брак ресурсів та вільного простору.

Як стверджують О.В.Турчин, А.Тьюрінг, ЕЮдковскі, за допомогою нових технологій, зокрема – технології штучного інтелекту люди кардинально посилять свої інтелектуальні й фізичні можливості. Дослідники прогнозують, що прийде час, коли люди і штучний інтелект будуть об'єднуватися в єдині системи. Все це призведе до стирання межі між людським розумом і штучним інтелектом, і у якийсь момент залишаться просто «розумні істоти». Ми вважаємо, у зв'язку з цим однією з найзначущих проблем є питання, як «постлюди» будуть відноситися до звичайних, не модернізованих людей. Коли «постлюди» стануть значно сильнішими, ніж інші, ймовірно, що відносини зміняться від рівності до інших варіантів, не зовсім прийнятних для сучасної людини.

На думку Дж.Уотсона, І.Лядського, М.Кайку молекулярна нанотехнологія зробить можливим створення достатку ресурсів для кожної людини. Але тоді, вважаю, одним з найважливіших питань стосовно трансгуманістичного світу є проблема того, наскільки новітні технології будуть досяжними звичайним людям, чи стануть тільки пріоритетом для заможних та впливових? Крім того, сучасні технології можуть породити нові смертельні віруси, або сприяти появі безпринципних надлюдей, що будуть чинити свавілля та залишатися безкарними і т.п.

Зауваження. Критика трансгуманізму має дві основні форми (вони часто доповнюють одна одну): «Практичну» — заперечення щодо досяжності цілей трансгуманізму; «Етичну» — заперечення щодо цілей та ідей трансгуманізму, моральних принципів і світогляду тих, хто підтримує трансгуманізм або є трансгуманістом як таким. Критики часто бачать в цілях трансгуманістів загрозу загальнолюдським цінностям, державним соціальним програмам і поширенню громадянських прав і свобод.

Висновки. Таким чином, моделі майбутнього трансгуманістичного суспільства можуть не вміщуватися в рамки світосприйняття сучасної людини, але в незалежності від ставлення до цієї проблеми різних громадян, факт вірогідності настання нової реальності не можна заперечити. Разом з тим важливо усвідомлювати, що, якщо людство не зможе приборкати енергію надтехнологічного вибуху, то під загрозою опиниться не лише розвиток цивілізації, але навіть саме існування людства. Тому найважливішим завданням прибічників та розробників трансгуманізму, ми вважаємо, є також створення умов, за яких розвиток надтехнологій буде керованим, а їх досягнення будуть використовуватися тільки для блага кожної людини і людства в цілому.

ОПЕРАТИВНА ПРОФІЛАКТИКА ЯК ФОРМА ОРД

Верчук Н.М., курсант 306 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук, доцент **Шевчук О.Ю.**

Основним напрямком у діяльності суспільства на всіх етапах його історичного розвитку в боротьбі зі злочинністю є профілактика злочинів. Ця проблема вже багато років привертає увагу як уряди держав, так і громадськість. На даному етапі розвитку суспільства проблема профілактики злочинності є досить актуальною, оскільки рівень злочинності значно зріс.

Оперативна профілактика – це спеціалізована складова частина оперативної роботи Національної поліції, яку виконують оперативні підрозділи з використанням негласних сил, засобів та методів для виявлення причин злочинів та умов, що сприяють їх вчиненню, осіб, від яких можна очікувати вчинення злочинів, та

застосування до них профілактичного впливу, попередження задуманих та підготовлюваних злочинів.

Для здійснення оперативної профілактики злочинів оперативні працівники повинні знати і чітко виконувати вимоги законів і підзаконних нормативних актів, які дають змогу уникнути як порушень законності і прав об'єктів профілактики, так і невиконання оперативними працівниками визначених відомчими нормативними актами їхніх дій.

Профілактика злочинів може ефективно здійснюватися лише у тому випадку, коли є наявними: мета діяльності стосовно всіх елементів і на всіх рівнях; кадри, які повинні реалізовувати цю мету; порядок проведення діяльності, її правова і методична регламентація; матеріальні ресурси, необхідні для проведення профілактичної діяльності.

Відповідно до чинного законодавства України, а також до міжнародних угод про права людини, профілактика злочинів є одним із пріоритетних напрямів державної діяльності, головним завданням усіх органів державної влади, органів Національної поліції, серед яких особливе місце посідають органи Національної поліції. Стан профілактики злочинів нині потребує поліпшення, використання нових форм і методів цієї роботи. Викриття злочинів має загальне превентивне значення, але конкретна профілактика в процесі викриття злочину майже не здійснюється, при цьому можуть бути виявлені причини і умови, які сприяють вчиненню правопорушення, однак здійснення заходів щодо їх усунення виходить за межі викриття злочину.

Чимало сучасних дослідників проблеми оперативної профілактики вважають, що головним завданнями є:

здійснення комплексних оперативних і профілактичних заходів, спрямованих на усунення конкретних умов та обставин, що сприяють правопорушенням;

організація та безпосереднє проведення заходів, котрі забезпечують недопустимість здійснення злочинів, що плануються та готуються;

організація та безпосереднє здійснення індивідуальних оперативних і профілактичних заходів стосовно осіб, від яких через їх антигромадську поведінку можна очікувати вчинення злочинів;

участь оперативних підрозділів у загальних профілактичних заходах, що є складовою системи ідеологічної та виховної роботи, яку проводять державні органи разом з громадськістю.

Оперативна профілактика існує у двох формах: загальна та індивідуальна. Об'єктом індивідуальної профілактики є конкретна особа, а загальної - все суспільство.

Отже, оперативна профілактика як форма ОРД здійснюється у трьох напрямках, а саме: виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню злочинів (загальна профілактика); виявлення осіб, від яких слід очікувати вчинення злочину, та здійснення щодо них профілактичних заходів (індивідуальна профілактика); запобігання злочинам.

Отже, оперативна профілактика є окремим видом профілактики, що має на меті недопущення вчинення злочинів. Її особливостями є використання негласних методів спостереження. Сучасна оперативна діяльність трансформувалася в нові форми, що обумовлює доцільність ширшого залучення можливостей оперативної профілактики з метою зниження практичних можливостей реалізації злочинних намірів особами з криміногенними нахилами.

ПОНЯТТЯ СЛІДІВ-ВІДОБРАЖЕНЬ В КРИМІНАЛІСТИЦІ

Галушко В.В., курсант 305 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Сокиран Ф.М.**

Сліди-відображення - це відображення на одному матеріальному об'єкті зовнішньої будови іншого матеріального об'єкта.

Сліди-відображення виникають унаслідок різних видів взаємодії двох об'єктів матеріального світу.

Трасологія вивчає сліди саме механічного впливу. Такі сліди утворюються під час механічної взаємодії (контакту) двох об'єктів. Об'єкт, який залишає (утворює) слід, називається слідоутворюючим відображенням); об'єкт, на якому залишається слід-відображення - слідосприймаючим. Ділянки поверхні, якими дотикаються (контактують) об'єкти під час слідоутворення, називаються контактними поверхнями.

Механізм слідоутворення - це результат впливу одного об'єкта (слідоутворюючого) на інший (слідосприймаючий). Повнота і точність відображення залежить від фізичних властивостей обох об'єктів (пластичності, структури слід ос приймаючого об'єкта), сили, напрямку взаємодії. Відображення в сліді зовнішньої будови завжди зворотне (протилежне), дзеркальне (також його визначають як негативне, але існує й інше розуміння негативних слідів).

Види слідів-відображень:

1) за слідоутворюючим об'єктом:

- сліди людей (антроскопія, гомеоскопія) залежно від частин тіла поділяють на сліди рук (пальців, долоні), сліди ніг (взуття, одягнених у шкарпетки, босих), сліди зубів, нігтів, носа, губ, чола, кінчика язика, вух тощо;

- сліди знарядь, інструментів, виробничих механізмів (механоскопія);

- сліди транспортних засобів (транспортна трасологія);

- сліди тварин;

2) за механізмом і умовами слідоутворення:

- статичні (точечні) сліди утворюються в момент відносного спокою об'єктів (слідоутворюючого і слід ос приймаючого); під час утворення таких слідів кожна точка слідоутворюючого об'єкта залишає своє відповідне відбиття на слідосприймаючому об'єкті;

- динамічні (лінійні) сліди утворюються під час переміщення хоча б одного об'єкта відносно іншого; тобто динамічний слід утворюється в результаті зміщення точок слідоутворюючої площини за площиною сприймаючої (утворюються траси: слід юза, слід розпилення);

- об'ємні сліди утворюються за рахунок деформації слідосприймаючого об'єкта; такі сліди виникають під час вдавнення слідоутворюючого об'єкта в більш м'яку слідосприймаючу поверхню, в результаті чого остання деформується; в такому сліді відбиваються три виміри: довжина, глибина, ширина;

- поверхневі сліди утворюються коли обидва об'єкти є приблизно однаковими за твердістю, або твердість слід ос приймаючого більша; слід має два виміри: довжину і ширину; доцільно зазначити, що для поверхневого сліду характерний є і третій вимір - глибина (висота), але вона настільки незначна, що нею нехтують; поверхневі сліди поділяють ще на два види: сліди-нашарування (потожировий слід пальця руки);

3) залежно від місця утворення:

- локальні (слід утворюється в межах контактних поверхонь);

- периферичні (слід утворюється за межами контактних поверхонь);

4) за помітністю, за мірою сприйняття:

- видимі (зокрема, всі об'ємні сліди);

- слабковидимі (потожирові сліди рук);

- невидимі.

Структурним елементом трасології є дактилоскопія (- палець,- дивлюсь) -розділ трасології, який вивчає властивості папілярних узорів рук і ніг, засоби й методи їх виявлення і дослідження для отримання криміналістично значущої інформації

про певну особу.

Сліди рук стали традиційною складовою матеріальної картини місця події, а за своїм криміналістичним значенням вони посідають перше місце в групі слідів-відображень.

Шкіра на долонній поверхні складається з декількох шарів: над-шкіра (епідерміс) і власне шкіра (дерма), нижній шар. Дерма має будову у вигляді сосочків, розміщених рядками, які посідають чітко визначене місце. Надшкіра, повторюючи, копіюючи рельєф сосочків, утворює папілярні лінії. Надшкіра має пори, якими закінчуються потові залози. Поверхня вкрита потожировими виділеннями. Папілярні лінії утворюють різні малюнки - папілярні узори.

Долонна поверхня рук людини (підшва стопи) вкрита папілярними лініями - лінійними піднесеннями незначної ширини і висоти, що розокремлюються невеликими борозенками.

Об'єктом вивчення дактилоскопії є сліди рук, точніше папілярний узор, що має певну структуру: загальні (тип і вид папілярного узору; будова центральної частини узору; кількість, будова та положення дельт; крутизна дугоподібних ліній; ширина і частота папілярних ліній) та окремі ознаки (особливості розташування й конфігурації окремих деталей папілярного узору).

Завданням дослідження папілярного узору є ідентифікація особи, якій він належить, або діагностика її анатомічних і функціональних ознак; встановлення механізму і давності утворення таких слідів тощо.

ЖІНОЧА ЗЛОЧИННІСТЬ: ПОТЯТТЯ, СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ

Гапон К.А., курсант 303 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС **Кулакова Н.В.**

Жінка...Чарівне, ніжне створіння. Її боготворять та вивчають, але все одно вона завжди залишається загадкою. На жаль, сьогодні, роль жінки у сучасному суспільстві сприймається неоднозначно. Це обумовлено процесами попередніх століть, коли жінку вважали особою нижчого рівня, без права голосу та без права самореалізації. Якщо жінка намагалася проявити себе в якійсь іншій сфері, то її одразу намагалися поставити на місце морально, а то й фізично принижуючи. Таким чином, чоловіки намагалися захиститися від «незрозумілої» природи жінки та підкреслити свій статус «сильної статі». Її головна роль - народження дітей та домогосподарство.

Зміни, що відбулися протягом ХХ століття сприяли тому, що жінка має всі права і свободи, як і чоловік, вона здобула більше свободи для реалізації себе в творчості, в праці, в науці. І це мало як позитивний так і негативний наслідок. Тому що на сьогодні вважається, що сучасний стиль життя, який змушує жінку брати на себе чоловічі обов'язки та виконувати не притаманні їй функції, призводить їх до чоловічих стимуляторів та сприйняття чоловічої культури. Це дозволяє їм самостверджуватись, забезпечувати матеріальне благополуччя, проте при цьому їм притаманне постійне відчуття невдоволеності.

Стан жіночої злочинності значною мірою є показником морального здоров'я суспільства, індикатором його духовності, ставлення до основних людських цінностей. Слід підкреслити, що за суспільною думкою соціальна роль жінки сприймається навколишнім середовищем, як позитивна. Жінка значно менше, ніж чоловік, «падає морально», проте, у разі такого «падіння» процес

розвивається у рази швидше, ніж у чоловіків. Причинами цього є: особлива криміногенність ситуацій, формуючих жіночу кримінальну мотивацію, специфіка соціальної ролі у суспільстві, особливість жіночої психології.

У звичайних умовах жінка, як правило, не скоює злочини. Лише драматичний розвиток подій у більшості випадків штовхає жінку до злочину. Те, що у відношенні до жінок вважається поведінкою, відхиленою від норми (вжиття алкоголю, наркотиків, куріння, зрада, невиконання батьківських обов'язків, кар'єризм, жорстокість), у відношенні до чоловіків стало звичаєм.

Поговоримо мовою статистики. За статистичними даними, що вносились до Єдиного реєстру досудових розслідувань за 2 квартал 2016 року було виявлено 77 757 осіб, які вчинили кримінальні правопорушення проти 81 797 за аналогічний період у 2015 році. Серед зареєстрованих правопорушень і злочинів у 10 % суб'єктами виступали жінки.

Чому так відбувається? Що спіткає жінок скоювати злочини та чому масштаби цих злочинів зростають та примножуються в геометричній прогресії?!

Причини злочинності жінок пов'язані з такими явищами: значно активнішою їх участю в суспільному виробництві; деяким послабленням головних соціальних інститутів, насамперед, інституту сім'ї; збільшеною напруженістю у суспільстві, зростанням наркоманії, алкоголізму, проституції, бродяжництва і жебрацтва серед жінок. Жінки стали більше, ніж раніше, працювати у суспільному виробництві та активізували свою участь у суспільному житті.

Так не повинно бути! Що необхідно робити?!

В першу чергу, необхідно провести профілактику пияцтва, алкоголізму, наркотизму, проституції, жебракування та безпритульності, що є складним завданням. Але слід зауважити, що головну роль у запобіганні жіночій злочинності відіграють політичні, соціально-економічні, ідеологічні, культурно-виховні, правові та інші заходи, які є підґрунтям для оптимального

вирішення проблем громадських, виробничих і сімейно-побутових інтересів жінки і сім'ї.

Жінка – показник розвитку суспільства. За рівнем її місця у соціумі, освіченості та захищеності визначається планка та щабель на якому перебуває держава. Останнім часом рівень злочинів, що вчиняються українками невинно росте. І ми повинні реагувати зараз поки не пізно!

ПРАВОВИЙ СТАТУС БАНКІВ ТА ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

Герасименко Д.М., студентка 2-го курсу, факультету №2 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій, кандидат фізико-математичних наук **Тарасенко В.П.**

За загальним принципом структурної організації банківська система виникає тоді, коли поряд із звичайними банками з'являється незалежний центральний банк, який виконує функції управління цією системою.

Банківська система є дворівневою. Це зумовлено тим, що кожній системі притаманне саморегулювання. У банківській системі дві підсистеми — одна здійснює функції управління — Національний банк України, друга — є об'єктом регулюючого впливу — комерційні банки.

Однорівневій банківській системі притаманні переважно горизонтальні зв'язки між банками, універсалізація їх операцій і функцій.

Дворівнева банківська система характеризується взаємовідносинами між банками як по вертикалі, так і по горизонталі.

Центральний банк відіграє провідну роль у банківській системі, створюючи сприятливі умови для її функціонування.

Головною метою діяльності центрального банку є підтримка цінової стабільності через втілення в життя послідовних заходів монетарної політики.

П'ять концептуальних позицій щодо самостійного статусу центрального банку серед інших органів держави:

1. Програма грошової політики на поточний рік, а також на перспективу розробляється і приймається спеціально створеним колегіальним органом.

2. Усі рішення, які стосуються обсягів кредитної емісії, відсоткової ставки та поточного валютного курсу, приймаються виключно органами банку.

3. Керівництво центрального банку (його голова, колегіальний орган), призначене на новий строк, не може бути достроково увільнено парламентом або Президентом з посад.

4. Від членів керівництва центрального банку вимагається професіоналізм та політична нейтральність.

5. Національний банк не можна примусити і він, власне, не має права давати кредити уряду і купувати цінні державні папери на первинному ринку.

Структура Національного банку України

Особливу роль у реалізації завдань, які покладені на Національний банк Конституцією та законами України, відіграють департаменти, що становлять центральний апарат Національного банку України. У департаментах зосереджено основний професійний персонал, який забезпечує функціонування банківської системи в Україні, який поділяється на службовців та обслуговуючий персонал.

Функції Національного банку України

Функції центрального банку поділяються згідно з Законом України “Про Національний банк України” на:

- а) основні
- б) інші функції

Що стосується центрального банку України, то інші його функції закріплені у Законі “Про Національний банк України” та в

інших нормах банківського законодавства України. Зокрема, це такі функції (за названим Законом):

- визначення та проведення грошово-кредитної політики, узгодженої з її основними засадами;

- регулятивна функція

- монопольне здійснення емісії грошей та організація їх обігу;

- реєстраційно-наглядова функція;

- зовнішньоекономічна функція;

- методологічна та методична функція у сферах банківської статистичної

- інформації та статистики платіжного

- балансу, розвитку сучасних банківських технологій тощо;

- банківське обслуговування;

- функція кредитора останньої інстанції для комерційних банків

- накопичення та зберігання золотовалютних резервів та валютних

- цінностей;

- сприяння кадровому забезпеченню банківської системи.

Правовий статус комерційного банку або фінансово-кредитної установи поєднує в собі правовий статус приватної юридичної особи та правовий статус суб'єкта публічного права, який бере участь у грошовому процесі держави. Банк покликаний обслуговувати цей процес, використовуючи дозволені законом фінансові інструменти, розрахунки у готівковій і безготівковій формах грошового обігу.

Статутний фонд є власними коштами банку, що складає матеріальну основу його діяльності. Саме цим визначається обсяг депозитів, які залучаються, що свідчать про реальні кредитні ресурси і в остаточному підсумку — про обсяг активних операцій банку. Закон забороняє банкам спрямовувати до статутних фондів інших підприємств і організацій більше 10 % їх власного статутного фонду.

Правовий статус філій банку

Філія банку — банківська установа, яка не є юридичною осо-

бою, діє від імені головного банку на підставі окремого положення, має свій субкореспондентський рахунок або працює на єдиному кореспондентському рахунку з головним банком та здійснює банківські операції, передбачені положенням про філію, за умови наявності і в межах дозволу, наданого їй банком як юридичною особою.

Територіально відокремлені безбалансові відділення

Отже, правовий статус комерційного банку визначається його статутом і характеризується функціями та обсягом повноважень, які він може застосовувати за законом при здійсненні банківської діяльності.

Комерційні банки набувають статусу юридичної особи з часу їх реєстрації в Республіканській книзі реєстрації банків, валютних бірж та інших фінансово-кредитних установ. Однак здійснювати банківські операції вони можуть тільки після одержання відповідних ліцензій Національного банку (ст. 17 Закону України “Про банки і банківську діяльність”).

Ліцензування банківської діяльності

Порядок *ліцензування банківської діяльності* розглядається окремо, оскільки воно здійснюється з метою допущення на ринок банківських послуг України комерційних банків та банківських установ, умови діяльності яких відповідають встановленим Національним банком України обов'язковим вимогам та діяльність яких не загрожує інтересам їх клієнтів.

Ліцензія — це фіксоване у спеціальному дозволі право банку здійснювати обумовлені законом види діяльності. Одержання від Національного банку ліцензії означає набуття банком — юридичною особою спеціальної компетенції, тобто одержання прибутку тільки шляхом здійснення певних операцій.

Філії комерційних банків здійснюють банківські операції у межах повноважень, наданих головним банком, і дозволу територіального управління

Ознаки комерційного банку

Таким чином, розгляд правового статусу банків в Україні свідчить, що правове регулювання кредитних установ має складну

організаційно-правову природу, але воно має гарантувати інтереси кредиторів та вкладників банку від втрати коштів, гарантувати платоспроможність банку. Саме тому правовий статус будь-якого банку або фінансово-кредитної установи можна розглядати тільки в системній організації, яку очолює і якою керує від імені держави Національний банк України.

ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ЩОДО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Герасименко Д.М., студентка 3-го курсу, юридичного факультету Київського Національного університету ім.Т.Шевченко.

Науковий керівник: професор кафедри економічної безпеки НАВС, доктор юридичних наук **Тихонова О.В.**

Роль та значення фінансової системи за останні роки суттєво змінилась. Сьогодні фінанси є самостійним сегментом економіки, якому притаманний величезний потенціал, фінансовий капітал перетворився з посередника, який обслуговує механізм процесу відтворення, на його ключову ланку. Фінансова система є привабливим об'єктом злочинних посягань та об'єктом, який потребує підвищеної кримінально-правової охорони з боку держави. Обрання найбільш оптимальних законодавчих рішень щодо створення «працюючих» кримінально-правових норм не в останню чергу залежить від результатів аналізу та сприйняття позитивного досвіду зарубіжних країн з цього питання.

Досліджуючи зарубіжний досвід кримінально-правової охорони фінансової безпеки держави слід приймати до уваги особливості нормотворчості в різних країнах. Одним з цікавих у цьому питанні є законодавство ФРН. Воно побудовано таким чином, що відповідальність за вчинення фінансових злочинів передбачена не лише в КК ФРН, а в інших законодавчих актах, наприклад, відповідальність за вчинення податкових злочинів передбачена в

§ 283bКК ФРН «Порушення обов'язку вести бухгалтерські книги» та в Законі про податки

Наприкінці ХХ століття в Німеччині було прийнято два Закони про боротьбу з господарською злочинністю. І хоча у назві наголошено на господарській злочинності, фактично їх нормами встановлено відповідальність за фінансові злочини та внесені зміни до КК ФРН. Першим законом було окреслено коло діянь, вчинених при отриманні субвенцій, які визнавались злочинами (Subventionsbetrug, § 264 КК ФРН), кредитне шахрайство (Kreditbetrug, § 265b КК ФРН), особливості відповідальності за банкрутство (розд. 24 КК ФРН) та лихварство (§ 302a КК ФРН). У другому законі було розширено сферу захисту фінансової сфери держави (наприклад, введено норму про інвестиційне шахрайство (Kapitalanlagebetrug, § 264a КК ФРН). Законодавство Німеччини привертає до себе увагу тим, що фінансові злочини не лише не згруповані у межах однієї глави, але й не знаходяться у межах одного нормативно-правового акту.

Одним з фінансових злочинів є отримання субсидій шляхом шахрайства (§ 264 КК ФРН). Субсидією в Німеччині визнається платіж, здійснений за рахунок суспільних коштів за федеральними або земельними правовими нормами, або за правом Європейського співтовариства. Зважаючи на сутність субсидії об'єктом зазначеного злочину є встановлений порядок розподілу державних коштів або коштів, які належать певній федеральній землі. Предметом виступають субсидії загального і спеціального призначення. Серед першої категорії найбільш значущими є субсидії нараховані за формулою, за якою розраховуються обсяги, необхідні для збільшення надходження до муніципальних бюджетів з метою згладжування різниці у фінансових можливостях на місцевому рівні та гарантування того, щоб усі муніципалітети були спроможні надавати основний набір послуг. Субсидії спеціального призначення являють собою, головним чином, інвестиційні субсидії. Джерелами таких виплат є надходження податків, зборів та різноманітних платежів, від економічної діяльності і внутрішньоурядових переміщень коштів.

Ще одна група злочинних діянь, які порушують суспільні відносини у сфері формування та використання бюджетних коштів, є податкові злочини, до яких, як було зазначено вище, відноситься порушення обов'язку ведення бухгалтерських книг, вчинене навмисно або з необережності (§ 283b КК ФРН), яке полягає у відсутності належного заповнення таких книг та інших бухгалтерських документів, їх приховування, пошкодження тощо. Зазначена стаття підлягає застосуванню у випадку припинення платежів до бюджету. Водночас основних перелік складу податкових злочинів знаходиться не у КК ФРН, а у Податковому уставі. Зокрема, у § 370 зазначеного акту передбачено притягнення до відповідальності за ухилення від сплати податків. Притягнення до відповідальності має місце лише за наявності «зменшення податків або досягнення податкових переваг».

Інвестиційне шахрайство (Kapitalanlagebetrug, § 264a КК ФРН) полягає у повідомленні хибних відомостей, які є вигідними в операціях з цінними паперами, або неповідомлення про факти, які можуть негативно вплинути на інвестиційний процес. При цьому такі відомості мають міститись у «проспектах, зверненнях або оглядах майнового стану», які призначені для ознайомлення невизначеного кола осіб. Водночас особа не підлягає притягненню до відповідальності у випадку добровільного запобігання одержанню користі.

Кредитне шахрайство (Kreditbetrug, § 265b КК ФРН) – шахрайство, пов'язане з отриманням кредиту, тобто грошової позички будь-якого виду, акцентного кредиту, грошових придбань, відстрочень сплати грошових вимог, векселів, чеків, гарантій або інших подібних інструментів. Таким чином, предметом злочину є будь-яке зобов'язання, внаслідок якого в особи виникає (або може виникнути) обов'язок сплатити кошти, або особа набуває статусу позичальника.

Ще одним із злочинних діянь, які посягають на фінансову безпеку держави, є фальшивомонетництво та підроблення інших платіжних документів. У законі про кримінальну відповідальність ФРН виділений окремий розділ, норми якого встановлюють

відповідальність за такі діяння, зокрема, § 146 КК ФРН – підроблення грошових знаків, § 149 КК ФРН – готування до підроблення грошей або знаків оплати, § 152а КК ФРН – підроблення платіжних карт та бланків європейських чеків. Найбільш розповсюдженим з перерахованих злочинних діянь є підроблення грошових знаків, яке вважається злочинним в одному з наступних випадків: підроблення коштів з метою збуту під виглядом справжніх коштів або сприяння такому збуту.

Отже, у законодавстві ФРН норми щодо відповідальності за фінансові злочини містяться не лише у КК, але й інших нормативно-правових актах. За безпосереднім об'єктом їх можна об'єднати у три групи: ті, що порушують суспільні відносини у сфері формування та використання бюджетних коштів різного рівня; ті, що порушують суспільні відносини у кредитно-інвестиційній сфері; ті, що порушують суспільні відносини у сфері обігу засобів платежу.

СПЕЦІАЛЬНІ ЗАСОБИ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА МОЖЛИВІ НАПРЯМКИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

Григор Д.О., курсант 207 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат військових наук, доцент **Свинаренко В.В.**

Актуальність теми. Науково-технічний прогрес сьогодення несе в собі як позитивні так і негативні зміни. Так, розвиваються та удосконалюються знання та технічні засоби за допомогою яких вчиняються правопорушення, а отже розвиваються та удосконалюються знання та технічні засоби по їх попередженню та усуненню.

Публічний порядок – це стан упорядкованості публічних правовідносин та всієї публічно-правової системи, за якого кожна особа, державний орган, орган місцевого самоврядування, їх

посадові особи добровільно дотримуються правових та морально-етичних норм, культурних та інших соціальних правил, виконують відповідні приписи з метою досягнення публічної безпеки та загального добробуту.

Відповідно проблема забезпечення безпеки громадян працівниками органів поліції постає досить актуальною серед інших напрямків їх життєдіяльності. При цьому, не останнє місце під час забезпечення публічного порядку громадян та боротьбі зі злочинністю відіграє ступінь і якість забезпечення працівників органів поліції відповідними спецзасобами та різноманітною технікою.

Метою дослідження є визначення можливих напрямків розвитку спецзасобів та техніки органів поліції.

Завдання дослідження полягає:

- проведення ретроспективного аналізу розвитку спецзасобів та техніки які застосовуються органами поліції;
- аналіз стану забезпеченості спецзасобами та технікою органів поліції України;
- визначення напрямків удосконалення спецзасобів та шляхів їх удосконалення.

Об'єкт дослідження – спеціальні засоби та техніка органів поліції.

Предмет дослідження – тактика застосування спецзасобів та техніки органами поліції.

Методи проведення дослідження – ретроспективний аналіз, порівняльний аналіз.

Зміст основних питань дослідження

У першому розділі:

- Проведено ретроспективний аналіз забезпеченості поліції
- Наведено досвід застосування засобів захисту в національній поліції

Основними висновками дослідження питань першого розділу є наступне:

- Досвід застосування нових засобів захисту в національній поліції останнього часу підтвердив вірність загальних конструктивних рішень.
- Необхідно працювати над зменшенням маси виробів, збільшенням площі протосколкового захисту.
- Слід оптимізувати противокульний захист за рівнями стійкості і закриваючі ділянки тіла в залежності від умов застосування.

Зміст основних питань дослідження

У другому розділі:

- Впровадження технічних засобів у роботу органів Національної поліції
- Виклад класифікації спеціальних засобів

Основними висновками дослідження питань другого розділу є наступне:

- спеціальна техніка – це сукупність технічних засобів, спеціальних пристроїв, речовин та відповідних тактичних прийомів, що використовуються із суворим дотриманням законності під час здійснення оперативно-службових заходів з метою профілактики та розкриття злочинів, охорони громадського порядку та забезпечення охорони окремих установ.
- Спеціальні технічні засоби можна класифікувати відповідно до слідчої, оперативно-розшукової та адміністративної діяльності органів Національної поліції. процесуального закону.

Зміст основних питань дослідження

У третьому розділі:

- Правові засади застосування застосування спецзасобів

Основними висновками дослідження питань третього розділу є наступне:

- неприпустимим є будь-яке неправомірне, недосконале застосування засобів спеціальної

техніки, спроможне причинити шкоду державним та особистим інтересам громадян, які охороняються Конституцією України (ст. ст. 3, 8, 17, 21, 28, 29, 30, 31, 32, 55).

На підставі проведеного дослідження можна стверджувати, що ефективно використовувати спеціальні технічні засоби здатні лише ті співробітники, які добре їх знають і вміють застосовувати в усіх сферах діяльності поліції. Кожен працівник поліції має бути компетентним фахівцем у вирішенні поставлених перед Національною поліцією завдань за допомогою різноманітних засобів. Нажаль в нашій державі даному питанню приділяється недостатня увага. Про це свідчить досить мала літературна теоретична база. Здебільшого теоретичні напрацювання вчених-юристів являють собою публікації у періодичних виданнях, а не посібники чи підручники, що значно б полегшило вивчення та дослідження питання засобів самооборони для працівників поліції та громадян. Також низка законодавчих актів не дає чітких визначень понять засобам самооборони та мають відсильний характер.

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДСВІДОМА ПІДГОТОВКИ СТРІЛЬЦЯ

Здобувач вищої освіти 211 н.г. ННІ № 1 **Гричаненко Я.В.**

Науковий керівник: викладач кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки ННІ №1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Федченко О.С.**

На даний час в Україні значно погіршилися криміногенна ситуація та почастишали випадки застосування вогнепальної зброї працівниками поліції. За умови знання працівниками поліції правил та порядку застосування вогнепальної зброї, відмінним володінням зброї у тирі, кінцевим та одним із найголовніших чинників для поліцейського становиться його психологічна готовність до

застосування вогнепальної зброї відносно живої людини. Як відомо, застосування зброї, навіть під час навчальних стрільб у тиру вже є стресом для особи, а коли справа доходить до застосування зброї в реальних умовах, виникає дуже багато питань. Тому розглянувши основні питання навчання стрільбі із службової зброї, слід акцентувати увагу на такому важливому моменті навчання, як психологічна підготовка стрільця.

Дослідженням проблеми частково або опосередковано займалися такі автори, як: В.Л. Вайнштейн, Жилина М.Я., Крадожон Д.М., Лопасва О.М., Малышев В.А., Федченко О.С. та ін.

Ціль дослідження: визначити таке поняття як «психологічна готовність стрільця»; яким чином можливо вплинути на підготовку стрільця до стресових умов; які психологічні методики та тренінги можливо застосовувати в процесі підготовки стрільця.

Психологічна підготовка стрільця - це процес, спрямований на створення його оптимального психологічного стану і формування постійної внутрішньої готовності, яка сприяє реалізації найбільш досконалої техніки стрільби в умовах стресових ситуацій. В процесі психологічної підготовки стрільця, у останнього повинні закріпитися наступні якості:

- уміння впливати на себе, брати себе в руки і відключатися від різних сторонніх чинників, що заважають роботі влучного пострілу;
- здатність концентрувати свою увагу, зосереджуючись на головному в стрільбі - стійкій поразці мети;
- упевненість у своїх силах, сміливість і рішучість, винахідливість і ініціативу;
- стійкість центральної нервової системи до дії несприятливих чинників.

Важливими складовими частинами психологічної підготовки стрільця є ідеомоторне і аутогенне тренування.

Ідеомоторне тренування є уявним відтворенням раніше вивчених прийомів і дій. Воно спрямовано на закріплення рухових навичок і підтримку у стрільця стану постійної готовності до виконання вправи.

Застосування в ході навчання ідеомоторного тренування дозволяє стрількам виробити здатність чіткого представлення у своїй свідомості окремих елементів техніки стрільби, тонко аналізувати ті, що виникають при цьому м'язово-рухові, зорові і інші відчуття, виробити увагу і швидкість реакції. В процесі ідеомоторного тренування інструктор, перевіряючи у стрільця почуття тимчасового інтервалу, що відводиться на виконання вправи в швидкісній стрільбі, може реально оцінити рівень його психологічного стану. Якщо стрілець занадто прискорює свої уявні операції, то можна з упевненістю сказати, що він знаходиться в надмірно збудженому стані. Навпаки, зайве затягування уявної стрільби - вірна ознака млявості навчаного. Сам процес ідеомоторного тренування полягає в тому, що стрілець, залишаючись в пасивно-розслабленій позі, зосереджує свою увагу тільки на моментах, безпосередньо пов'язаних з виконанням пострілу. Причому послідовність виконання пострілу в його діях повністю зберігається. Стрілець, що володіє прийомами ідеомоторики і щодня присвячує їй декілька хвилин, має можливість у будь-якій обстановці підтримувати на належному рівні і постійно удосконалювати свою техніку стрільби.

Аутогенне тренування - багатократне повторення спеціальних словесних вправ, спрямованих на оволодіння методикою самонавіяння з метою відвертання зайвої нервово-психологічної напруги і підтримки відмінної спортивної форми. Основний принцип аутогенного тренування - навчити людину фіксувати свою увагу на конкретних суб'єктивних (головним чином фізичних) відчуттях в точній відповідності з власними уявними словесними формулами.

Стрілець також має бути психологічно постійно готовий до упевнених дій у разі виникнення критичної ситуації, що передбачає застосування службової зброї. Знаходячись в екстремальній ситуації, стрілець в першу чергу повинен навчитися оперативно оцінювати обстановку і приймати найбільш правильне рішення. Крім того, йому необхідно постійно контролювати обстановку, передбачаючи її можливі зміни, а також управляти своєю поведінкою. Тому в процесі підготовки стрільців необхідно створювати такі ситуації, які

сприяли б формуванню у навчаних сміливості, рішучості і упевненості у своїх силах. Отже, високий рівень психологічної підготовки стрільця забезпечує йому адекватнішу поведінку при веденні перестрілки і створює передумови для успішної поразки супротивника.

У екстремальних ситуаціях відбувається постійна зміна просторових і тимчасових взаємодій стрільця і його супротивника. Тому за інших рівних умов підготовчі дії, дії захисту і нападу можуть бути успішними тільки під час найменшої готовності супротивника до реагування у відповідь.

Висока емоційно-психологічна напруженість небезпечної ситуації, загострена постійно присутніми чинниками ризику і загрози поразки з боку супротивника, може сприяти утворенню комплексу психологічних механізмів гальмування.

Отже, разом з аспектами фізичної підготовки і умінням застосовувати особисту зброю в критичних ситуаціях при підготовці стрільця належним чином має бути здійснена і його психологічна підготовка. Важливими складовими частинами психологічної підготовки стрільця є ідеомоторне і аутогенне тренування. В процесі підготовки стрільців необхідно створювати такі ситуації, які сприяли б формуванню у осіб, що навчаються сміливості, рішучості і упевненості у своїх силах. Таким чином, високий рівень психологічної підготовки стрільця забезпечує йому адекватнішу поведінку при веденні перестрілки і створює передумови для успішної поразки супротивника. Розглянуте нами питання є актуальним і перспективним, а тому ми наголошуємо на необхідності більш ґрунтовного та всебічного вивчення цієї категорії на науковому рівні з метою застосування отриманих результатів для поліпшення практичної службової діяльності Національної поліції України.

МІЖНАРОДНА ПРАВОВА ДОПОМОГА ЯК ФОРМА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Дармограй Я.П., курсант 314 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент **Хабло О.Ю.**

Об'єктивною характеристикою сучасної злочинності є її поступова не тільки організованість, але й транснаціоналізація–поширення злочинної діяльності на території кількох держав. У зв'язку з цим у процесі кримінального провадження виникає необхідність звернення до слідчих, прокурорських, судових органів іноземних держав за правовою допомогою у виконанні певних кримінальних процесуальних дій, отримання інформації, видачі переслідуваних осіб, передачі кримінального провадження та інше.

Кримінальний процесуальний кодекс (далі – КПК) України містить окремих розділ IX «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження», що включає з'ясування таких окремих положень, що стосуються загальних засад міжнародного співробітництва у формах: міжнародної правової допомоги під час проведення процесуальних дій, видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція), кримінального провадження у порядку перейняття, визнання та виконання вироків іноземних судів та передання засуджених осіб.

Поняття міжнародної правової допомоги в кримінальному провадженні розуміють у двох значеннях: як окрема форма міжнародного співробітництва (вужке розуміння) чи як комплексний міжгалузевий інститут, який об'єднує декілька форм співпраці держав (широке розуміння).

Необхідно зазначити, що відповідно до міжнародних договорів і КПК України міжнародна правова допомога здійснюється шляхом направлення запиту про проведення допиту особи як свідка, потерпілого, експерта, підозрюваного або

обвинуваченого (ч. 3 ст. 552 КПК України), про проведення обшуку, огляду місця події, вилучення, арешту чи конфіскації майна або інших процесуальних дій (ч. 4 ст. 552 КПК України), що є однією з найбільш поширених дій у межах міжнародногоспівробітництва в кримінальному провадженні.

Зауважимо, що запит запитуючої держави про правову допомогу не може цілком відповідати нормам матеріального та процесуального права виконуючої сторони. Тобто в цьому випадку йдеться про те, що не повинно суперечити прохання основним принципам законодавства запитуваної держави.

Порядок проведення процесуальних дій при наданні міжнародної правової допомоги є її найважливішою ознакою, принципним питанням цієї допомоги, оскільки забезпечує її практичну реалізацію на рівні суб'єктів міжнародного кримінального процесу.

Згідно з ч. 1 ст. 545 КПК України Генеральна прокуратура України звертається із запитом про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні під час досудового розслідування та розглядає відповідні запити іноземних компетентних органів, крім досудового розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності Національного антикорупційного бюро України, яке у таких випадках здійснює функції центрального органу України.

У свою чергу відповідно до ч. 2 ст. 545 КПК України Міністерство юстиції України звертається із запитом судів про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні під час судового провадження та розглядає відповідні запити судів іноземних держав.

У той же час ч. 4 ст. 545 КПК України не виключає і можливостей застосування іншого порядку зносин, якщо такий порядок передбачений КПК або чинним міжнародним договором України. Наприклад, в ч. 5 ст. 544 КПК України передбачений ускладнений порядок зносин між сторонами, коли за відсутності міжнародного договору з відповідною державою уповноважений (центральный) орган України надсилає запит про надання міжнародної правової допомоги до Міністерства закордонних справ

України для подальшого передання його компетентному органу запитуваної сторони дипломатичним шляхом. Відповідно в такому разі суб'єктом міжнародної правової допомоги стає Міністерство закордонних справ України.

Особливим чином вітчизняний КПК підходить до проблеми присутності представників компетентних органів запитуючої держави при проведенні процесуальних дій (ст. 563 КПК України).

На думку Зуєва В.В. обов'язком правоохоронних та судових органів України є недопущення спілкування осіб, які беруть участь у процесуальній дії як обвинувачений, потерпілий або свідок, та представника іноземної держави на іноземній мові, яка є незрозумілою для слідчого, прокурора або суду, оскільки таке спілкування може розцінюватися як тиск на обвинуваченого, потерпілого або свідка. Тобто мова має йти про те, що представники іноземної держави мають право спостерігати за проведенням процесуальних дій та вносити зауваження та пропозиції щодо їх проведення, з дозволу слідчого, прокурора або суду ставити запитання мовою, яка є зрозумілою представникам української сторони що беруть участь у тих або інших слідчих діях або при цьому має бути присутній перекладач залучений українською стороною.

Отже, порядок проведення процесуальних дій потребує певного вдосконалення з метою врегулювання деяких спірних питань та забезпечення ефективності при наданні міжнародної правової допомоги. Передусім, ці зміни повинні орієнтуватися на норми міжнародного права, але внесення таких змін потребує і урахування інтересів, норм та традицій вітчизняного процесуального права.

КОНФЛІКТ ОБОВ'ЯЗКУ ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ У МОРАЛЬНОМУ ВИБОРІ ПРАВООХОРОНЦІВ

Денісов В.В., слухач магістратури 101 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри філософії права та юридичної логіки, доктор юридичних наук **Костицький М.В.**

Актуальність обраної мною теми виражається у її відображенні на площині практичної реалізації. Тобто працівник поліції є не тільки посадовою особою, яка виконує свої службові обов'язки та діє суворо у рамках передбаченої нормативної бази, а й являється повноправним членом суспільства у якого існує індивідуальне розуміння поняття справедливості та методів її реалізації.

Висвітлена у науковій роботі проблема, розкриває морально-етичний облік працівника Національної поліції України, та його індивідуальний підхід до вирішення питання розмежувань таких явищ, як обов'язок та справедливість.

Поняття обов'язку в сучасному розумінні досить широке. Насамперед, слід зазначити, що ми постійно вступаємо у відносини з оточуючими нас людьми і таким чином отримуємо об'єктивні обов'язки. З причини того, що сучасна людина живе активним соціальним життям, на неї постійно лягає відповідальність.

Найчастіше в понятті обов'язку розрізняють дві сторони – моральну і суспільну. Громадським обов'язком називають об'єктивні обов'язки, які людині необхідно виконувати. Цей вид проявляється у всіх сферах життя сучасної людини – на навчанні, вдома, на роботі, в колі друзів і в суспільстві.

Моральний обов'язок слід розуміти трохи інакше. Це означає, що людина самостійно перетворює вимоги моралі та обов'язку в особисте завдання. Тут не може бути вказівок начальства або батьків, це – індивідуальний вибір людини. Тоді людина не

просто обізнана про закони моралі, вона сама ставить собі метою слідувати їм – пред'являти самій собі таку вимогу.

Але, на мою думку існує і третя сторона, яка кардинальновідрізняється від поняття морального боргу – це обов'язок особи, яка дала присягу своєму народові та Батьківщині, тобто професійний обов'язок. Такими особами є військовослужбовці, працівники поліції, пожежні та інші особи які присвятили себе захисту життя та здоров'я громадян та збереженню цілісності держави. Серед переліку зазначених осіб, як об'єкт дослідження, я обрав працівників поліції з огляду на те, що конфлікт обов'язку та совісті у моральному виборі людей які обрали саме цю професію є найбільш актуальним та дискусійним.

Отже, з однієї сторони обов'язок працівників Національної поліції України – є високим і почесним, він впливає з суб'єктивних потреб захисту особистості, суспільства, державита висвітлених державно-правовими вимогами. Але з іншої сторони, на практиці зустрічаються такі випадки, коли поліцейський повинен зробити вибір як йому зробити у ситуації коли необхідно обрати між діями передбаченими законом (що є прямим обов'язком), чи вчинком який буде відповідати його совісті в розрізі свого розуміння справедливості. Адже навпроти слова «справедливість» не завжди можна поставити слово «закон». Це характеризується тим, що закон дає нам держава, яка керується на сам перед політичною волею, в свою чергу коли почуття справедливості надане людині від природи і його не можливо регламентувати жодним нормативно-правовим актом.

Та для того щоб говорити про явище в цілому, необхідно побачити його сутність. Наприклад Сократ, бачив суть справедливості як "наслідування мудрості, істинного знання, порядку речей, законами". Платон в свою чергу — як уявлення в душі про вище благо. Аристотель, як "душевну чесноту, яка полягає в тому, щоб всім віддати по заслугах". Він вважав право "критерієм справедливості", а Ульпіан — "мистецтво добра, рівності і справедливості". Виходячи з точки зору відомих філософів, можна

зробити логічний висновок, що справедливість – це внутрішня властивість, коли як закон є зовнішнім.

Як що ми спробуємо поєднати закон і справедливість, то цілком природно, що від справедливого закону при його реалізації люди очікують справедливого результату. Але в ході застосування справедливого закону не завжди гарантований справедливий результат, оскільки закон може бути неправильно витлумачений, перекручений або неправильно застосований. І вже тим більше складно очікувати справедливого результату, коли сам закон спочатку не володіє ознаками загальної справедливості. Закон — це прояв певної волі в конкретних історичних умовах, і тому не можна говорити про його абсолютну справедливість, а лише стосовно до конкретного кола осіб.

І тому працівник поліції може потрапити у складну ситуацію, коли закон примушує його переступити через власне розуміння справедливості.

В зв'язку з цим постає питання про міру відповідальності. У визначенні юридичної відповідальності діють чіткі правові рамки. Моральна відповідальність таких рамок не має. Моральна відповідальність у достатній мірі має під собою суб'єктивні підстави, оскільки суспільство або сам чоловік в кожній конкретній ситуації визначає, якою мірою і в якій формі засудити вчинений проступок. Однак, це не означає що міра моральної відповідальності позбавлена об'єктивних підстав. Такими підставами є ступінь шкоди, заподіяного провиною, і ступінь вини порушника.

Міра відповідальності за моральний вибір впливає з діалектики свободи і необхідності. Поліцейський відповідальний в міру свободи вибору, тобто він відповідає лише за те, що об'єктивно міг і суб'єктивно повинен був обрати і реалізувати у вчинку.

Міра відповідальності, як було зазначено вище, визначається мірою свободи вибору, тобто наявністю об'єктивних можливостей для альтернативних дій і ступенем слідування моральним вимогам. Проте в дійсності, оцінка дій людини або цілої організації не завжди вкладається в ту чи іншу формулу. Багато питань потребують

глибокого аналізу і повинні вирішуватися по-своєму в кожному конкретному випадку з урахуванням всіх супутніх їм обставин.

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В РОБОТІ ПСИХОЛОГА

Денисенко С.О., студентка навчальної групи 22-ПС факультету №2 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій
Пакриш О.Є.

В останні роки соціальні мережі набули великої популярності як на території України, так і в усьому світі. Це не дивно, адже це найкращий спосіб залишатися на зв'язку. Кожного дня все більше і більше людей реєструються і починають активну діяльність в багатьох соціальних мережах, які входять до списку найпопулярніших в світі. Інтернет-сервіси соціальних мереж, таких як Facebook і Вконтакті, захоплюють кожну четверту людину на всій земній кулі.

Соціальні мережі почали відігравати надзвичайно важливу роль в житті будь-якого суспільства, що обумовлено необхідністю в задоволенні потреб в спілкуванні та пізнанні чогось нового.

Для початку висвітлимо таке поняття, як соціальні мережі. Соціальна мережа – це спільнота людей, об'єднаних однаковими інтересами, уподобаннями або тих, хто має інші причини для безпосереднього спілкування між собою. Соціальні мережі можна класифікувати за функціональною приналежністю: для розшуку людей, для розваг та спілкування (AsianAvenue, odnoklasniki.ru, vkontakte.ru, Мой мир, Мой круг, Connect, МирТесен); для роботи та бізнесу (moikrug.ru, linkedin.com); спеціалізовані соціальні мережі для тематичного спілкування особливих соціальних груп та категорій людей (інваліди, батьків з малими дітьми, програмісти та інші).

З точки зору сучасної психології соціальні мережі - це чудове середовище для аналізу і вивчення людської особистості. Вони увійшли в стандартний ужиток користування, де для кожного користувача є свій певний стиль поведінки. В соціальних мережах відсутні комунікативні бар'єри, що дозволяє користувачу бути більш відкритим та висвітлювати більше інформації про себе. Така інформація може бути дуже корисною для психологів, що працюють в різних галузях, з метою створення первинного аналізу особистості свого клієнта, створення його психологічного портрету.

Розглянемо основні моменти, на які слід звертати увагу психологу при ознайомленні з профілем свого клієнта:

1. Текстова інформація. Сюди можна віднести: контакти, особисті дані, інформація про освіту та кар'єру, життєва позиція. У контактах користувача можна побачити сайти, що висвітлюють те, чим він цікавиться, свої ціннісні орієнтири: художня література, мода, сучасні технології та інше. Освіта віддзеркалює світогляд особистості. Інформація про кар'єру дає можливість дізнатися про спрямованість особистості, прагнення та тенденції її розвитку в професійній діяльності. У життєвій позиції найчастіше відзначаються побутові пристрасті. Особисті дані вимагають більш глибокого аналізу, з урахуванням особистих записів на своєму профілі, музики, інтересів, відвідуваних груп, що також може надати багато важливої інформації.

2. Віртуальні друзі. Велика кількість друзів може говорити про людину, як про комунікабельну, товариську, незамкнуту, відкриту для нових знайомств. З іншого боку, цей факт може вказувати на її нерозбірливість в контактах. Незначна кількість друзів може вказувати на вибірковість особистості, замкнутість та певну її не відкритість до нових знайомств. При аналізі цих факторів, важливо пам'ятати, що кількість друзів також може залежати від активності та часу проведення користувача в соціальній мережі. Можливо, він рідко заходить і не проявляє активності, через що в нього мало друзів, але це не значить, що в житті він не є комунікабельним.

3. Особисті дані сторінки. Сюди можна віднести: музику, відео, групи, публічні сторінки. Взаємозв'язок музичних переваг і психологічних особливостей довів на своїх дослідженнях британський вчений Андріан Норт. Як приклад, згідно з його класифікацією, любителі поп-музики, як правило, екстраверти. Це впевнені в собі, товариські люди. Класичну музику слухають впевнені в собі, але, як правило, замкнуті люди, інтроверти.

Блюз і джаз: творчі люди. Реп: з високою самооцінкою, товариські, вміють відстояти свою точку зору. Звичайно, є і ті, хто слухає і позитивно сприймає всі музичні стилі. Таких людей небагато, тому складно щось сказати про їхній характер. Імовірно це творчі, неабиякі і непостійні особистості, які прагнуть до змін.

Якщо відео і музику можуть додавати автоматично та без ретельного відбору, то групи співвідносяться з реальними інтересами користувача. Він може бути автолюбителем, літературознавцем, фанатом спорту, здорового способу життя та інше. Це також надає інформацію про спрямованість особистості, її цінності, прагнення до саморозвитку.

4. Стиль викладу своїх думок. За даними вченого Шотіана Бейя з Університету Китайської академії наук у Пекіні, в 2012 році група дослідників провела експеримент, у результаті якого було зроблено висновок, що за кількістю смайлів і інших виразів емоцій можна судити про рівень екстраверсії. Про відкритість людини можна судити по частоту оновленню статусів і особистих думок на своїй сторінці.

5. Фото. Матеріалом для діагностики психологічного стану особистості можуть слугувати аватари, виставлені особистістю на даний момент. За даними психолога Анни Арутюнян, людині, що має велику кількість фото на сторінці, які постійно оновлюються, подобається виставляти себе напоказ, так, щоб якомога більше людей знали, хто він, чим живе, бути в центрі уваги. Якщо цього занадто, можна задуматись над тим, що це люди певного психотипу - істероїди. Головна їх відмінна риса - демонстративність. Порожня сторінка, на якій досить невелика кількість фото, або ж взагалі їх не має, здавалося б, за аналогією, має

говорити про закритість, небажання відкривати для інших подробиці свого життя. Але насправді це далеко не завжди так. Можливо, людина зареєструвався просто з інтересу, їй стало не цікаво і воно відвідує свою сторінку дуже рідко. Відверті фото дівчини вказують на те, що вона знаходиться в стані «активного пошуку», прагне залучити чоловічу увагу, а в собі самій понад усе цінує привабливу зовнішність. Чоловіки рідше мають такі фото, але це по аналогії може значити, що вони схильні до самозамилування та намагаються залучити як найбільше уваги до своїх переваг.

Взагалі треба дивитися на те, які записи та думки висвітлює людина у себе на сторінці. Це дає змогу зрозуміти, чим людина цікавиться, що її тривожить. Це можна прослідкувати на прикладі актуальної в нашій країні теми про групи смерті «Синій Кит», «Тихий дом» та інші. Особистість робить похмурі записи та висвітлює інформацію про бажання виконувати смертельні завдання, що дає змогу зрозуміти про низьку самооцінку особистості та її схильність до суїциду. Така інформація була б корисною для шкільного психолога, адже частіше за всього під вплив смертельних груп попадають підлітки.

Таким чином, жоден психологічний портрет не може бути складений виходячи з одного пункту. Особистість слід розглядати цілісно. Також не варто забувати, що всі деталі профілю можуть не співпадати і заявлені віртуальні цінності можуть відрізнятись від реальних. Пам'ятаючи про ці умови, соціальні мережі слід розглядати як інструмент, який можна активно застосовувати в роботі психолога.

МОЖЛИВОСТІ ДАКТИЛОСКОПІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВOPOPУШЕНЬ

Дзюба О.О., здобувач вищої освіти 3-го курсу, ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Патик Л.Л.**

Дактилоскопічна експертиза (експертиза слідів рук) є різновидом трасологічної експертизи, її головним завданням є ідентифікація особи за слідами рук.

Взагалі існує три види завдань дактилоскопічної експертизи: ідентифікаційні, ситуаційні та діагностичні. Ідентифікаційне завдання – це встановлення тотожності особи за сукупністю загальних та окремих ознак, що відобразилися у сліді. Ситуаційне завдання полягає у встановленні механізму події або її елементів виходячи з результатів дослідження ситуації за слідами. Вирішення ситуаційних завдань пов'язане з дослідженням властивостей і процесів, що визначають механізм та умови взаємодії об'єктів під час події. Об'єктом ситуаційної експертизи є подія злочину, що відобразилася не лише в окремих слідах, а й здебільшого у речовій обстановці місця події в цілому. Діагностичними дослідженнями встановлюються фактичні обставини на основі самих матеріальних об'єктів – їх слідів, інших відображень фізичних процесів, що супроводжували вчинення злочину, шляхом дослідження властивостей і стану об'єкта, його відображень, результатів дії (події), співвідношення фактів (подій, дій).

Призначаючи дактилоскопічну експертизу слід поставити такі питання: 1) чи є на об'єкті сліди рук? 2) чи придатні дані сліди для ідентифікації особи?

Для ідентифікації особи слід поставити такі питання: 1) чи залишені сліди рук конкретною (однією) особою?; 2) чи залишені конкретною особою сліди рук, вилучені в різних місцях.

Особливого значення для розслідування набуває вирішення ідентифікаційних завдань. Так, об'єктами дослідження з метою ідентифікації особи за папілярними лініями рук є сліди пальців та (або) долонь. На дослідження надсилають: речові докази, на яких знайдені сліди рук або припускається їх наявність, копії сліду на слідокопіювальній плівці, зліпка об'ємного сліду або масштабного фотознімка сліду. Як порівняльні зразки надаються експериментальні відбитки нігтьових фаланг пальців або відбитки долонь осіб, які підлягають перевірці.

Для вирішення ідентифікаційних завдань експерту надають не лише об'єкти зі слідами папілярних візерунків, але й порівняльний матеріал. Це можуть бути дактилокарти підозрюваних осіб, тобто своєрідні експериментальні відбитки нігтьових фаланг пальців, відбитки долонної поверхні рук осіб, які підлягають перевірці.

До питань, які вирішуються в межах діагностичних завдань дактилоскопічної експертизи, можна віднести такі: 1) якою рукою і якими пальцями залишені сліди на певній поверхні?; 2) чи залишені однією особою сліди рук, вилучені в різних місцях?; 3) яким є строк збереження слідів рук на склі (дереві, папері, металі тощо) за певних умов?; 4) які особливості мають руки людини, яка залишила сліди (відсутність пальців, наявність шрамів тощо) у певному місці?; 5) людина, яка залишила сліди на певній поверхні, предметі, є шульгою або правошою?; 6) якими ділянками поверхні долоні залишено сліди, виявлені на певному предметі? 7) чи є ознаки перенесення вилучених слідів з однієї поверхні на іншу.

До питань, які вирішуються в межах ситуаційних завдань, можна віднести такі: 1) чи утворені сліди на досліджуваному об'єкті при захваті предмета рукою, торканням або іншими діями особи, яка їх залишила?; 2) у результаті якої дії залишено слід (захват, торкання тощо) на даному предметі?; 3) чи піддавалися сліди рук, виявлені на місці події, сторонньому впливу після моменту слідоутворення.

Отже, дактилоскопічна експертиза відіграє одну з вирішальних значень у розслідуванні кримінальних правопорушень,

оскільки завдяки такому дослідженню можна встановити обставини вчинення злочину (орієнтовний вік особи, що залишила сліди пальців рук, якою рукою залишені сліди, які особливості мають руки людини, якими ділянками поверхні долоні залишено сліди, яким є строк збереження слідів рук, тощо), особу злочинця та інших причетних до злочину осіб.

ВИДИ ВІДОМЧОГО КОНТРОЛЮ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Дмитрієва М.М., студентка 7 КМ 2-А курсу ННІ №4 НАВС.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри управління та роботи з персоналом Національної академії внутрішніх справ **Пеллагеша О.Г.**

Органи Національної поліції України, є елементами механізму, спрямованого на забезпечення і захист прав і свобод людини і громадянина, інтересів суспільства й держави від протиправних посягань, охорону публічного порядку. Водночас, гарантування виконання покладених на органи Національної поліції України завдань можливе тільки за умови ефективного управління самою системою. Особливої уваги в такому управлінні заслуговує контроль, спрямований на забезпечення законності й дисципліни в діяльності об'єкта управління.

Відомчий контроль в органах Національної поліції як структурний елемент системи загальних внутрішніх функцій державного управління має певні різновиди, групування яких відбувається за певними критеріями. Так, залежно від кола контрольованих видів діяльності пропонується розрізняти контроль суцільний і вибірковий. Перший спрямований на дослідження усіх елементів об'єкта контролю, наявність чи відсутність котрих, а також певних їх ознак, впливає на результат (позитивний, негативний) їх оцінки, тобто, при суцільному контролі його об'єкт

досліджується як певна цілісна система. При суцільному контролі здійснюється перевірка органів Національної поліції по всіх напрямках та сферах їх діяльності. Вибірковий контроль спрямований на дослідження лише окремих елементів об'єкта контролю для їх перевірки як відповідних чи не відповідних тим чи іншим оціночним критеріям контрольної діяльності, інакше кажучи при цьому контролі досліджуються тільки певні підсистеми об'єкта. Під час вибіркового контролю здійснюються перевірки, спрямовані на вивчення якогось конкретного питання або ділянки роботи.

За стадією виконання об'єктом підконтрольного рішення можна виділити попередній, поточний і наступний відомчий контроль.

Попередній відомчий контроль проводиться до прийняття рішень за проблемою, з метою попередження їх необґрунтованості. Поточний контроль дає змогу отримувати відомості не лише про саму діяльність підконтрольного об'єкта або бездіяльність, а й її відповідність та наявний обсяг такої діяльності стосовно попередньо зазначених чи установлених завдань, оскільки має місце впродовж усього періоду виконання завдання чи діяльності контролюваного об'єкта, коли ще не досягнуті намічені результати. Наступний контроль, на відміну від попередніх видів, має на меті з'ясувати відповідність результату до започаткованого рішення. Основною метою такого контролю є оцінка досягнутого та розробка стратегії на майбутнє. Наступний контроль, або контроль за виконанням поставлених завдань, управлінських рішень чи доручень посадових осіб, має місце після закінчення діяльності, за її результатом і, на відміну від перших двох видів контролю, ні спрямовувати, ні змінювати чи втручатися у процес виконання управлінського рішення вже не може. За допомогою цього виду контролю перевіряється факт виконання, доцільність та законність дій у цілому. Проведення такого контролю може служити виробленню наступних рішень та проведенню управлінських дій.

За часом здійснення внутрівідомчий контроль може бути постійним та тимчасовим. Це пояснюється тим, що для одних суб'єктів контрольна діяльність є постійною, так як являється одним із функціональних обов'язків (наприклад, керівники зобов'язані

здійснювати постійний контроль за поведінкою підлеглих. Тимчасовий здійснюється під час інспекторських перевірок.

Розрізняють інформаційний відомчий контроль, який базується на аналізі та зіставленні різних інформаційних даних, фактичний та документальний. Із зменшенням державного контролю, який проводиться шляхом документальних перевірок, зростає роль його здійснення шляхом аналізу інформаційних матеріалів, що обов'язково мають оприлюднюватися, про стан справ у відповідній сфері або у конкретних підприємств, організацій, установ. Немає сумніву, що такий контроль буде широко застосовуватись у майбутньому, оскільки, володіючи інформацією про стан справ у відповідній сфері, державні органи можуть здійснювати так званий «контроль за ситуацією». Тобто вони можуть впливати на перебіг подій та спрямовувати їх в необхідному напрямі за допомогою управлінського рішення, не проводячи при цьому таких контрольних дій, як ревізії та перевірки на місцях.

За предметом внутрівідомчий контроль може бути, за визначенням О.Л. Чернецького, зовнішнім та внутрішнім. Перший, за визначенням науковця, спрямовується на зовнішню адміністративну діяльність де предметом контролю є виконання правоохоронних завдань. Цілком погоджуючись з необхідністю відокремлення описаного виду відомчого контролю, застосування термінів «внутрішній» і «зовнішній» відомчий контроль вважаємо не доцільним, адже відомчий контроль завжди внутрішній. А тому «внутрішній внутрішньовідомчий контроль» конструкція неприйнятна. Скористаємося пропозицією Л.М. Кирій, розрізнити відомчо-процесуальний (оскільки його предметом переважно є дотриманням процесуального законодавства і такий контроль «заснований на нормах кримінально-процесуального права») та організаційно-відомчий контроль в поліції. З яких другий спрямовується на внутрішньо-організаційну діяльність поліції і за предметом розділяється на фінансовий, підбору і розміщення кадрів, службової, трудової та інших видів дисципліни, професійної етики, господарський та інші.

ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ЗАТРИМАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Дояр Є.В., аспірант кафедри кримінального процесу НАВС.

Підстави та порядок затримання врегульовано не лише на конституційному рівні та міжнародно-правовими актами, а й у новому КПК. Затримання вважається тимчасовим запобіжним заходом (ст. 188-192, 207- 213).

Незважаючи на короткочасність затримання, за характером обмежень прав і свобод воно є одним з найбільш суворих запобіжних заходів. Адже застосування затримання безпосередньо пов'язане з обмеженням права людини на свободу та особисту недоторканність. Тому не випадково процесуальні норми, що регламентують порядок і строки затримання, закріплено Конституцією України та низкою міжнародно-правових актів, зокрема Загальною декларацією прав людини (1948 р.), Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), Міжнародним пактом про громадянські та політичні права (1966 р.), конвенціями ООН проти катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність видів поведіння та покарання (1984 р.), про права дитини (1989 р.) та ін.

Кримінальне процесуальне затримання слід відрізнити від інших примусових заходів, зокрема: доставляння особи до правоохоронного органу на строк до однієї години у порядку, передбаченому законодавством про адміністративні правопорушення, а також затримання особи (до трьох годин) в адміністративному порядку. Аналіз норм КПК України дозволяє виокремити такі види затримання: 1) на підставі ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на затримання з метою приводу (ст. 187-191); 2) без ухвали слідчого судді, суду (ст. 207, 208). Ці види затримання розрізняються за цільовим призначенням, суб'єктами їх здійснення, підставами та процесуальним порядком застосування.

За загальним правилом, ніхто не може бути затриманий без ухвали слідчого судді, суду (ч. 1 ст. 207 КПК). Утім, затримання допускається без такої ухвали уповноваженою на те службовою особою (ст. 208 КПК) та будь-якою іншою особою (ст. 207 КПК) при наявності визначених в законі підстав. Відповідно до ст. 187 КПК слідчий суддя, суд після одержання клопотання про застосування запобіжного заходу до підозрюваного, обвинуваченого, який перебуває на свободі, призначає дату судового засідання і здійснює судовий виклик. 167 Якщо слідчий, прокурор подав разом із клопотанням про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою клопотання про дозвіл на затримання підозрюваного, обвинуваченого з метою його приводу, слідчий суддя, суд приймає рішення згідно зі ст. 189 КПК. У разі неприбуття підозрюваного, обвинуваченого за судовим викликом і відсутності у слідчого судді, суду на початок судового засідання відомостей про існування поважних причин, що перешкоджають його своєчасному прибуттю, слідчий суддя, суд має право постановити ухвалу про привід підозрюваного, обвинуваченого, якщо він не з'явився для розгляду клопотання щодо обрання запобіжного заходу у вигляді застави, домашнього арешту чи тримання під вартою, або ухвалу про дозвіл на його затримання з метою приводу, якщо ухвала про привід не була виконана.

В цілому приймаючи рішення про задоволення клопотання щодо застосування до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді затримання слідчі судді дотримувалися вимог КПК. Відповідно до ст. 209 КПК особа є затримана з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатись поряд із уповноваженою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою. Тому відлік 60 годин, протягом яких затримана особа повинна бути доставлена до суду, необхідно відраховувати з моменту фактичного затримання особи, а не з години, яка зафіксована у протоколі. Слідчий суддя, встановивши порушення зазначеної норми, зобов'язаний вжити заходів, передбачених чинним законодавством. При цьому необхідно враховувати, що відповідно до ч. 5 ст. 208 КПК про затримання особи, підозрюваної

у вчиненні злочину, складається протокол, в якому, крім відомостей, передбачених ст. 104 КПК, зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) затримання відповідно до положень ст. 209 Кодексу; підстави затримання; результати особистого обшуку; клопотання, заяви чи скарги затриманого, якщо такі надходили; повний перелік процесуальних прав та обов'язків затриманого. Протокол про затримання підписується особою, яка його склала, і затриманим. Копія протоколу негайно під розпис вручається затриманому а також надсилається прокурору. Клопотання про дозвіл на затримання з метою приводу має відповідати вимогам ст. 188 КПК і бути розглянуто слідчим суддею, судом негайно після одержання цього клопотання в закритому судовому засіданні за участю прокурора (ч.ч. 1, 2, 3 ст. 189 КПК).

Згідно із вимогами ч. 4 ст. 189 КПК слідчий суддя, суд відмовляє у наданні дозволу на затримання підозрюваного, обвинуваченого з метою його приводу, якщо прокурор не доведе, що зазначені у клопотанні про застосування запобіжного заходу обставини вказують на наявність підстав для тримання під вартою підозрюваного, обвинуваченого, а також є достатні підстави вважати, що: 1) підозрюваний, обвинувачений переховується від органів досудового розслідування чи суду; 2) одержавши відомості про звернення слідчого, прокурора до суду із клопотанням про застосування запобіжного заходу, підозрюваний, обвинувачений до початку розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу вчинить дії, які є підставою для застосування запобіжного заходу і зазначені у ст. 177 КПК.

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ, БОЙОВИХ ПРИПАСІВ, ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН

Єремія М.А., курсант 306 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри спеціальної техніки та оперативного-розшукового документування, кандидат юридичних наук, доцент **Шевчук О.Ю.**

Одним із актуальних питань яке постає на сьогоднішній день є порушення встановлених правил поведінки з загально-небезпечними предметами, найбільш поширеним злочином з яких є незаконне поводження зі зброєю, бойових припасів або вибуховими речовинами. Неконтрольований обіг відповідних загальнонебезпечних предметів приховує в собі високий рівень небезпеки спричинення шкоди людям та довкіллю. Суспільна небезпека злочинів, пов'язаних із незаконним обігом зброї, обумовлена тенденцією розвитку насильницької озброєної злочинності, а ще і незаконним збройним підприємництвом. Прояв наявності такої зброї та відповідних небезпечних предметів і активне насичення ними держави свідчить аналіз офіційної статистики за останні роки. Так у 2016 було вилучено 275 одиниць вогнепальної зброї, 125 306 боєприпасів, понад 73 кілограма вибухівки, що вказує на стійкий зріст кількості зазначених злочинів. Саме тому комплексне вивчення дій оперативних підрозділів НП України направлене на виявлення незаконного обігу зброї, бойових припасів або вибухових речовин на території обслуговування має важливе значення для вирішення як наукових, так і практичних завдань.

У різні часи науковці Бараненко Б.І., Бульба Т. М., Кулик Л. М., Рибачук В. І., Бараненко Б. І., Меживий В. П. розглядали у своїх працях питання протидії злочинам, пов'язаним із незаконним обігом та застосуванням зброї, вибухових пристроїв та речовин. Виходячи з аналізу публікацій, в яких започатковано розв'язання зазначеної

проблеми, невраховано особливості сучасного політичного стану в Україні.

Приступаючи до виявлення фактів незаконного обігу зброї і вибухових речовин на території обслуговування працівник поліції повинен зібрати і проаналізувати відомості щодо:

наявності на території обслуговування, об'єктів на яких відбувається обіг зброї і боєприпасів;

правил їх обігу;

практики виконання цих правил.

Відомості відносно об'єктів обігу зброї і боєприпасів можна отримати у суб'єктів, які мають право на їх придбання, а саме:

державні воєнізовані організації - армія, органи національної поліції, митні органи та ін.;

підприємства, організації та установи з особливими статутними завданнями (приватні охоронні підприємства і служби безпеки);

підприємства, що займаються розробкою, випробуванням, виробництвом зброї, боєприпасів і вибухових речовин, а також їх торгівлею; спортивні і мисливські підприємства і організації; недержавні освітні установи з підготовки охоронців.

Метою аналізу є отримання достовірних відомостей з приводу виявлення прогалин в системі державного контролю з обігу зброї, боєприпасів і вибухових речовин, порушення правил їх обліку, неналежного збереження і використання, оскільки саме ці ознаки найчастіше всього є причиною потрапляння зброї в незаконний обіг.

З метою організації ефективної системи боротьби щодо виявлення та припинення фактів незаконного обігу вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухових пристроїв і речовин необхідно знати як загальні дані, що характеризують оперативну обстановку, так і кримінологічні особливості осіб, які їх вчиняють, причини й умови, що сприяють їх вчиненню, а також ряд інших даних, що входять до поняття оперативно-розшукової характеристики цих злочинів.

Основними об'єктами, які заслуговують особливої уваги є місця ймовірного збуту зброї та боєприпасів такі як вокзали, ринки тощо.

Результатом вказаного аналізу має бути повна інформованість оперативного працівника, яким чином здійснюється обіг зброї і боєприпасів на об'єктах території обслуговування.

Проводячи індивідуальну профілактичну роботу на території обслуговування оперативному працівнику слід постійно і ретельно перевіряти наступні категорії осіб:

раніш засуджених осіб і схильних до незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами чи вибуховими пристроями;

осіб, які займаються полюванням;

спортсменів, які займаються стрільбою з вогнепальної зброї;

осіб, які проходили службу в зоні АТО;

волонтери та особи, які займаються транспортними та пасажирськими перевезеннями в зоні АТО.

Окремим джерелом отримання інформації є мережа Інтернет. Враховуючи технічний прогрес який відбувається на сьогоднішній день, слід врахувати, що сліди злочинної діяльності залишаються в мережі Інтернет. Отримана інформація не є досконалою і завжди як і будь-яка інформація яка надходить до оперативного працівника потребує перевірки для встановлення достовірності такої інформації.

Підсумовуючи викладене, рекомендований перелік не є вичерпним, тому залежно від особливостей ситуації чи території обслуговування його може бути звужено чи розширено. Водночас знання наданого переліку дозволить швидко і компетентно виявляти порушення у сфері незаконного обігу зброї, бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв.

ШАБЛОННІСТЬ ЛЮДСЬКОГО МИСЛЕННЯ ТА КОМП'ЮТЕРНА БЕЗПЕКА

Заболоцький П.В., студент навчальної групи 22-ПС факультету №2
НАВС

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій ННІ
№1 Національної академії внутрішніх справ **Пакриш О.Є.**

В останні роки інформаційні технології розвиваються найбільш активно, а разом із цим відбуваються розробки в сфері інформаційної безпеки та впровадження більш високий стандартів. Засоби шифрування інформації стають все більш складними, але це не заважає зловмиснику скористатися можливістю отримати дані користувача, а все через те, що людський фактор все ще відіграє велику роль, а саме – шаблонність мислення.

Для початку зазначимо, що таке мислення. Мислення – це система свідомих операцій спрямованих на розв'язання задач за допомогою розкриття властивостей об'єкта, тобто для знаходження відповіді на певне питання необхідно провести низку операцій, якість і швидкість виконання яких залежить від здібностей людини. Для того, щоб зберегти час та сили людина починає використовувати шаблони, тобто раніше знайдені відповіді, що підходять за запитом. Отже, шаблонне мислення – це такий спосіб мислення, під час якого не відбувається створення чогось нового, а використовуються раніше створені відповіді, що підходять до певних умов.

Гарним прикладом шаблонного мислення є пароль користувача. На будь-якому сайті, де зберігається інформація користувача, завжди дають рекомендації щодо безпечного паролю, але частіше всього користувачу не хочеться вигадувати складний пароль. Таке зустрічається не тільки серед звичайних користувачів, але й серед системних адміністраторів. За інформацією дослідницької компанії Trustwave, більше чверті інцидентів, пов'язаних з безпекою, відбулися через те, що системний

адміністратор використовував слабкий пароль. Trustwave проаналізували 574 випадки, серед яких 28% несанкціонованого доступу були через небезпечні паролі.

Інша дослідницька компанія WP Engine проаналізували 10 млн. скомпрометованих паролів, що використовувалися від студентів до генеральних директорів. Виявилося, що найпопулярніші паролі це звичайні слова та комбінації. Наприклад 123456; password; 12345678; qwerty; 12345; 1234 і т.д. Тут з'являється особливість шаблонного мислення, що описувалася раніше – люди в цьому випадку думають не про власну безпеку, а про те, з якою швидкістю вони будуть відтворювати пароль. WP Engine також виявили, що одним з найпопулярніших слів у паролі є слово love. Окремо чи в комбінаціях це слово зустрілося 40 тис., особливо у користувачів жіночої статі в комбінаціях ilove[ім'я].

Шаблони це не є погано, це звичайне та притаманне людині прагнення полегшити своє життя, але на вище зазначених прикладах можна побачити як шаблони навпаки ускладнюють життя через втрачену інформацію, бо пароль був шаблонний. Щодо власної безпеки ніколи не варто бути легковажним, тому далі будуть представлені правила створення паролю та безпечне користування в інформаційною сферою:

1. Довжина паролю повинна бути більше 10 символів. Пароль з 8 символів можна дізнатися за один день, а з 10 – декілька місяців.
2. Пароль повинен мати літери різного регістру, цифри, символи.
3. Не використовувати власні імена, прізвища, дати народження як паролі.
4. Не використовувати один і той самий пароль в різних системах, бо якщо вас зламують, то зловмисник матиме доступ до всієї вашої інформації.
5. Не зберігати паролі в браузері, за допомогою функції «зв'язка ключів».
6. Намагатися не використовувати загальнодоступні WI-FI мережі.

7. Використовувати подвійну аутентифікацію.

Правила не дуже складні, але вони збережуть вашу інформацію, а тому і нервову систему.

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДРОЗДІЛУ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Зайцев Д.О., здобувач вищої освіти 3-го курсу ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат військових наук, тарший науковий співробітник **Красіков О.М.**

Сьогодні дає нам захоплюючу можливість слідкувати за творенням новітньої, правової, демократичної та незалежної Української держави. З початком здійснення в Україні фактичних реформ в соціальній, економічній, освітній, територіальній та правоохоронній сферах суспільного життя – остання дійсно стала найбільш цікавою для очей різноманітних спостерігачів. Всі добре розуміють, що саме завдяки реформам Україна зможе нарешті задовольнити вимоги свого населення та знайти втілення національній ідеї суспільства. Вірно вважати, що вся сутність добробуту пізнається у порівнянні та відстеженні прогресу під час розвитку. Розвитком та порівнянням прогресу у дослідженні проблематики формування нового силового при Національній поліції України і повинен стати власний історичний досвід державобудування та налагодження правоохоронної сфери українства.

Науково-теоретичним підґрунтям для дослідження теми стали ідеї українських науковців, правників, спеціалістів з тактичної та вогневої підготовки, істориків та міжнародних спеціалістів: Олександра Красікова, Сергія Бондара, Дмитра Дорошенка, Лева

Индишевського, Джона Нельсона, Деріла Гейтса, Катерини Згуладзе, Ярослава Олесницького, Олени Сотник та інших.

Досвід творення правоохоронних органів в Україні досить тривалий, адже це впливає з широкого вирію державобудування та прагнення наших предків щодо встановлення і охорони правопорядку. У підтримці силового аспекту при реалізації різними державностями на території сучасної України правоохоронної функції, можна вбачити наступні історичні періоди:

- період Київської Русі;
- період панування Великого Князівства Литовського;
- період Запорозької Січі;
- період панування Московського царства;
- період УНР;
- період радянської доби;
- сучасний етап розвитку правоохоронної системи.

Створення підрозділу «КОРД» має важливе значення у загальній структурі Національної поліції України, адже здійснено значний внесок у розвиток правоохоронної системи сьогодення. Тепер, задля виконання певних силових функцій перестане функціонувати багатогранна, заангажована внутрішня побудова підрозділів. Функції «КОРД» поділені у тривірневному вимірі, що дає можливість готувати силовиків до різних ситуацій і вдосконалювати професіоналізм у виконанні завдань конкретного виду.

Відповідно до штату підрозділ «КОРД» складається з 2100 поліцейських (група А – 1079, група В-329, логістика-692):

- Група «А» - займається спеціальними штурмовими діями в особливих ситуаціях;
- Група «В» - забезпечує захист осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві.

Завдання «КОРД»:

- Розробляє, готує та проводить спеціальні операції із захоплення небезпечних злочинців;

- Припиняє правопорушення, що вчиняються учасниками злочинних угруповань;
- Звільняє заручників;
- Здійснює силову підтримку під час проведення оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а також заходів забезпечення кримінального провадження;
- Надає іншим підрозділам поліції з метою забезпечення переважаючої вогневої потужності над правопорушниками;
- Бере участь в антитерористичних операціях, що проводяться Антитерористичним центром при СБУ;
- Вивчає, узагальнює вітчизняний та іноземний досвід, а також методику роботи аналогічних закордонних підрозділів у цьому напрямку роботи;
- Забезпечує здійснення заходів безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві.

Спорядження підрозділу «КОРД» розроблено для різних особливих ситуацій, включаючи ближній бій в міському середовищі. Силовики забезпечуються літнім і зимовим одягом, що відповідає стандартам НАТО. Підрозділи «КОРД» використовують пістолети, автомати, карабіни, дробовики і снайперські гвинтівки. Допоміжні тактичні засоби, такі як, поліцейські собаки, світлошумові гранати і гранати зі сльозогінним газом. Станом на початок 2016 року бійці спецпідрозділу КОРД отримали пістолети Glock 17 та Jericho 941, дробовики [«Форт-500»](#), автомати [«Форт-221»](#), [«Форт-224»](#), карабіни [«Z-10»](#), [«Z-15»](#), кулемети [«Форт-401»](#), ручні гранатомети [«Форт-600»](#) і снайперські гвинтівки [«Форт-301»](#).

Налагоджуючи міжнародні зв'язки, «КОРД» активно співпрацює з аналогічними спецпідрозділами інших країн. Переймаючи теоретичні та практичні навички, поліцейські отримали сертифікати ФБР про закінчення базового курсу із застосуванням спеціальної зброї та тактики.

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ ТА ЛИТВІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Запорожець А.К. курсант 205 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування ННІ №1 НАВС **Кучменко С.В.**

Полеміка навколо можливості та доцільності впровадження кримінальної відповідальності для юридичних осіб тривала багато років, і не вщухає дотепер. Однак на сьогоднішній день Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб» вніс значну новелу у вітчизняне кримінальне законодавство. В правовому просторі стосовно даного кроку можна зустріти найрізноманітніші оцінки та прогнози – від сприймання цього як прогресу національного законодавства та приклада залучення України до процесу глобалізації, до впевненості у неможливості визнання юридичної особи суб'єктом злочину.

Проведення порівняльно-правових досліджень застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичних осіб в Україні та зарубіжних країнах є перспективним та дієвим шляхом оптимізації відносин у вказаній сфері в нашій державі. Насамперед, цікавим з точки зору подальшого використання є досвід Литви.

В цілому, під заходами кримінального характеру слід розуміти засоби впливу, які передбачені законом про кримінальну відповідальність за вчинення злочинного чи зовні схожого на нього діяння або суспільно небезпечного діяння, передбаченого Особливою частиною Кримінального кодексу України, пов'язані з обмеженнями чи позбавленнями найбільш значимих для людини прав і свобод або зі звільненням особи від кримінальної відповідальності та покарання чи, навіть взагалі, з її не

притягненням до такої відповідальності і спрямовані на досягнення соціально корисних цілей.

Говорячи про юридичних осіб, підставами застосування заходів кримінально-правового характеру щодо них є: матеріальні – вчинення уповноваженою особою юридичної особи від її імені лише певних злочинів (ст. 96-3 КК України); процесуальні – наявність обвинувального вироку, який набрав законної сили, у якому поряд з визнанням обвинуваченого (який від імені юридичної особи вчинив відповідний злочин) винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, міститься рішення про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру (абзац третій підп. 2 п. 4 ст. 374 КПК України).

Згідно з п. 1 ст. 96-3 КК вчинення уповноваженою особою (службовою особою юридичної особи, а також іншою особою, яка відповідно до закону, установчих документів юридичної особи чи договору має право діяти від імені юридичної особи (прим. 1 до ст. 96-3 КК) від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого із злочинів, а саме: 1) легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (ст. 209 КК); 2) використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (ст. 306 КК); 3) підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (частини 1 та 2 ст. 368-3 КК); 4) підкуп особи, яка надає публічні послуги (частини 1 та 2 ст. 368-4 КК); 5) пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК); 6) зловживання впливом (ст. 369-2 КК). При цьому під вчиненням в інтересах юридичної особи вказаних вище злочинів визнаються такі з них, які спрямовані на отримання нею (юридичною особою) неправомірної вигоди або створення умов для отримання такої вигоди, а так само на ухилення від передбаченої законом відповідальності (прим. 2 до ст. 96-3 КК).

Узагальнюючи зарубіжний досвід, О. О. Михайлов виділяє три концепції розуміння кримінальної відповідальності юридичних осіб: 1) повне заперечення інституту кримінальної відповідальності

юридичних осіб (цим шляхом пішли деякі країни Східної Європи, зокрема Болгарія, Угорщина, Білорусія); 2) застосування непрямой кримінальної відповідальності юридичних осіб (Німеччина, Австрія); 3) повне визнання інституту кримінальної відповідальності юридичної особи.

Водночас у деяких країнах принцип кримінальної відповідальності юридичної особи не усуває кримінальної відповідальності фізичної особи. Такий принцип закріплено в Кримінальному кодексі Франції, послідовниками також стали КНР, Молдова, Естонія. Кримінальний кодекс Ісландії і Норвегії передбачають, що санкції щодо юридичної особи можуть бути застосовані навіть в тому випадку, якщо конкретна винна (фізична особа) не установлена або не може бути покарана за злочин. До останньої групи країн належить і Литва, яка з точки зору дослідження досвіду застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичних осіб та в контексті подальшого практичного його використання в Україні є цікавою для вивчення.

Відповідно до ст. 20 КК Литви вказано, що юридична особа несе відповідальність лише за ті злочинні діяння, за вчинення яких передбачена відповідальність юридичної особи у Спеціальній частині цього Кодексу. Остання передбачає понад 50 злочинів, за які може нести кримінальну відповідальність саме юридична особа.

При цьому, юридична особа несе відповідальність за злочинні діяння, вчинені фізичною особою тільки в тому випадку, якщо злочинне діяння на користь або в інтересах юридичної особи було вчинене фізичною особою, що діяла індивідуально або від імені цієї юридичної особи, або якщо ця фізична особа виконувала керівні функції і, перебуваючи на службі у юридичної особи, мала право представляти юридичну особу, або приймати рішення від імені юридичної особи, або контролювати діяльність юридичної особи.

В Литві юридична особа може підлягати відповідальності за злочинні діяння і в тому випадку, якщо такі діяння на користь цієї юридичної особи вчинив співробітник або уповноважений

представник юридичної особи внаслідок недостатнього нагляду або контролю за цією особою.

У зв'язку з тим, що Кримінальний кодекс Литви був прийнятий у 2000 році і норми про кримінальну відповідальність юридичних осіб у ньому були закріплені раніше, ніж у вітчизняному Кримінальному Кодексі, відповідна система норм у Литві пройшла успішну апробацію на практиці, а тому відповідний позитивний досвід можливо застосувати й в Україні.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Запорожець А.К., курсант 205 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права і процесу НАВС, кандидат юридичних наук **Волох О.К.**

Центральні органи виконавчої влади в політичній системі сучасної України посідають чільне місце. Адже саме від їх нормального функціонування залежить політична стабільність, економічний добробут, внутрішня і зовнішня безпека нашої держави.

Діяльність центральних органів виконавчої влади зорієнтована на безпосереднє надання суспільству якісних управлінських послуг. Функція виконання впливає з характеристики центрального рівня виконавчої влади як підзаконного, оскільки його діяльність спрямована, насамперед, на реалізацію законів України. Інша функція, що реалізується центральними органами виконавчої влади – це функція розпорядка. Вона пов'язана з правом здійснення розпорядження загальнодержавними ресурсами та коштами і реалізується через прийняття нормативно-правових актів, які є обов'язковими для виконання особами, яких вони стосуються.

Дослідження адміністративно-правового статусу центральних органів виконавчої влади України стає особливо актуальним у контексті потреби наступного вдосконалення конституційно-правового регулювання суспільних відносин в Україні та завершення започаткованої у 1998 році адміністративної реформи, подальша реалізація якої неможлива без наукового обґрунтування, чіткого розуміння адміністративно-правового статусу центральних органів виконавчої влади та його якісного нормативно-правового забезпечення.

Під центральним органом виконавчої влади слід розуміти утворене Кабінетом Міністрів України міністерство або інший центральний орган виконавчої влади, компетенція якого поширюється на всю територію України, керівник якого призначається на посаду та звільняється з посади в порядку, визначеному Конституцією України. Центральний орган виконавчої влади відповідальний перед Кабінетом Міністрів України, йому підзвітний і підконтрольний.

Ознаки центральних органів виконавчої влади:

- а) є відносно автономною складовою частиною єдиної системи органів виконавчої влади;
- б) має свій відповідний статус;
- в) діє від імені держави;
- г) наділений окремими функціями та є носієм встановленого обсягу державно-владних (юридично-владних) повноважень, необхідних для виконання покладених на нього завдань;
- д) орієнтований на підставі закону на певну державну діяльність;
- е) діє на основі принципів державної служби;
- є) є структурно організованим, а також має необхідне матеріальне, фінансове, інформаційне та інші забезпечення.

Систему центральних органів виконавчої влади утворюють міністерства України та інші центральні органи виконавчої влади.

Правовий статус міністерств та інших центральних органів виконавчої влади регулює Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI «Про центральні органи виконавчої влади». Відповідно до статті

2 цього Закону діяльність міністерств та інших центральних органів виконавчої влади ґрунтується на принципах верховенства права, забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина, безперервності, законності, забезпечення єдності державної політики, відкритості та прозорості, відповідальності. Також у цій статті зазначається, що міністерства діють за принципом єдиноначальності. Інші центральні органи виконавчої влади діють за принципом єдиноначальності, якщо інше не передбачено законом. Підприємства, установи та організації, що належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, не можуть здійснювати владні повноваження, крім випадків, визначених законом.

Реформування публічного управління відповідно до закону дає змогу перетворити систему центральних органів виконавчої влади на керований механізм з чітким розподілом повноважень та відповідальності, оптимізований за змістом та переліком державних функцій, кількістю державних службовців і зорієнтований на задоволення потреб суспільства, підвищити ефективність та суттєво зменшити використання коштів публічного бюджету на утримання публічного апарату.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАВДАНЬ, ЩО ЇЇ РЕГЛАМЕНТУЮТЬ

Запорожчук А.І., курсант 301 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М.М.**

Успішність розвитку сучасного державотворення залежить не тільки від нинішньої ситуації та потреб, але й від врахування історичного досвіду попередніх поколінь, навіть якщо він негативний, усвідомлення тих помилок, що призводили до втрати державності у минулому, до поразок у військових та економічних змаганнях, до небажаних результатів у діяльності державних структур. Вивчення досвіду попередніх поколінь також необхідне для того, щоб не було повернення у минуле, з його помилками та прикрощами. Говорячи про формування стратегічної перспективи побудови Української держави, необхідно зрозуміти, що паралельно з такими органічними компонентами, як розвиток національної економіки, створення фінансової системи та організації армії, важливим елементом державотворення є формування правоохоронних органів, ефективне управління ними та використання їх потенціалу в реалізації внутрішньої політики держави, зокрема їх оперативно-розшукової діяльності. Саме тому досить актуальним є дослідження історії та становлення оперативно-розшукової діяльності та розглянути основні завдання, що відіграють вирішальну роль у її здійсненні.

Законодавець у ст.1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначив завданням оперативно-розшукової діяльності пошук і фіксацію фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підбивну діяльність спеціальних служб іноземних держав та в інтересах кримінального

судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

У загальному сенсі під поняттям «завдання» слід розуміти обсяг роботи, який необхідно виконати для досягнення поставленої мети, задуму.

Виходячи з положень чинних нормативно-правових актів України, можна окреслити наступні завдання, що стоять перед оперативно-розшуковими підрозділами, а саме:

- виявлення, запобігання та припинення злочинів;
- встановлення осіб, які готують вчинення злочину;
- розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання;
- встановлення місцезнаходження безвісно відсутніх осіб;
- персоніфікація невідомих трупів;
- забезпечення інтересів кримінального провадження;
- забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів, а також осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, членів їх сімей та близьких родичів;
- забезпечення безпеки співробітників розвідувальних органів України. Їх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей;
- отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави;
- відшкодування збитків, заподіяних злочинцем;
- охорона службової та державної таємниці.

Аналізуючи вищевказані завдання, варто зазначити, що чітке розуміння і застосування поставлених завдань формує ефективність досягнення результатів у боротьбі з правопорушеннями і злочинністю загалом.

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Зеленянська О.І., курсант 304 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М.М.**

Соціальні умови життя зумовлюють появу злочинності, особливо, їх різка зміна. Злочинність часто ототожнюють з хворобою суспільства, побічним продуктом цивілізації, деякі знаходять закономірність в її появі. Загалом, не заперечуючи її соціальну природу, у науці феномен злочинності нерідко характеризують як наслідок хибного розвитку суспільства: крайній, найбільш небезпечний вид соціального відхилення; соціальна патологія, яка має високий ступінь суспільної небезпечності. Суспільство гостро реагує на погіршення соціальних умов, що сприяє появі різних видів злочинців. Через свою психічну уразливість, зумовлену віковими особливостями, неповнолітні можуть потрапити під негативний вплив, що відобразиться на подальшій поведінці неповнолітнього.

Законодавство вирізняє вікові особливості дитини, вживаючи терміни «неповнолітній» чи «малолітній». Категорія «малолітній» законодавцем виділяється для диференціації покарання за вчинений злочин щодо таких осіб. Для інших наук таке уточнення не потребується, через що неповнолітньою вважається будь-яка дитина, що не досягла вісімнадцяти років. Отже, дитина вважається неповнолітньою у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Також це пов'язується з віком настання кримінальної відповідальності.

Розглядаючи кримінологічну характеристику злочинності неповнолітніх, можна виділити такі особливості, як загальнокримінальна спрямованість, вчинення злочинів при хизуванні перед однолітками, вчинення злочинів в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, групові злочини. Для злочинності

неповнолітніх характерною особливістю є підвищена латентність. Часто алкоголізм чи наркоманія утворюють безпосередній мотив учинення злочину різної спрямованості.

Попередження злочинності в кримінології охоплює в себе такі поняття як профілактику, припинення, запобігання. Попередження злочинності буває двох видів: а) загально-соціальне попередження – це комплекс перспективних соціально-економічних і культурно-виховних заходів, які спрямовані на подальший розвиток і вдосконалення суспільних відносин, усунення водночас причин злочинності тощо; б) спеціально-кримінологічне попередження – це сукупність напрямів боротьби зі злочинністю, змістом якої є різноманітна робота державних органів, громадських організацій і громадян по розробці і реалізації заходів, пов'язаних з усуненням негативних явищ і процесів, які породжують злочини та сприяють їх скоєнню, а також недопущення їх здійснення на різних стадіях кримінальної діяльності. Отже, загально-соціальний рівень дозволяє підвищити правосвідомість неповнолітніх.

Про причетність неповнолітнього до вчинення кримінального правопорушення свідчить наступне: невеликі за розміром сліди рук та ніг (взуття) маленького розміру; невеликий кут розвороту стопи; ширина кроку більше, ніж у дорослих; сліди, залишені взуттям, що актуальне для неповнолітніх; розмірні характеристики та особливості слідів зубів (у дітей зубна дуга мала й нерідко поряд із молочними зубами є кінчики постійних зубів); розмірні характеристики слідів губ, за попереднім дослідженням яких на місці події можуть бути зроблені ймовірні висновки про вік особи (повнолітня чи дитина); сліди чола, підборіддя, щік, носу, інших елементів зовнішності, залишені на твердій гладкій поверхні виконаний напис, за місцем розташування та змістом якого можна визначити приблизний зріст виконавця, приналежність до групи, організації тощо, інтелектуальний рівень, за почерком – приблизно в якому класі навчається тощо. Отже, за наявності таких слідів можна говорити, що до скоєння злочину причетний неповнолітній.

Досвід діяльності працівників Національної поліції при розшуку неповнолітніх свідчить, про необхідність опитування

мешканців будинку, де мешкав неповнолітній, та мешканців сусідніх будинків. Спираючись при цьому на показання осіб, які могли знаходитися поруч з дітьми чи спостерігати з вікон за ними, наприклад домогосподарок чи пенсіонерів, осіб, що вигулювали собак. Здійснюючи заходи з розшуку дітей необхідно використовувати весь арсенал методів ОРД. Одним з актуальніших є оперативний огляд. Якщо дитина перед зникненням знаходилася у дворі будинку чи на прилягаючій до нього місцевості, необхідно в першу чергу зробити огляд всіх місць, куди дитина могла потрапити, не усвідомлюючи небезпеки для свого життя. Як показує досвід діяльності оперативних працівників поліції огляду піддається вся прилягаюча територія, підвали і горища будинків, люки підземних комунікацій, ємкості з різними речовинами, зруйновані будинки, інші споруди, штабелі дров, вигрібні ями, розташовані поблизу водойми, заболочені місця, тільки викопані траншеї, кар'єри по розробці піску, глини. Отже, опитування може виявити інформацію не тільки про місце знаходження дитини, а й про осіб, з якими вона спілкується.

Не зайвим в таких випадках буде перевірка медичних установ, комп'ютерних клубів, залів ігрових автоматів, кінотеатрів, місць масового скупчення людей та інші місця де можна займатися жебрацтвом.

Таким чином, злочинність неповнолітніх, в умовах політико-економічної кризи, що виникла внаслідок проведення антитерористичної операції на сході нашої країни, постійно зростає. Для протидії проявів злочинності неповнолітніх необхідно розробляти нові заходи загально-соціального та спеціально-криміналістичного спрямування, що актуальні в наявних умовах.

За допомогою виявлення слідів, що ознаками можуть належати неповнолітньому, можна ідентифікувати його особу. Певні особливості слідів, залишених неповнолітнім, здатні значно полегшити його розшук. Опитування та оперативний огляд місця події можна вважати найбільш ефективними методами ОРД при розшуку неповнолітніх. Завдяки застосуванню таких методів можливе встановлення оточення неповнолітнього та роду його

занять, що також може скорегувати подальший напрямок його розшуку.

РОБОТА ЗІ СЛІДАМИ ЗАПАХУ НА МІСЦІ ПОДІЇ З МЕТОЮ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Іваненко Л.О., здобувач вищої освіти 3-го курсу, ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Патик Л.Л.**

У фізичному розумінні запаховий слід – це частки (молекули) якої-небудь речовини, яка перебуває у газоподібному стані. Він виникає внаслідок безперервного переходу тіла з твердого (рідкого) стану в газоподібний. Відокремлені молекули, які знаходяться в оточуючому середовищі, змішуються з молекулами повітря і утворюють газоподібний слід.

Робота із запаховими слідами на місці події – це комплекс прийомів щодо застосування технічних засобів криміналістичної одорології для виявлення, фіксації, дослідження і використання в розслідуванні злочинів. Використання джерел запаху включає застосування службово-розшукових собак для організації розшуку людей і речей "по гарячих слідах", а також експертне дослідження для одержання доказової інформації.

Джерела запаху – це матеріальні об'єкти або їх частини, причинно пов'язані з діями злочинця на місці події. Такі об'єкти можуть бути двох видів: 1) предмети-носії власного запаху, 2) предмети-носії запаху людини.

Під час роботи зі слідами-джерелами запаху слід дотримуватися таких правил: 1) технічні засоби, за допомогою яких здійснюються вилучення і консервація, мають бути стерильними; 2) не слід поспішати брати виявлений предмет руками; спочатку треба подумати, як його тримав злочинець, а потім, надягнувши гумові

рукавички і протерши їх спиртом, взяти предмет так, щоб не пошкодити на ньому сліди папілярних узорів; 3) насамперед об'єкт досліджується на наявність на ньому видимих і невидимих слідів пальців рук та сторонніх часток – слідів-накладень; 4) після огляду об'єкт законсервують, тобто поміщують в ємність, яка герметично закривається.

На практиці використовують принаймні три прийоми відділення сліду запаху від його носія: 1) забір (висмокування) молекул запаху шприцом; 2) забір молекул запаху безпосередньо ємністю; 3) адсорбування сліду запаху на нейтральний носій.

Значення консервованих слідів для слідчої та розшукової діяльності важко переоцінити. Запах людини, являється його хімічним підписом він глибоко індивідуальний. Запах людини легко проникає в одягу, взуття, та довго утримується. Використання інформації, яка знаходиться в запахах, дозволяє вдало розслідувати складні злочини, скоєні, як правило, в умовах несподіваності.

Можливість довгострокового зберігання запахів, транспортування їх в любих, навіть самих мінімальних об'ємах, будь якій відстані, допомагає набагато ширше використовувати впізнавальну властивість собак, в тому числі й службово-розшукових собак, при здійсненні слідчих (розшукових) дій.

Подальша розробка проблем одорології приведе до підозрюваної особи по запаху та без застосування собак шляхом використання спеціальних приборів, розробка принципів дії яких складає компетенцію науки біоніки, кібернетики та інших галузей знань. Крім того, можливість консервації і тривалого зберігання запахів становить основу для розробки системи одорологічного впізнання. Існування даного виду реєстрації зможе поповнити систему криміналістичних обліків органів Національної поліції і тим самим створити умови для більш вдалої боротьби із правопорушеннями.

Таким чином, природа і механізм утворення запаху свідчать про те, що майже всі матеріальні тіла несуть одорологічну (запаху) інформацію, власну або придбану від іншого тіла. Тому

необхідно навчитися надійно виявляти, фіксувати і зберігати запахи для подальшого їх використання в розкритті і розслідуванні злочинів.

ВИКОРИСТАННЯ ТОПОГРАФІЧНИХ КАРТ В ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ

Ільєнко В.М., курсант 212 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат військових наук, старший науковий співробітник **Красіков О.М.**

Топографія – наука, що вивчає земну поверхню та засоби її зображення у вигляді топографічних карт та планів.

Важливе значення знання військової топографії мають в професійній діяльності керівного та особового складу органів поліції. Вони виконують свої оперативно-службові завдання на визначеній місцевості. Тому весь особовий склад повинен:

- добре знати місцевість, яку обслуговує даний орган поліції;
- вміти вірно і швидко орієнтуватись на місцевості як знайомій так і не знайомі;
- знати і вміти користуватися топографічною картою;
- виконувати необхідні виміри на топографічних картах та наносити необхідну обстановку за допомогою умовних позначень;
- швидко і чітко викреслювати різні службові графічні документи;
- складати опис окремих частин місцевості.

Для аналізу оперативної обстановки, забезпечення чіткого управління силами і засобами у відділах і управліннях органів поліції ведуться оперативні і робочі карти.

Ці документи дають наочну уяву про територію, полегшують прийняття рішення та розклад сил і засобів і організацію взаємодії.

При огляді місця події знання топографії також грає велику роль: складання схеми місця події, фотографування, опис відносно зацікавленого предмету орієнтирів, що довго зберігаються, дозволяють відтворити обстановку злочину через довгий час після його скоєння.

При проведенні спеціальних операцій по затриманні злочинців проводиться рекогносцировка місцевості, складається графічний план та наноситься обстановка на топографічні карти. І від того, як зуміє керівник операції та особовий склад вивчити місцевість (за картою, планом, або іншими способами) залежить успіх операції.

Топографічні карти на Україні складаються в рівнокутній поперечно - циліндричній проекції Гауса, обчислюваній за елементами еліпсоїда Красовського і в Балтійській системі висот.

Наші топографічні карти залежно від їхнього використання у військах можна розділити на три групи:

- 1) точні вимірвальні (1: 25 000; 1: 50 000) ;
- 2) оперативно-тактичні (1:100 000; 1:200 000);
- 3) оперативні (1:500 000; 1:1000 000)[4].

Актуальність даної теми полягає в тому що топографічні карти є надійним провідником, який використовують війська і органи поліції для орієнтування і руху на місцевості. По них планують маршрути і готують дані для руху по азимутам. Карти дозволяють точно визначити і не тільки своє місце перебування, але і координати орієнтирів і цілей противника.

БОРОТЬБА ЗІ ЗЛОЧИНАМИ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Ільницька В.М., курсант 303 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування ННІ № 1 НАВС, кандидат юридичних наук, доцент **Марков М.М.**

У сучасному світі торгівля людьми є одним з найбільш брутальних та масових порушень прав і свобод людини. Актуальність теми підтверджується тим, що свобода людини є однією з головних цінностей сучасного цивілізованого суспільства, а забезпечення недоторканності свободи особи – однією з головних функцій держави.

Торгівля людьми — це одна із сучасних форм рабства, що включає в себе домашнє рабство, примусові шлюби, боргову кабалу, примусове зайняття проституцією чи участь у виготовленні порнографічної продукції, нестерпні форми праці тощо.

Торгівлю людьми, залежно від мети, можна поділити на:

- 1) торгівлю жінками і дітьми з метою використання їх в сексуальних цілях (для виробництва порнографічних матеріалів чи зайняття проституцією);
- 2) торгівля людьми з метою експлуатації їх праці;
- 3) торгівля людьми з метою залучення в боргову кабалу;
- 4) торгівля людьми з метою використання у збройних конфліктах;
- 5) торгівля з метою втягнення у злочинну діяльність;
- 6) торгівля дітьми з метою усиновлення (удочеріння) в комерційних цілях.

Кримінальний кодекс України дає визначення поняття торгівлі людьми шляхом перелічення діянь, що входять до її складу. Так, відповідно до статті 149 КК під торгівлею людьми розуміється:

- 1) продаж чи інша оплатна передача людини.

2) здійснення стосовно людини будь-якої іншої незаконної угоди, пов'язаної із законним чи незаконним переміщенням за її згодою або без згоди через державний кордон України для подальшого продажу чи іншої передачі іншій особі.

Об'єктивна сторона злочину виражається в активних діях, спрямованих на експлуатацію людини з метою отримання прибутку:

- 1) торгівля людьми;
- 2) здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина;
- 3) вербування;
- 4) переміщення;
- 5) переховування;
- 6) передача або
- 7) одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану особи.

Існує багато причин торгівлі людьми. Ці причини є комплексними та взаємопов'язаними. До зовнішніх причин торгівлі людьми відносять такі: Недієву систему протидії торгівлі людьми у світі (відкриття кордонів, спрощення можливості для подорожування; невідповідність міжнародної нормативно-правової бази щодо запобігання торгівлі людьми та захисту потерпілих осіб реальним умовам, брак механізмів реалізації законів; корумпованість відповідальних органів, які забезпечують дотримання законності; неузгодженість міграційної політики з реаліями ринку праці в країнах; лояльне законодавство до занять проституцією у багатьох країнах світу. До внутрішніх передумов торгівлі людьми можна віднести такі: економічні (економічна нестабільність у державі; наявність насильства в сім'ї; авторитарна поведінка батьків, жорстоке поводження та занедбаність часто з боку батьків, членів родини або оточення; очікування фінансової допомоги від одного з членів сім'ї), психологічні (викривлення моральних цінностей значної частини населення та їхня деформація, що обумовлено низкою причин: неблагополуччя у родині; бездоглядність або надмірно жорсткий контроль, який провокує протест, незалежно від статків родини; порушення емоційних контактів з членами

родини), інформаційні (погана обізнаність українських громадян щодо можливостей працевлаштування та перебування за кордоном та їх наслідки), правові (відсутність належної системи захисту потерпілих; недостатнє покарання злочинців).

Департамент боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, Національної поліції України є структурним підрозділом Національної поліції України, який функціонує у складі кримінальної поліції та відповідно до законодавства України забезпечує реалізацію державної політики у сфері протидії торгівлі людьми, запобігання вчиненню, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, пов'язаних з нелегальною міграцією, а також правопорушень у сфері суспільної моралі.

Метою соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 року є запобігання торгівлі людьми, підвищення ефективності виявлення осіб, які вчиняють такі злочини або сприяють їх вчиненню, а також захист прав осіб, постраждалих від торгівлі людьми, особливо дітей, та надання їм допомоги.

Виконання Програми передбачається протягом 2016-2020 років. На 2017-2019 роки, зокрема, заплановано: удосконалення нормативно-правової бази у сфері протидії торгівлі людьми, запровадження стандартів надання соціальних послуг особам, які постраждали від неї, інформування громадськості через засоби масової інформації, спеціальні друковані матеріали про нові тенденції у торгівлі людьми (трудова експлуатація, вилучення органів, використання у збройних конфліктах тощо); проведення моніторингових візитів до всіх регіонів України з метою перевірки стану виконання актів законодавства та діяльності закладів, що надають допомогу особам, які постраждали від торгівлі людьми; проведення комплексних соціологічних досліджень, інших заходів з метою оцінювання масштабу поширення різних форм експлуатації та торгівлі людьми.

В Україні тільки за останні чотири роки було виявлено 702 злочини в сфері торгівлі людьми, заарештовано лише 223 особи. Кількість потерпілих складає 776 і 613 кримінальних проваджень направлено до суду.

Більше половини постраждалих від таких злочинів це жінки - 540 осіб, чоловіків постраждало 236, неповнолітніх - 46.

Отже, торгівля людьми – це сучасне рабство, продаж/купівля/передача людей з метою експлуатації та одержання прибутку. Торгівля людьми вважається особливо тяжким злочином в Україні та багатьох інших країнах. Стаття 149 Кримінального Кодексу України передбачає, що злочини, пов'язані з торгівлею людьми, караються позбавленням волі на строк від 3 до 15 років. Від торгівлі людьми може постраждати будь-хто, незалежно від віку, статі, освіти чи соціального статусу. Статистика надання допомоги постраждалим особам в Україні свідчить, що чоловіки і жінки становлять приблизно однакову кількість серед постраждалих; 10% постраждалих – діти, які є особливо вразливою та незахищеною групою. Торгівля людьми та експлуатація доведених до відчаю людей – загрози, що зростають в умовах економічної кризи та збройного конфлікту. Важка ситуація багатьох українців, зокрема, внутрішньо переміщених осіб, робить їх більш схильними приймати будь-які пропозиції працевлаштування. Жертв торгівлі людьми використовують як дешеву робочу силу, для примусового надання сексуальних послуг, у жебрацтві. Іноді жертві вдається втекти самостійно, в інших випадках вибратися з цієї ситуації можуть допомогти небайдужі люди, які знають про експлуатацію, правоохоронці, спеціалізовані організації. Потрібно зазначити, що дана проблема є актуальною на сьогоднішній день не тільки в Україні, а й в усьому світі.

ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗКРИТТЯ РОЗБОЇВ ТА ГРАБЕЖІВ

Калашник Е.С., курсант 302 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М.М.**

Предметом безпосереднього посягання грабежів і розбоїв є державна, кооперативна або особиста (індивідуальна) власність. Конституція України прирівняла всі форми власності і захищає їх однаково.

Конституція України передбачає захист прав і свобод кожного громадянина та гарантує, що людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність і безпека визначаються найвищою соціальною цінністю. Серед складових недоторканності людини є і те, що право приватної власності непорушне. Кримінально-правова охорона означених прав і свобод людини набуває особливого значення при розслідуванні розбоїв, вчинених з метою заволодіння приватним майном громадян. Специфічною рисою означеного виду злочинів є підвищена суспільна небезпека, оскільки вони посягають не лише на власність, а й на особу. І правоохоронні органи держави, наділені відповідними владними повноваженнями, постійно виконують завдання по захисту цих прав.

В даний час одними з найбільш соціально небезпечних посягань на власність слід вважати грабежі і розбої. Загальне зростання інтенсивності цих видів злочинів, тяжкість їх наслідків, зміна їх кількісних і особливо якісних параметрів вказують на те, що дані діяння стають серйозною загрозою для суспільства.

Особливу небезпеку серед злочинів представляють групові грабежі та розбійні напади, тому що при їх вчиненні у злочинців збільшується ступінь рішучості і впевненості в досягненні злочинного результату, виявляється велика жорстокість по відношенню до потерпілих. Ці злочини викликають великий

суспільний резонанс, а їх несвоєчасне розкриття формує негативну громадську думку про діяльність підрозділів Національної поліції.

Злочини проти власності є однією з найпоширеніших і найнебезпечніших груп злочинних діянь, оскільки вони посягають на одне з найцінніших соціальних благ – право власності. Захист права власності має особливе суспільне значення, оскільки економічна свобода власності є підґрунтям політичної, національної та релігійної свобод. Нормальне функціонування відносин власності забезпечує стабільність усієї економічної системи, підвищення рівня добробуту народу.

Розслідування будь-яких злочинів, у тому числі й розбійних нападів, буде ефективним, якщо воно будується на узагальненій слідчій практиці, у поєднанні з використанням апробованих криміналістичних рекомендацій та наукових знань.

У чинному КК України відповідальність за злочини проти власності закріплено в розділі VI «Злочини проти власності» Особливої частини (статті 185–191). Передбачення в одному розділі Особливої частини КК відповідальності за всі посягання на власність, незалежно від її форми, забезпечує всім суб'єктам права власності однаковий кримінально-правовий захист, як того вимагають Конституція України та закони України.

Розбій належить до найбільш небезпечних корисливо-насильницьких злочинів. Він посягає на два об'єкти: право власності й особу (її здоров'я і життя).

Під нападом у складі розбою слід розуміти раптову, несподівану для потерпілого, короткочасну, агресивну, насильницьку дію, спрямовану на протиправне заволодіння чужим майном. Напад може бути як відкритим, так і таємним (наприклад, нанесення удару потерпілому з-за спини). За цією ознакою розбій відрізняється, з одного боку, від крадіжки, з іншого, - від грабежу.

Напад органічно пов'язаний із фізичним або психічним насильством, яке при розбої має так званий інструментальний характер - виступає способом заволодіння майном або його утримання. При цьому фізичне насильство може полягати у протиправному впливі не лише на зовнішні частини тіла потерпілого

(механічне їх травмування), а й внутрішні (отруєння), а також в інших діях насильницького характеру, які створюють небезпеку для життя чи здоров'я потерпілого (скажімо, насильницьке тримання його в небезпечних для життя та здоров'я умовах). У разі, якщо застосування чи погроза застосування насильства, небезпечного для життя чи здоров'я особи, здійснювались з метою ухилитись від затримання після закінченого нападу, вчинене не може розглядатися як розбій. Такі дії винного залежно від обставин справи можуть бути кваліфіковані як крадіжка або грабіж і як відповідний злочин проти життя та здоров'я особи або злочин проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (наприклад, умисне легке тілесне ушкодження (ч. 2 ст. 125), погроза або насильство щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок (ст. 350) тощо).

Підвищена суспільна небезпека грабежу порівняно з крадіжкою обумовлюється тим, що грабіжник на відміну від злодія не приховує свого наміру протиправно заволодіти майном, діє відкрито для сторонніх осіб, ігноруючи волю потерпілого чи осіб, у володінні чи під охороною яких перебуває майно, і нехтуючи думкою очевидців.

Відкритим. визнається викрадення, що здійснюється у присутності інших осіб, які розуміють протиправний характер дій винного, а він, у свою чергу, усвідомлює цю обставину. Такими особами можуть бути особи, у власності, володінні чи під охороною яких знаходиться майно, на яке здійснюється посягання, очевидці. Однак до таких осіб не можуть бути віднесені співучасники грабіжника, а також інші особи, в силу певних зв'язків чи стосунків з якими винний розраховує на потурання з їхнього боку (не очікує будь якої протидії вчинюваному ним діянню).

Грабежі та розбої є тяжкими злочинами. Вчиняючи їх, злочинці прагнуть заволодіти матеріальними цінностями та (або) спричинити шкоду здоров'ю потерпілого. Зазначені злочини звичайно вчиняються без свідків, але трапляються, що і в присутності очевидців, як правило, у громадських місцях (парки, громадський транспорт, вулиця тощо).

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Калініченко Б.М., студент 7 КМ 2-А курсу 7 групи ННІ №4 НАВС.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри управління та роботи з персоналом Національної академії внутрішніх справ **Пелагеша О.Г.**

Результативність, ефективність і якість управлінських рішень досягаються тільки за умови дотримання певної послідовності їх підготовки, прийняття та реалізації (виконання). Підготовка управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції являє собою важливий етап управлінської діяльності, реалізація якого вимагає від суб'єкту управління глибоких теоретичних знань, управлінського досвіду, навичок і творчості. Від належно організованої процедури підготовки управлінських рішень залежить реалізація наступних його стадій, зокрема прийняття та виконання.

Процедуру підготовки управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції можна визначити як повторювану сукупність послідовно здійснюваних стадій (етапів, операцій), які складають її сутність та слугують основою для наступного прийняття та виконання управлінських рішень. Повторюваність та послідовність здійснюваних дій під час підготовки управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції (етапів, операцій) полягає у тому, що цей процес являє собою замкнений цикл. Тобто заключний етап фактично є етапом усвідомлення нової проблеми, і даний процес проходить ті самі етапи вирішення нової проблеми. Адже вирішення проблеми є джерелом нових проблем.

В науковій літературі з управління виділяють різні стадії (етапи, процедури, операції) підготовки управлінських рішень. Так, В.М.Плішкін, розглядаючи підготовку та прийняття управлінського рішення як одну стадію, до основних її елементів (етапів) відносить: 1) діагноз стану системи та керованого об'єкта;

виявлення, усвідомлення та формулювання проблеми; постановка мети; 2) висунення управлінських гіпотез; 3) оперування інформацією (збирання, обробка, аналіз, оцінка управлінських гіпотез); 4) підготовка (розробка) варіантів рішення; 5) оцінка варіантів рішень, вибір оптимального варіанту; 6) оформлення вибраного варіанта у вигляді проекту рішення; 7) погодження проекту рішення із зацікавленими особами; 8) обговорення проекту рішення; 9) прийняття рішення (надання рішенню юридичної сили); 10) доведення рішення до виконавців (організаторів виконання). Звідси можна зробити висновок, що вчений до стадій підготовки управлінських рішень відносить перші п'ять, інші п'ять до процедури прийняття управлінського рішення.

О.М.Бандурка, також, розглядаючи процедуру підготовки і прийняття управлінських рішень, як одну стадію управлінського процесу, визначає такі її етапи: 1) одержання інформації - включає її збирання, обробку або систематизацію, тобто поміщення до різних зведень, таблиць, обліків; 2) аналіз інформації.

На думку В.В.Конопльова, незалежно від виду чи форми діяльності підрозділу, характеру вирішуємої проблеми, оперативної обстановки, сил та засобів, які можна буде залучити до підготовки управлінського рішення, вона, тобто підготовка обов'язково повинна пройти певну процедуру (стадії). До них ми відносимо: 1) визначення проблемних ситуацій; 2) прогнозування; 3) планування; 4) обговорення можливих (альтернативних) варіантів управлінських рішень; 5) оформлення управлінського рішення; 6) погодження управлінського рішення; 7) доопрацювання проекту управлінського рішення.

Перейдемо до безпосереднього дослідження виділених стадій процедури підготовки управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції. Для ефективного функціонування системи органів Національної поліції необхідним є постійний моніторинг її існуючого стану, оцінка та діагностика виникаючих проблем та актуальних питань зовнішньо-адміністративної та внутрішньо-організаційної їх діяльності.

Для вироблення обґрунтованого та ефективного управлінського рішення необхідно уявити майбутній стан системи та керованого об'єкта, явища, процесу, що потребує відповідного прогнозу. Прогнозування, як одна із стадій процедури підготовки управлінських рішень в діяльності поліції виконує ряд функцій, які можна звести у три групи: орієнтовні, нормативні та попереджувальні. Так, орієнтовні функції прогнозу виявляються у визначенні певним органом управління реалістичних напрямів діяльності та вибіркового підході до інформації. Нормативні функції прогнозу полягають у тому, що він завжди містить певні показники і норми, котрі не тільки допомагають реалізовувати прогностичну модель, але й захищають орган управління від виявів суб'єктивізму в його діяльності. Сутність прогностичних функцій полягає у тому, що вони попереджають суб'єктів управлінських рішень про можливі та реальні відхилення об'єкта від прогностичної моделі, дозволяють аналізувати фактори й причини впливів на керовану систему, здійснювати необхідні заходи щодо приведення останньої в бажаний стан. Таким чином, інформація про майбутнє, яка міститься в прогнозах, є однією з підстав повноцінної підготовки управлінських рішень.

Однією із стадій процедури підготовки управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції є планування, яке є основою правильної організації всього процесу управління. Воно повинно здійснюватися комплексно, як самим органом Національної поліції, так і підпорядкованими йому підрозділами. Планування дає можливість систематично і детально працювати над підготовкою проєктів управлінських рішень, всебічно враховувати всі фактори, що впливають на їх зміст, а також пропозиції та зауваження, що надходять. Планування підготовки прийняття управлінських рішень особливо актуальне для такого їх різновиду, як нормативно-правові акти, що пов'язано із оновлення відомчої нормативної бази, приведенням її у відповідність, як до чинного законодавства, так і до законодавства Європейського Союзу, що повинно передбачатися в щорічних планах нормотворчої роботи органів Національної поліції.

Після того як визначено проблемні ситуації, спрогнозовано можливий ефект від їх вирішення, сплановано певні дії, суб'єкт управління переходить до розробки варіантів (альтернатив) управлінських рішень, всебічної оцінки кожного з них та вибору найефективнішого.

Загалом для безпосереднього процесу вироблення альтернатив характерні декілька ознак. По-перше, це неформальний обмін думками. У неофіційній обстановці люди говорять про справи, про стосунки, й відтак непомітно і надійно поширюється відповідний тип стосунків. По-друге, усна інформація та обмін думками завжди ефективніші, ніж письмові оголошення, навчальні плакати тощо.

Після того, як із декількох варіантів вибирається один, найбільш оптимальний починається наступна стадія, яка носить назву - оформлення управлінського рішення. Поки рішення не оформлене належним чином, воно продовжує залишатися результатом свідомо-вольової діяльності осіб, які беруть участь у підготовці управлінського рішення. Належне оформлення управлінського рішення є результатом прояву владного волевиявлення суб'єкта управлінських відносин.

Для визначення доцільності прийняття управлінського рішення, його обґрунтованості та відповідності чинному законодавству, відповідним підзаконним нормативно-правовим, управлінським рішенням, які були прийняті до цього здійснюється його погодження як в органах Національної поліції (посадовими особами, які відповідно до їх компетенції займаються питаннями порушеними в управлінському рішенні), яке можна назвати внутрішнім, так і зовнішнє, яке здійснюється за межами органів Національної поліції. Масштаби погодження можуть бути різними в залежності від об'єму і змісту управлінського рішення, сфери його дії, кола відносин, які ним регулюються.

Погодження управлінського рішення дає можливість врахувати думки інших служб і підрозділів, діяльність яких пов'язана з вирішенням питань суміжних або аналогічних тим, які викладені в ньому. В результаті погодження досягається необхідна

одноманітність у регулюванні аналогічних питань, встановлюються чіткі межі регулювання і попереджається „втручання” в компетенцію суміжних підрозділів. І хоча інколи погодження уповільнює, а подекуди ускладнює роботу над управлінським рішенням, воно необхідне для попередження помилок в майбутньому.

Наступною та останньою стадією процедури підготовки управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції є доопрацювання проекту управлінського рішення. Так, після отримання відгуків, які повинні бути повними, аргументованими і обґрунтованими, орган, який підготував проект управлінського рішення, розглядає їх, доопрацьовує проект рішення, тобто проводить його кінцеве редагування. Важливе значення для зацікавленого органу чи підрозділу має врахування його пропозицій та зауважень. Однак, відсутність правового механізму захисту їх інтересів інколи призводить до ігнорування останніх.

Наприкінці зазначимо, процедура підготовки управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції є комплексним процесом, що тісно пов'язаний із налагодженням загальної організації управління. Звідси, визначальними повинні стати вимоги щодо посилення обґрунтованості управлінських рішень та відповідності їх демократичним принципам, широкого залучення громадськості до їх розробки. З цією метою необхідними вбачаються зміна традиційної системи підготовки управлінських рішень, які стосуються широкого кола фізичних чи юридичних осіб, тобто, які є нормативними на предмет залучення до їх підготовки широких мас громадськості та засобів масової інформації.

ЛЕГІТИМНЕ НАСИЛЛЯ ТА ПРАВО НА САМООБОРОНУ

Карюк Я.М., курсант 210 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: викладач кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Федченко О.С.**

Застосування вогнепальної зброї населенням неможливо розглядати окремо від права застосовувати насилля щодо інших. Адже сама по собі вогнепальна зброя – це лише один із інструментів насилля. Відповідно, необхідно з'ясувати два питання у цій роботі, – легітимність насилля та використання цивільної зброї як права на самооборону. Це питання набуває особливого значення, якщо розглядати його через призму сьогоденних подій в Україні: низький рівень довіри до державних органів, дифузія (поширення) права на застосування зброї нелегальним об'єднанням, а також події, які відбуваються зараз на Сході, що розвивають у населення страх незахищеності та почуття необхідності в самообороні.

Дослідження проблеми частково або опосередковано займалися фахівці з адміністративного та кримінального права, інших галузей правових наук: Гоббс Т., Федченко О.С. та ін., однак на даний час це питання не досить досліджуване, оскільки відсутня правова база для застосування так «цивільної» зброї у цивільного населення.

Ціль дослідження: визначити стан нормативного забезпечення обігу «цивільної» зброї та правових підстав її застосування та використання цивільним населенням.

З одного боку, питання необхідної оборони легалізовано законодавством (ст. 36 Кримінального кодексу України). А з іншого, – передбачені норми і щодо перевищення меж самооборони та настання тяжких наслідків (ст. 118 та 124 Кримінального кодексу). Тобто, проблема застосування насилля для самозахисту полягає у тому, що воно завжди перебувало на межі кримінального злочину. Так само – і на межі прийнятності з точки зору моральних норм.

Насамперед, насилля викликано саме конфліктом взаємодії різних прав. У демократичному суспільстві існує думка про те, що реалізація прав однієї людини обмежена правами іншої. «Загальний закон, – писав В. Гюго, – це свобода, яка закінчується там, де починається свобода іншого».

Причиною застосування насилля за допомогою вогнепальної зброї є неспроможність керівництва (держави та її органів) забезпечувати задекларовані ним або легітимізовані групою (суспільством) права. За умови втрати державою монополії на насилля, зростає роль дрібних угруповань, мета яких – не стільки здійснення влади, скільки регіональний контроль над окремими стратегічними чи економічними вузлами. Саме тому в українському суспільстві існує багато стереотипів відносно цивільної зброї, процедури її легалізації та використання. Хтось переконаний, що придбати та використовувати будь-яку зброю в Україні недозволено, дехто вважає, що можливо, але занадто складно, на відміну від розвинених країн. Існують думки, що в країнах Європейського Союзу громадяни тотально озброєні і ходять на прогулянки в парк чи кав'ярню зі зброєю в руках чи в кобурі на поясі. В Україні останнім часом поширюються дискусії щодо необхідності легалізувати цивільну зброю (тобто запровадити право на покупку та володіння), в той же час, така постановка питання є некоректною.

Продаж цивільної зброї в Україні легалізовано, а право на захист свого життя за допомогою легальної зброї має підтвердження на конституційному рівні та у кримінальному законодавстві. Власне механізм придбання, володіння, носіння і застосування зброї визначений Постановою Верховної Ради України «Про право власності на окремі види майна» від 17 червня 1992 року, якою встановлено спеціальний порядок набуття права власності громадянами на окремі види майна, зокрема, на мисливську зброю, газові пістолети і револьвери, холодну і пневматичну зброю. Офіційно процедура правового закріплення обігу зброї в Україні була завершена 21 серпня 1998 року, коли наказом МВС України №622 було затверджено інструкцію «Про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання

вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів».

На сьогодні, згідно з чинним законодавством, громадяни України можуть мати у власності такі види вогнепальної зброї:

- Травматична зброя , яка відповідно до ст.45 Закону України «Про Національну поліцію» є спеціальним засобом[2];
- Гладкоствольна зброя (рушниці з довжиною ствола не менше 45 сантиметрів і загальною не менше 80. Ємність магазину до 4 патронів. Найпоширеніший калібр – 12);
- Нарізна зброя.

Відповідно встановлені вимоги для отримання прав на придбання вогнепальної зброї:

1. Мати громадянство України.
2. Не мати непогашених судимостей.
3. Не порушувати громадський порядок принаймні рік до моменту купівлі зброї.
4. Бути дієздатним і не стояти на обліку в психіатра та нарколога.

Дискусійним питанням також є забезпечення порядку самозахисту громадян. 27 травня 2015 року Генеральний прокурор України заявив, що вніс пропозиції в РНБО щодо ухвалення закону про зброю, який передбачає захист приватної власності. Даний законопроект пропонує вперше в історії країни запровадити продаж короткоствольної вогнепальної зброї.

Отже, можна зробити висновки, легалізація вогнепальної зброї – це не просто технічне надання згоди державою на володіння зброєю громадянами. Це - складний процес, який вимагає урахувувати цілий комплекс складових: від підтримки громадською думкою до спроможності держави здійснювати реальний контроль за обігом зброї та забезпечувати належний рівень безпеки громадян. В Україні цивільна зброя легалізована і кожен громадянин має право на її придбання та захист себе і свого майна у разі виникнення небезпеки. У той же час наявність значного арсеналу зброї на руках у населення

порушує питання щодо меж її безпечного застосування та розуміння меж самооборони, зокрема.

На нашу думку, в умовах зростання агресії та насильства в українському суспільстві набула поширення пропозиція надати громадянам розширені права на цивільну зброю заради захисту життя та збереження власності. Існуюча нормативно-правова база вже не відповідає викликам часу, країна потребує ухвалення принципово нового закону про цивільну зброю, метою котрого буде гарантування максимальної безпеки громадянам України та який відповідатиме духу і суті кращих напрацювань розвинених країн, що досягли ефективного рівня контролю за легалізацією та обігом цивільної зброї. А тому ми наголошуємо на необхідності більш ґрунтовного та всебічного вивчення цієї категорії на науковому рівні з метою застосування отриманих результатів в новому законодавчому акті України.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВБИВСТВ ПРИХОВАНИХ ІНСЦЕНУВАННЯМ

Ковтюх М.М. курсант 319 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Атаманчук В.М.**

Інсценування злочину є суттєвою перешкодою ефективній діяльності органів досудового слідства та суду, оскільки впливає на процес розслідування, ускладнюючи отримання даних, необхідних для розкриття, розслідування, попередження злочинів та встановлення істини у кримінальному провадженні.

Вчені-криміналісти не залишають поза увагою проблему приховування злочинів, оскільки виявлення такої діяльності – це шлях до ліквідації протидії розслідуванню. Особливої уваги у вирішенні означеного потребує криміналістичний аналіз такого способу приховування злочину, як інсценування. При висвітленні

цієї проблеми ми будемо виходити із основних елементів способу вчинення злочину, які займають центральне місце у криміналістичній характеристиці. Розслідування будь-якого злочину неможливе без вивчення та аналізу інформаційної моделі події, що сталася, – криміналістичної характеристики. На сьогодні в криміналістиці розроблені окремі класифікації способів приховування злочинів певних видів та на їх основі розроблені типові моделі розкриття та розслідування цих злочинів. Варто назвати таких вчених, як Є.В. Баранов, Р.С. Белкін, О.М. Васильєв, М.В. Даньшин, В.Ф. Ермолович, С.Ю. Журавльов, С.І. Медведев, В.О. Образцов, В.А. Овечкін, А.А. Саковський та багато інших.

При розслідуванні злочинів, прихованих певним способом, у криміналістичній характеристиці мають відобразитися реальні зв'язки та залежність між окремими елементами. Тобто мають бути фактори, що детермінують приховування, зміст прийомів приховування, його мотив та мету відображення прийомів приховування в матеріальних слідах і у свідомості; умови, що сприяли приховуванню; вплив на приховування об'єкта (предмета) посягання [1, с. 567]; властивості особи злочинця, що визначають умисел та його реалізацію у прихованні злочину.

Прагнення вчинити діяння способом, що дозволяє залишити мінімальну кількість слідів у навколишньому середовищі, вимагає обирання таких знарядь і засобів, умов місця і часу та інших обставин, використання яких співпадало б із діями щодо підготовки й виконання злочину з діями щодо його приховування, характеризувалося синхронністю їх втілення у життя. Прикладом цього є вчинення вбивства шляхом виштовхування з вікна, оскільки воно вчинюється дуже швидко, а його складність з точки зору криміналістики полягає у тому, що розпізнання вбивства та диференціація між вбивством, самогубством та нещасним випадком дуже складна, а іноді неможлива.

Сукупність інформації про спосіб вчинення злочину й даних, отриманих при огляді місця події й (або) виявлення трупа дозволяють висунути версії про особу вбивці і характер його взаємин з потерпілою особою, а іноді й про особу потерпілого (якщо

особа жертви не встановлена). Для прикладу, переміщення трупа в скрите місце, маскуванню (землею, листами, травою, гілками й т.д.), утоплення, закопування трупа і його частин, спотворювання обличчя часто свідчать про вчинення вбивства особою із числа найближчого оточення потерпілого (дружина, родич, приятель і т.п.). Ознаки незвичних маніпуляцій з трупом (зняття й приховання одягу, розчленування його на дуже дрібні частини, спроба підпалу за допомогою різних засобів й ін.) або заподіяння множинних ушкоджень різних частин тіла характерні для душевно хворих. У таких випадках на місці події важко розмежувати сліди застосованого способу вчинення злочину, оскільки один й той самий слід несе різну інформацію.

Взагалі інсценування - це одна з різновидів протидії правоохоронним органам, які ведуть боротьбу зі злочинністю, з боку осіб, які не зацікавлені у виявленні злочину, у встановленні істини у кримінальній справі, у прийнятті обґрунтованих і правильних криміналістичних і правових рішень в кримінальному процесі. Під інсценуванням розуміється створення видимості будь-якого уявного події шляхом цілеспрямованого внесення в обстановку реальної події змін, спрямованих на дезорієнтацію органів дізнання, попереднього слідства і суду.

Убивства, приховані інсценуванням відрізняються від інших видів убивств нетрадиційним механізмом вчинення злочину, у підґрунті якого лежить вирішення розумових задач, що визначають вид інсценування вчиненого злочину. Складність розслідування цих злочинів полягає не, що слідчий має обмежений обсяг доказової інформації, що перешкоджає правильній побудові слідчих версій і визначенню напрямку розслідування.

Важливе теоретичне і практичне значення має дослідження і вивчення пропозицій, рекомендацій щодо планування й організації розслідування вбивств, прихованих інсценуванням, що зумовлено надзвичайно малим обсягом наявної доказової інформації і перекрученим змістом, а також можливістю використання тактичних операцій, що забезпечують швидкість і ефективність розслідування.

Тому для вивчення даної проблеми, перш за все, мають відобразитися реальні зв'язки та залежність між окремими елементами, а також вивчення вже раніше досліджуваних злочинів прихованих інсценуванням для правильного застосування цих знань. Саме це дає змогу як скоріше, та найбільш точніше розкрити замасковані злочини.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ДІАГНОСТИКА ТАТУЮВАНЬ

Когут І.В., здобувач вищої освіти 3-го курсу ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Патик Л.Л.**

Серед різноманіття видів татуювань для отримання криміналістично значущої інформації про особу злочинця становить інтерес, насамперед, так зване кримінальне татуювання, а не інші його види - побутове, пам'ятне, декоративне, бо відомо, що наявність у особи кримінального татуювання насамперед пов'язане з її кримінальним минулим і криміногенною орієнтацією, які пов'язані з відбуванням покарання у вигляді позбавлення волі.

Татуювання кримінального світу становлять собою окрему. Кримінальні татуювання і їх значення підкоряються загальноприйнятому в злочинному середовищі закону.

Татуювання - це штучне порушення шкіряного покриву за допомогою колючих (ріжучих) інструментів з подальшим введенням у шкіру фарбувальних речовин для отримання стійких малюнків, написів, абревіатур або інших зображень, воно може бути не лише ідентифікуючою ознакою особи, а й ознакою рельєфу поверхневого шару шкіряного покриву.

За свідченням окремих дослідників, татуювання мають понад 70 % правопорушників. Основними елементами татуювань є: 1) грецький хрест, що відображає кількість судимостей, строк

позбавлення волі, а також несе свою головну релігійну функцію; 2) свастика (фашистський хрест) - знак невдоволення існуючим режимом (на статевому члені - знак сексуальної агресії); 3) крапка - тавро засуджених за певний вчинок у своїй групі, що наноситься силоміць (як засіб покарання використовується тавро); 4) ніж, кинджал, пістолет - знаряддя вчинення злочину, які вказують на злочинне спрямування; 5) шприц, карти, пляшка, келих, кістки - як супутні атрибути злочинного способу життя; 6) оголена жінка (найчастіше на хресті або близько до нього, над гробом, обвита змією) - факт страждання, що відбулося через жінку, схильність до гомосексуалізму; 7) бюст жінки, ім'я жінки - страждання за певною жінкою (взагалі оголена жінка - це вияв сексуальної орієнтації); 8) птахи, змії, тигри, леви - агресивна орієнтація злочинця. Орел, що роздирає жінку, - гвалтівник; орел на грудях - високий статус у злочинному світі (те саме і змія, що обвиває кинджал); 9) пейзаж і явища природи використовуються як з художньо-декоративною метою, так і з метою вияву певних ідей (сонце, що сходить над морем, виражає прагнення до волі; пальми на безлюдному острові - ізолювання; надгробник, дзвони, куполи та хрести - строк ув'язнення) тощо.

Татуювання надає важливу інформацію про певні психологічні та психічні особливості особи, тому знання його змісту має виняткове значення для слідчого, бо сприяє встановленню психологічного контакту під час допитів підозрюваних (обвинувачуваних) і виконання інших слідчих дій.

Як свідчить аналіз татуювання, трафарети (тобто малюнки), за якими роблять татуювання, постійно змінюються, тому однозначне їхнє розшифрування, як правило, неможливе. Однак їх вивчення упродовж тривалого часу дозволило вичленувати загальні ознаки, ознайомлення з якими буде надійним підґрунтям для відповідного орієнтування працівників правоохоронних органів.

Отримати криміналістично значущу інформацію про особу носія татуювання з його малюнка можна тільки за допомогою дешифрування. З цією метою можна використовувати альбом-

довідник татуювань А. Бронникова, довідковий посібник В. Бурика та В. Пилипчука, книгу-альбом А. Капітанського та В. Литвина.

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок, що детальне вивчення як нових так і старих видів татуювань має велике значення для вирішення багатьох важливих завдань розслідування злочинів, адже спеціаліст-психолог, вивчаючи малюнок на тілі людини, може скласти психологічний портрет володаря, наявність у нього вад і відхилень психіки, особливостей соціальної спрямованості, схильності до будь-якого роду діяльності, визначити його минуле і встановити його положення у суспільстві, а також особливості майстра, який малюнок наносив.

ВІК ОСОБИ ЯК НЕВІД'ЄМНА ОЗНАКА СУБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 156 ККУ

Крунь В. курсант 318 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Олійник О.С.**

Невід'ємною ознакою суб'єкта злочину, відповідальність за який передбачено ст. 156 КК, є вік особи, яка вчинила розпусні дії щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку. Стаття 156 КК не входить до переліку злочинів, відповідальність за вчинення яких передбачена з 14 років (ч.2 ст.22 КК). На нашу думку, очевидно є невідповідність назви злочину та його спрямованості на більш вузьку категорію потерпілих осіб, серед яких поза кримінально-правовою охороною залишаються неповнолітні, які досягли шістнадцятирічного віку, але є неповнолітніми. Крім того, логічно припустити, що розбещення неповнолітніх за логікою законодавця мають вчинювати повнолітні особи, котрі тільки й можуть виступати суб'єктами досліджуваного злочину. До цієї думки приводить тлумачення ч. 2 ст.156 КК, де обставинами, що

кваліфікують розпусні дії щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку, вказані «ті самі дії, вчинені щодо малолітньої особи або батьком, матір'ю, вітчимом, мачухою, опікуном чи піклувальником, особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього».

Вирішуючи питання щодо віку особи, яка вчиняє розпусні дії відносно неповнолітньої особи, ми виходимо з того, що воно вимагає виваженого підходу щодо криміналізації «розпусних дій», насамперед, неповнолітніх щодо своїх однолітків. Соціальна відповідальність за нормальний фізичний та психічний статевий розвиток дітей має покладатися виключно на дорослих осіб, які повною мірою усвідомлюють шкоду розпусних дій щодо дитини. Відтак, редакція ч.1 ст.156 КК входить у протиріччя як зі здоровим глуздом, так і міжнародно-правовими рекомендаціями, які радять не застосовувати кримінально-правову репресію в статевих зносинах неповнолітніх між собою. Сьогодні в Україні в цілому та в окремих її регіонах запроваджується комплекс організаційних, правових, виховних та інших заходів, спрямованих на убезпечення неповнолітніх від злочинів, алкоголізму, наркотичної залежності тощо. Обмеження вільного пересування неповнолітніх містами після 22 години вечора, заборона на продаж пива та цигарок неповнолітнім та інше, безумовно, сприяють відновленню правопорядку та суттєво знижують віктимність та криміногенність молодіжного середовища. На наш погляд, сучасним вимогам відповідає й пропозиція щодо підвищення віку потерпілої особи від розбещення неповнолітнього до вісімнадцяти років.

Таким чином, по-перше, впровадження цього положення узгодить назву статті 156 КК з диспозицією ч.1 цієї норми, по-друге, норми вітчизняного КК будуть узгоджуватися із вимогами міжнародних організацій; по-третє, кримінально-правовою охороною буде охоплена різноманітна сфера статевої недоторканності неповнолітніх, й останнє, нормальне статеве становлення особи в період неповноліття буде закладати високі ідеали родинних цінностей та сприяти гармонійному розвитку нового покоління громадян України.

РОЗУМІННЯ ВІДЧУЖЕННЯ В МАТЕРІАЛІЗМІ

Козаков Д.Р.курсант 106 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС, кандидат філософських наук **Михайленко Р.В.**

Проблема відчуження є однією з актуальних тем філософії. Вона особливо актуальна в період, коли відбуваються докорінні соціокультурні трансформації, наслідком чого є перегляд і переосмислення традиційних парадигм і понять, які визначають характер життєдіяльності людини в соціумі. Проблема відчуження людини отримала інше відображення, ніж те, що було за часів К. Маркса, але залишилася актуальною і сьогодні. Глибинне переосмислення відчуження людини можливе лише при повному зверненні та переосмисленні формування проблеми відчуження в науковому доробку К. Маркса.

Робітник відчужується не тільки від продуктів своєї праці, відчуження проявляється і в самій виробничій діяльності. Це виявляється у тому, що праця для робітника є чимось зовнішнім, примусовим. В процесі праці він не утверджує себе, не розгортає вільно свою сутність, а виснажує свою фізичну природу і руйнує свій дух. Тому робітник тільки поза працею почуває себе самим собою. Тому його праця є лише засобом для задоволення інших потреб. Відчуженість праці яскраво проявляється у тому, що як тільки припиняється фізичний або інший зовнішній примус до праці, від неї тікають як від чуми. І, нарешті відчуженість праці проявляється у тому, що робітник у процесі праці належить не собі, а іншому. В результаті складається таке становище, що робітник почуває себе вільно лише при виконанні своїх тваринних функцій – задоволенні біологічних потреб. А у своїх людських функціях він почуває себе тільки твариною. Те, що властиве тварині, передається людині, а людське перетворюється у тваринне.

Маркс показує, що саме відчуження людини у процесі діяльності призводить до відчуження людини від самої себе, а також

до відчуження людини від природи. Також, він підкреслює, що при даному способі капіталістичного виробництва не тільки робітник перетворюється в раба, а і капіталіст також стає рабом. Вони стають рабами речей, створених ними самими. Маркс пов'язує відчуження з пануванням капіталістичної приватної власності, яке породжує нелюдські потреби, задоволення яких не збагачує, а збіднює людину.

Усунення відчуження - процес, зворотний відчуженню, - присвоєння людиною власної справжньої сутності. Маркс зв'язує його із суспільними перетвореннями, зі звільненням яке в основі має знищення відчуження праці. Що буде, якщо людина почне працювати як людина, тобто не підневільно. У цьому випадку праця стане засобом саморозвитку людини, реалізацією людиною своїх кращих сторін.

ВИДИ ПАТРУЛЬНИХ НАРЯДІВ ПОЛІЦІЇ, ЇХ СКЛАД І ПРИЗНАЧЕННЯ, ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ДІЙ В РІЗНИХ СИТУАЦІЯХ

Король М.Г., курсант 206 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри ТСП, кандидат військових наук **Свинаренко В.В.**

Головна мета роботи полягає у визначенні завдань та цілей патрульної поліції в житті суспільства, а також у забезпеченні охорони прав і свобод людини і громадянина, їх інтересів та інтересів держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку та надання послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Об'єктом, даної роботи, є центральний орган виконавчої влади, що під час виконання своїх завдань забезпечує дотримання прав і свобод людини, їх інтересів гарантованих Конституцією України та законами України.

Предметом роботи є – основні проблеми, що перешкоджають несенню служби поліцейського та виконанню завдань ним, а також шляхи підвищення ефективності дій поліцейських в різних ситуаціях, склад та головне завдання патрульних нарядів поліції, їх види та призначення.

Патрульна поліція України - структурний підрозділ Національної поліції України, що виконує функції з підтримання громадського порядку та забезпечення безпеки на вулицях міст і на дорогах, а також запобігання злочинам шляхом механізованого або пішого патрулювання.

В їх обов'язки входить надання інформації пішоходам і водіям транспортних засобів, перевірка та фіксація будь-яких порушень законодавства, виписування штрафів. Поліцейські зобов'язані оперативно реагувати на правопорушення, виїжджати на місце подій і ретельно вивчати скарги громадян. Стосується це також побутових правопорушень (в тому числі домашнього насильства); невідкладної допомоги постраждалим від суспільно небезпечних діянь, нещасних випадків з людьми з обмеженими фізичними можливостями. Крім прямих обов'язків, патрульні поліцейські повинні вміти надавати першу медичну допомогу і консультувати громадян.

«Рівень довіри населення до Національної поліції - є основним критерієм оцінки роботи працівників поліції».

Патрулі можуть нести службу на автомобілях (ПА), мотоциклах (ПМ), катерах (ПКТ), велосипедах (ПВ).

Застосовуються також пішохідні (ПП), кінні (ПК) та патрулі із

службовими собаками (ПС). Патрулю для несення служби визначається

маршрут патрулювання, що включає місцевість, яка прилягає до основного напрямку руху патруля в межах видимості і чутності.

Ширина смуги маршруту патрулювання уточнюється на місцевості, що прилягає до основного напрямку руху патруля в межах закріпленої за

ним території. Довжина маршруту патруля на автомобілі складає, як правило, 6-8 км, на мотоциклі - 3-5 км, пішого- 1-1,5 км. Довжина маршрутів може бути збільшена або зменшена залежно від їх особливостей і стану оперативної обстановки на них.

Для виконання завдань з охорони громадського порядку шляхом несення патрульно-постової служби, використовуються найбільш головні види нарядів, ними є:

- 1) групи швидкого реагування (ГШР);
- 2) автопатрульний наряд (АПН);
- 3) патруль на велосипеді (ПВ);
- 4) піший патруль (ПП);
- 5) патруль із службовою собакою;
- 6) кінний патруль;

1) Основними завданнями групи швидкого реагування є:

- запобігання, припинення та розкриття злочинів "по гарячих слідах" і затримання осіб, які їх вчинили;
- охорона та забезпечення громадського порядку на території міста;
- забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів, а також власності від злочинних посягань.

2) Автопатрульний наряд – це рухомий наряд на автомобілі в складі, як правило, 3-х працівників поліції (старший наряду, член екіпажу та водій), який виконує покладені на нього обов'язки з охорони громадського порядку.

Патрульні автомобілі використовуються для патрулювання за маршрутами, доставлення до поліції осіб, затриманих за вчинення злочинів і порушень громадського порядку.

3) Патруль на велосипедах – це рухомий наряд в складі декількох працівників поліції, призначений для забезпечення охорони громадського порядку в лісопаркових, курортних та

пляжних зонах, а також в інших місцях, де проїзд автотранспорту обмежений.

4) Піший патруль піше патрулювання здійснюється в громадських місцях. Під час пішого патрулювання захист правопорядку на території проводиться в однострої зі спеціальним спорядженням, затвердженим у встановленому законодавством України порядку. Патрульний обирає місце патрулювання так, щоб забезпечити особисту безпеку і мати змогу контролювати ситуацію, зокрема попередити вчинення злочину та інших правопорушень. Піший патруль постійно знаходиться на зв'язку з найближчим патрульним екіпажем, з черговою службою, щогодини повідомляє безпосередньому керівнику та черговій частині про своє місцезнаходження та обстановку на своїй території.

5) Одним із видів пішого патруля - патруль зі службовою собакою. Службова собака використовується у разі забезпечення охорони громадського порядку, які пройшли відповідний курс дресирування, визнані придатними для службового використання та перебувають у штатах підрозділів службового собаківництва.

6) Одним із шляхів вирішення проблеми, пов'язаної з організацією охорони громадського порядку на місцях, особливо в гірських місцевостях—організація патрулювання певних місць кінними нарядами кавалерійських підрозділів поліції. Завданням цього підрозділу є підтримання порядку і безпеки під час масових скупчень людей. Патрулювання на конях, як правило, здійснюється в передмістях великих населених пунктів, а також там, де рельєф місцевості не дає змогу здійснювати його на моторизованих засобах. Характер масових заходів і їх особливості вимагають оперативності та готовності керівників органів внутрішніх справ, щодо ухвалення рішень з організації охорони громадського порядку і безпеки під час їх проведення. А тому, кожен поліцейський з патрульного наряду повинен професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків,

наказів керівництва, та неодмінно поважати і не порушувати прав та свобод людини.

КИШЕНЬКОВІ КРАДІЖКИ

Кубрак К.В., курсант 302 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М.М.**

Кримінальна статистика останніх років свідчать про тенденцію збільшення кількості майнових злочинів, особливо крадіжок особистого майна громадян.

Різновидом таємного викрадення майна є крадіжки з одягу, сумок або іншої ручної поклажі, а також зрізання годинників, фотоапаратів, мобільних телефонів та ін., що об'єднуються в практиці розслідування поняттям кишенькові крадіжки. Кишенькові злочини заподіюють не тільки матеріальний збиток окремим громадянам. Будучи своєрідними хранителями злочинних традицій ще часів царської Росії, вони передають їх частини нестійкою молоді, заражаючи ідеями «легкого життя».

Кишенькові злочини нерідко сприяють переходу особливо небезпечних злочинців на нелегальне становище, забезпечуючи їх краденими документами. Деяка частина злочинців спеціалізується на вчиненні крадіжок в іноземців, тим самим дискредитується наша держава, викликаючи небажаний резонанс за кордоном.

Слід враховувати, що кількість зареєстрованих кишенькових крадіжок не завжди повністю відображає дійсну картину, оскільки багато потерпілих не помічають дій кишенькового злочинця, а виявивши пропажу грошей або гаманця, помилково вважають, що втратили їх. Особи, що звернулися в поліцію з приводу зникнення у них з кишень або з сумок грошей або речей, нерідко не можуть точно і переконливо вказати обставини злочину і прикмети

злочинців. Боротьба з кишеньковими крадіжками пов'язана зі значними труднощами. Тривале вдосконалення одних і тих же злочинів закономірно виробляє у цієї категорії злочинців спеціальні злочинські прийоми, стійкі професійні навички. Тому боротьба з крадіжками з кишень є справою досить складним, що вимагає особливих форм і методів, особливого організаційного підходу, специфічних прийомів, а також спеціальної підготовленості особового складу. У більшості випадків (86,8%) вчиняються особами чоловічої статі.

Серед осіб, які вчинили кишенькові крадіжки, найбільш криміногенною є вікова група 25 – 29 років, а найближча до неї – 18 – 24 роки (характерно, що особини, які почали злочинну діяльність у цьому віці, частіше за інших засуджених вчиняли повторні крадіжки).

У кишенькових крадіїв освітній рівень нижче, ніж в інших категорій злочинців. З початковою освітою серед їх є 7,2%, з неповною - 34,9%, з середньою та спеціальною - 57,9%, осіб, які мають вищу освіту серед кишенькових злодіїв немає.

Соціальний стан, рід зайняти й відношення до праці в кишенькових крадіїв доволі специфічне: інтелігенції немає; службовці та учні складають 2,5%, робочі - 38%, сільськогосподарських працівників немає; осіб без певного роду зайняти - 59,5%. Серед останніх майже третина не має постійного місця проживання. Алі, робота для кишенькових крадіїв є лише ширмою - 64,2% засуджених, які значилися до затримання працюючими, постійно гастролювали з метою вчинення злочинів. Не можна не враховувати й ті, що певна частка кишенькових злодіїв не прагне працювати через побоювання втратити чутливість пальців рук. Чинність звички до відхилу від роботи в кишенькових злодіїв значно сильніше ніж страх перед покаранням.

Загальний рецидив серед кишенькових крадіїв складає 85,5%, а спеціальний - 78%. Серед рецидивістів, які відбували покарання за кишенькові крадіжки, 15,6% мали дві судимості, 19,3% - три, 26,5% - чотири, 19,3% - п'ять і стільки ж більше п'яти. При цьому 70% з їх за кишенькові крадіжки судимі більше трьох разів.

Слід зазначити, що якщо 20—25 років тому 80 % кишенькових крадіїв затримували у торгових точках, то сьогодні для 90 % крадіїв основне місце роботи — громадський транспорт. Одягаються вони звичайно, щоб не привертати до себе уваги. Втім під час уважного спостереження, як стверджують практичні працівники, кишенькового крадія можна “вирахувати”. Особливості їх “професії” вимагають певних правил поведінки. Кишеньковим крадіям властиві, як правило, такі характерні риси.

У громадський транспорт він сідає останнім. Із кількох дверей обирає ті, біля яких утворюється найбільший натовп пасажирів. Поки люди сідають у тролейбус або автобус, він встигає оглянути сумки, пакети, кишені й обрати можливих жертв. Стоячи на підніжжі транспорту, крадій має перевагу — сумки і кишені опиняються біля нього на рівні рук, що полегшує справу.

Якщо маршрут закінчується, переходить на іншу сторону і знову продовжує “працювати”, що на сленгу оперативників називається “оборотка”.

Кишенькові крадії діють групою від 2 до 4 осіб, у якій кожен має своє завдання: один — відволікає, другий — підштовхує, третій — “тягне”. Зазвичай вони не розмовляють один з одним, навіть навпаки — можуть посваритися (мов, не штовхайся, хлопче!), створюючи враження, що вони абсолютно незнайомі люди. Найчастіше вкрадений гаманець передається з РУК у руки.

За словами оперативників уже за поведінкою крадія видно, коли він вчинив свою ганебну справу. Зазвичай вони прагнуть щонайшвидше “скинути” випотрошений гаманець. І лише в тому випадку, якщо річ красива і дорога, її можуть залишити, наприклад, для продажу.

Найчастіше жертвами кишенькових крадіїв стають жінки. Як правило, гроші вони носять у сумочках, які або легко відкриваються, або розрізаються лезом, заточеною монетою чи маленьким ножиком.

Окремо варто згадати про циганів, які в основному працюють на ринках, рідше — у транспорті. Кишенькові крадії" цигани працюють швидко, непомітно та вміло, а тому, за визнаннями самих оперативників, їх надзвичайно важко зловити. їх

вважають майстрами крадійської справи споконвіку. На відміну від звичних кишенькових крадіїв вони не віддають рекетирам частину своєї здобичі.

Слід зазначити, що крадійська діяльність — одна з найстійкіших і “рецидивонебезпечних”. Починається вона часто з ранніх років. Більше 60 % осіб, уперше засуджених за крадіжки, знову постають перед судом з обвинуваченням у таких самих злочинах. А після двох судимостей за крадіжки умовна вірогідність спеціального рецидиву збільшується до 80 %. Серед засуджених переважають чоловіки, жінки становлять 13 %. Більше третини крадіїв — неповнолітні. 18—20-річні становлять 27 %, у віці 25—29 років — 14 %. Лише кожен п'ятий з осуджених був старшим 29 років. Таким чином, у середовищі крадіїв переважає молодь. Але серед засуджених за крадіжки державного і колективного майна помітно зростає віковий рівень: тут частка осіб середнього віку (30—49 років) удвічі більша. Майже половина крадіжок здійснюється групою.

Правоохоронні органи рекомендують:

- Бути особливо уважними у переповненому транспорті, на ринках. До транспорту заходити швидко і біля входу намагатися не затримуватись;
- не носити гаманці та цінні речі у сумках, барсетках, кишеньках брюк, особливо задніх. Користуватися внутрішніми кишеньками піджаків, сумками-візитками;
- не класти гаманець у відкриту сумку поверх продуктів;
- не носити при собі без потреби великі суми грошей готівкою. Для купівлі дорогоцінних речей краще користуватися пластиковою карточкою;
- не тримати в одній кишеньці купюри різної номінальної вартості. - перебуваючи у багатолюдних місцях – в магазинах, на ринку, транспорті, зберігайте свої гроші та цінності у внутрішніх кишеньках сумки;
- сумку тримайте якомога ближче до себе, не перекидайте її за спину, якщо у ній знаходиться велика сума грошей.

Розглянута проблема повинна постійно перебувати в центрі уваги як практичних працівників, так і вчених. На жаль, доводиться визнати, що юридична і спеціальна література питань організації боротьби з кишеньковими крадіжками, узагальненню передового досвіду викриття кишенькових злодіїв, опису сучасних різновидів (способів) вчинення таких злочинів приділяє поки занадто мало уваги.

СУЧАСНИЙ СТАН КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННЕ ПРОВЕДЕННЯ АБОРТУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Кудренко С.В., курсант 318 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Олійник О.С.**

Аналіз кримінального права зарубіжних країн свідчить про те, що ставлення їх законодавців до проблеми абортів і кримінальної правової охорони життя ще ненародженої дитини суттєво різняться.

У деяких європейських державах, зокрема, Швейцарії, Ірландії, Португалії штучне переривання вагітності дозволене лише за наявності медичних показань. В інших, наприклад, у Франції переривання вагітності допускається лише до закінчення 12-го тижня вагітності з моменту запліднення, а в подальшому лише за наявності медичних показань. У третіх – вагітність може бути перервана за медичними та соціальними показаннями (Англія, Угорщина, Ісландія, Фінляндія та ін.).

У КК Австрії норми про відповідальність за незаконне переривання вагітності розміщені в окремому розділі «Переривання вагітності». На підставі Австрійського КК штучне переривання вагітності не карається, якщо воно проводиться лікарем на протязі перших трьох місяців вагітності, за медичними показаннями для попередження серйозної небезпеки для життя вагітної жінки -

незалежно від строку вагітності. У КК Австрії відповідальність за незаконне переривання вагітності диференціюється в залежності від суб'єкта злочинного діяння, способу здійснення та наявності або відсутності згоди вагітної жінки на операцію.

У КК Данії містяться норми щодо ненадання допомоги вагітній жінці. Позбавлення волі строком до 1-го року або штраф можуть бути призначені будь-якому чоловіку, який не надає вагітній від нього жінці допомогу, якої вона потребує для пологів, якщо вона через це опиняється в скрутному становищі. Також покаранню у вигляді взяття під варту підлягає будь-який член сім'ї вагітної жінки, який не надасть їй необхідну допомогу.

В законодавстві зарубіжних країн виділяють чотири типи законів про аборти:

1) найбільш ліберальне законодавство – вирішує питання «за бажанням» (невелика група країн);

2) доволі вільні закони – дозволяють аборт за численними медичними і соціальними показаннями (в шести країнах: Англія, Угорщина, Ісландія, Кіпр, Люксембург, Фінляндія);

3) доволі суворі закони – дозволяють аборт лише при деяких обставинах: загрозі фізичному чи психічному здоров'ю жінки, дефектах плоду, звалтуванні та інцесті. (в Іспанії, Португалії, Польщі і Швейцарії);

4) дуже суворі закони – які або взагалі забороняють аборти, або дозволяють їх у виключних випадках, коли вагітність представляє безпосередню загрозу життю жінки (в Північній Ірландії, донедавна – на Мальті).

Кожен рік в світі проводять від 36 до 53 млн. абортів, тобто проводять штучне переривання вагітності. Дослідження свідчать, що в деяких країнах (як, наприклад, США, Росії, Україні, Данії) аборти зробили до 2/3 жінок.

Отже, проаналізувавши деякі аспекти кримінальної відповідальності за незаконне штучне переривання вагітності, можна зробити певні висновки:

-по-перше, аналіз кримінального законодавства низки зарубіжних країн свідчить про те, що законодавець на один рівень

захисту життя і здоров'я матері ставить захист життя ще ненародженої дитини. Це відображається в диференціації кримінальної відповідальності в залежності від строку вагітності та життєздатності плоду.

-по-друге, кримінальне законодавство більшості зарубіжних країн досить детально, не обмежуючись однією статтею КК, а декількома, або, навіть, розділами, регламентує питання, пов'язані з кримінальною відповідальністю за незаконне штучне переривання вагітності.

СЛІДИ-ВІДОБРАЖЕННЯ В КРИМІНАЛІСТИЦІ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ

Кутовий В.В., курсант 3-го курсу ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Патик Л.Л.**

Сліди-відображення – це відображення на одному матеріальному об'єкті зовнішньої будови іншого матеріального об'єкта (Б. І. Шевченко). Вони виникають унаслідок взаємодії двох об'єктів матеріального світу і є важливими джерелами інформації про злочину та його учасників.

Трасологія вивчає сліди саме механічного впливу. Такі сліди утворюються під час механічної взаємодії (контакту) двох об'єктів. Об'єкт, який залишає (утворює) слід, називається слідоутворюючим(відображеним); об'єкт, на якому залишається слід-відображення –слідосприймаючим. Ділянки поверхні, якими дотикаються (контактують) об'єкти під час слідоутворення, називаються контактними поверхнями.

У криміналістиці виділяють таку класифікаціюслідів-відображень:

1) за слідоутворюючим об'єктом:сліди людей: сліди рук (пальців, долоні), сліди ніг (взуття, одягнених у шкарпетки, босих), сліди

зубів, нігтів, носа, губ, чола, кінчика язика, вух тощо; сліди знарядь, інструментів, виробничих механізмів (механоскопія); сліди транспортних засобів (транспортна трасологія); сліди тварин;

2) за механізмом і умовами слідоутворення:

- статичні сліди, які утворюються в момент відносного спокою слідоутворюючої слідоприймаючої об'єктів; під час утворення таких слідів кожна точка слідоутворюючої об'єкта залишає своє відповідне відображення на слідоприймаючому об'єкті;

- динамічні (лінійні) сліди, які утворюються під час переміщення хоча б одного об'єкта відносно іншого; тобто динамічний слід утворюється в результаті зміщення точок слідоутворюючої площини за площиною сприймаючої (утворюються траси: слід юза, слід розпилення);

- об'ємні сліди, які утворюються за рахунок деформації слідоприймаючої об'єкта; такі сліди виникають під час вдавнення слідоутворюючої об'єкта в більш м'яку слідоприймаючу поверхню, в результаті чого остання деформується; в такому сліді відображаються три виміри: довжина, глибина, ширина;

- поверхневі сліди утворюються коли обидва об'єкти є приблизно однаковими за твердістю, або твердість слідоприймаючої більша; слід має два виміри: довжину і ширину; доцільно зазначити, що для поверхневого сліду характерний є і третій вимір – глибина (висота), але вона настільки незначна, що нею нехтують; поверхневі сліди поділяють ще на два види: сліди-нашарування (наприклад, потожировий слід пальця руки) і сліди-відшарування (наприклад, слід руки на свіжопофарбованій поверхні);

3) залежно від місця утворення: локальні (слід утворюється в межах контактних поверхонь); периферичні (слід утворюється за межами контактних поверхонь);

4) за помітністю чи за мірою сприйняття: видимі (зокрема, всі об'ємні сліди); слабовидимі (потожирові сліди рук); невидимі.

Отже, слід являє собою відображення злочинних дій, окремих елементів злочинного акту. У криміналістичному розумінні цінність слідів зумовлена існуючою залежністю між злочином та його відображенням (слідами). Таким чином, будь-які сліди –

відображення об'єкту в навколишньому середовищі, виявлені або змодельовані, можуть використовуватись у судовому пізнанні як надійні джерела доказової інформації. Однак, складові матеріальної картини місця події, - апіорі об'єкти-носії інформації про злочинну подію й особу, що скоїла злочин, однак реалізація інформаційно-доказового потенціалу такої інформації найчастіше неможливе без проведення відповідних експертних досліджень.

СТРЕС-ФАКТОРИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ

Климчук Ю.О., слухач магістратури 102 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри юридичної психології, кандидат психологічних наук **Варлакова Є. О.**

Сьогодні проблема стресу набула особливої актуальності, а вміння справлятися з ним перетворюється на загальну потребу. У нашому суспільстві існує багато різноманітних професій, у тому числі ті, де виконання професійних обов'язків відбувається в екстремальних умовах, які призводять до стресового стану людини. Особливо це стосується працівників правоохоронних органів. Їх професійна діяльність здійснюється в досить складних умовах: агресивне комунікативне середовище, дефіцит робочого часу, висока відповідальність за результати діяльності, виникнення різного роду екстремальних ситуацій. Щодня вони зустрічаються з безліччю специфічних стресорів, більшість із яких діє безупинно й довгостроково. І як наслідок – з'являється перевтома, виникають загальні й професійні захворювання, відбувається передчасне старіння.

Найбільш типові стрес-фактори у діяльності правоохоронців можна систематизувати. Американський дослідник Т. Айзенберг

відзначає п'ять з них: а) міжорганізаційні фактори; б) внутрішньо організаційна практика; в) практика кримінального провадження; г) суспільні відносини; д) сама поліцейська діяльність. Ці фактори породжують стрес та містять такі його джерела: рольовий конфлікт, нудьга, позмінна робота, практика просування на посаді, ситуація ризику, судові рішення.

Крім того, стрес – фактори поділяються на: 1) зовнішні, 2) організаційні, 3) фактори, що стосуються службових обов'язків і 4) особистісні.

Зовнішні стресори викликають фрустрації, пов'язані з практикою судочинства, діяльністю засобів масової інформації, а також негативним ставленням до поліції з боку населення.

Організаційні стресори пов'язані з низьким грошовим утриманням, надмірною "паперовою роботою", недоліками адміністративної підтримки.

Стресори, що стосуються службових обов'язків, виникають у зв'язку з постійним зіткненням з трагедією і людьми, які потрапили в біду, а також зі страхом, небезпекою і нудьгою, властивими роботі.

Особистісні стресори охоплюють занепокоєння з приводу індивідуального успіху і безпеки співробітника, тиску керівництва на його службову поведінку і стресорів, що виникають у зв'язку із поліцейською діяльністю: здоров'я, сімейні проблеми, алкогольна залежність. Часто співробітники поліції розвивають здатність справлятися з психологічним стресом своєї роботи, стаючи емоційно відключеними. З роками служби ця емоційна відчуженість поширюється на сімейне життя.

На сам кінець, варто зазначити, що виконання службових обов'язків у складних умовах, де існує загроза для здоров'я і життя не тільки особистого, але й інших осіб, призводить до негативних наслідків, перш за все, у психічній сфері. Суворі вимоги до дій працівників поліції та жорстка правова регламентація їх професійної діяльності є одним із важелів негативного впливу на психічне здоров'я працівників правоохоронної системи. Це вимагає від них високої психологічної готовності до службової діяльності. У зв'язку

з цим пошук шляхів та розробка заходів запобігання професійному стресу є однією з найбільш актуальних проблем сучасної психології.

ПРОЦЕДУРА БАНКРУТСТВА ЯК СПОСІБ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Кобко Р.В., здобувач кафедри економічної безпеки №1 НАВС.

Головна особливість інституту банкрутства полягає в тому, що він є необхідним у всіх країнах з ринковою економікою. Банкрутство – це категорія економічна, інститут господарського права.

Інститут банкрутства є необхідним елементом права країн з ринковою економікою. Він виконує важливі функції – за допомогою спеціальних процедур учасники цивільного обороту, що мають тимчасові фінансові проблеми, реорганізують свої справи, а неконкурентоспроможні підприємства звільняють ринок. З юридичної точки зору інститут банкрутства надає можливість правового вирішення конфліктів, що виникають у випадку не співпадіння економічних інтересів боржника та його кредиторів.

З одного боку воно задовольняє інтереси кредиторів, надаючи їм шанс повернути вкладені кошти або за рахунок продажу (придбання кредиторами) майна боржника, або за рахунок різноманітних реорганізаційних та інших процедур на підприємстві. З іншого боку проведення реорганізаційних процедур дає можливість зберегти підприємство в якості господарюючого суб'єкта.

Банкрутство є однією з підстав ліквідації суб'єкту підприємницької діяльності. Більш того, деякі науковці вважають його найжорстокішою підставою для припинення підприємницької діяльності, оскільки ліквідація проводиться в примусовому порядку

і має негативні наслідки не тільки для самого банкрута, але й для його засновників (власників підприємства), кредиторів, партнерів, трудового колективу і навіть держави в цілому.

Власники позбавляються своїх внесків в майно підприємства; кредитори, як правило, не отримують задоволення своїх вимог у повному обсязі; працівники, крім невиконаної заробітної плати, позбавляються ще і своїх робочих місць, а держава втрачає, по-перше, платника податків, а, по-друге, суб'єкт господарської діяльності, що теж досить важливо.

Сьогодні визнається необхідність існування інституту банкрутства з „працюючими” правовими способами розв'язання проблем неплатоспроможності. Прикладом можуть слугувати країни з перехідною економікою — вони почали вводити цей інститут права у національне законодавство для регулювання відповідних відносин.

Сьогодні банкрутство є невід'ємним явищем ринкової економіки, своєрідним природним відбором, коли фінансово нестабільні суб'єкти господарювання вибувають з кола господарських взаємовідносин внаслідок неефективності та неприбутковості своєї діяльності, своєї неконкурентноздатності, а з іншого боку, в процесі недобросовісного перерозподілу власності та неправомірного звільнення від законної кредиторської заборгованості, інститут банкрутства використовується для вчинення замаскованих злочинів. Деякі підприємці намагаються скористатися недоліками нормативно-правового регулювання з метою ухилення від повернення розтрачених, а іноді і прихованих коштів, як державі, так і підприємцям.

Слід зазначити, що специфіка кримінальних банкрутств полягає в тому, що їх ознаки визначаються цивільно-правовими конструкціями, а це у свою чергу суттєво впливає на визначення основних властивостей суспільних відносин, які становлять об'єкт зазіхання.

Оскільки злочини, пов'язані з банкрутством, відносяться до злочинів у сфері господарської діяльності, їх об'єктом, відповідно, будуть соціальні цінності, якими є врегульовані відповідно до

чинного законодавства відносини в сфері заняття господарською діяльністю. Ці відносини, у свою чергу, виникають між суб'єктами господарювання, як між собою, так і з державою з приводу виробництва, реалізації товарів, виконання робіт, надання послуг, та реалізації належних суб'єктам господарювання чи державі своїх майнових прав, а також виконання своїх обов'язків як державою перед суб'єктами господарювання, так і суб'єктами господарювання перед іншими учасниками господарювання та державою, в тому числі щодо сплати обов'язкових платежів до бюджету та правомірного використання бюджетних коштів, а в цілому щодо реалізації належних їм благ та своїх законних інтересів шляхом належного виконання взаємних обов'язків та взаємного не перешкоджання до здійснення прав кожного.

Суспільна небезпека кримінальних банкрутств полягає в тому, що вони порушують порядок здійснення господарської діяльності, встановлений і взятий під охорону законодавства. Крім того, небезпека проявляється в тому, що ці злочини заподіюють майнову шкоду кредиторам, державі, інколи й іншим особам. Посягаючи на інтереси кредиторів, інвесторів, працівників суб'єктів господарювання, злочини, що пов'язані з банкрутством, підривають довіру в господарських стосунках, що у свою чергу може викликати ліквідацію важливого для економіки країни фінансового джерела – кредитів та інвестицій. Саме з метою зменшити завдану (у випадках вчинення кримінального злочину) учасникам господарювання шкоду, був введений інститут кримінально-караного банкрутства.

До основних способів вчинення злочинів, що пов'язані з процесом банкрутства можна віднести:

- фактичне зменшення майна суб'єкта господарювання, можуть полягати в наступних діях:

- укладення явно не вигідних, збиткових угод, тобто угод, котрі від самого початку розраховані на менший прибуток порівняно з витратами (наприклад, реалізація продукції підприємства за умисно зниженими цінами, придбання сировини й матеріалів за спеціально завищеними цінами, надання кредитів особам, які завідомо не збираються їх повертати);

- кредитування на велику суму, яке здійснюється незадовго до банкрутства (фінансової неспроможності) при незначному розмірі дивіденду;
- фіктивне відчуження майна з наступним поверненням на особисту користь;
- незаконні перекази коштів на рахунок інших підприємств, їх зняття та привласнення;
- переказ коштів за кордон по фіктивних контрактах;
- використання коштів на купівлю особистих речей;
- порушення порядку ведення, обліку та зберігання документів фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарської діяльності може полягати в наступних діях:
 - дострокове виконання кредиторських зобов'язань або переведення на себе зобов'язань, котрі не можуть бути виконані, в тому числі боргів інших підприємств ;
 - заплутування звітності та обліку, знищення й пошкодження документів чи інформації, внаслідок яких стає неможливою ефективна робота відповідного підприємства, установи чи організації;
 - безпідставна виплата на користь інших осіб грошових коштів, безпідставна передача третім особам майна чи уступка належного даній юридичній особі права вимоги до інших осіб;
 - порушення управлінської сфери суб'єкта господарської діяльності що може полягати в наступних діях:
 - прийняття нерациональних управлінських рішень, котрі негативно відбиваються на виробничій, торгівельній, іншій статутній діяльності підприємства, ведуть до виникнення фінансових витрат та збитків;
 - отримання великих партій товарів, за які підприємство завідомо не здатне розрахуватися;
 - витрачання грошових коштів підприємства на потреби, які безпосередньо не пов'язані з його діяльністю, в тому числі їх привласнення або розтрата;
 - невиконання управлінських обов'язків.

КРИМІНАЛІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕРОБЛЕННЯ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ В ІНШІ ОБ'ЄКТИ

Козинець О.О., курсант 302 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри криміналістики та судової медицини НАВС **Радецька В.Я.**

Холодна зброя - це пристрій, конструктивно призначений для нанесення серйозних тілесних ушкоджень людині або тварині за допомогою м'язової сили людини в ближньому бою.

Критерії віднесення об'єкта до холодної зброї наступні:

- цільове призначення - нанесення ушкоджень, небезпечних для життя людини або тварини, зафіксоване в конструкції об'єкта;
- конструктивний принцип дії - використання м'язової сили людини;
- гарантована дистанція дії - ближній бій, безпосередній контакт з противником.

Холодна зброя досить часто використовується зловмисниками для вчинення різних кримінальних правопорушень, відповідно, така зброя часто стає об'єктом судової експертизи - експертизи холодної зброї, базовою галуззю знань для якої є криміналістичне вчення про холодну зброю.

Криміналістичне вчення про холодну зброю - це галузь криміналістичної техніки, що вивчає холодну зброю та конструктивно схожі з нею вироби, сліди їх застосування при вчиненні кримінальних правопорушень та розробляє технічні прийоми, методи і засоби виявлення, фіксації, вилучення та дослідження таких об'єктів з метою розслідування кримінальних правопорушень.

До холодної зброї належать знаряддя і пристосування, які відповідають стандартним зразкам або історично виробленим типам, або незвичні предмети, що спричинюють колючий, ріжучий, рубаючий, ударний або роздроблюючий ефект і призначені для нападу та активного захисту.

При аналізі виявлених криміналістичних ознак треба брати до уваги те, що визначальною для визнання конкретного предмета (пристрою) холодною зброєю є сукупність ознак: основне цільове призначення; конструктивні особливості уражуючого елемента (наприклад, для клинка – форма, розміри, загострення леза, форма та розташування вістря відносно поздовжньої осі); конструктивні особливості руків'я (зручність утримання, наявність, форма та розміри утику або обмежувача); конструктивні особливості з'єднання руків'я з уражуючим елементом; міцність і пружність конструкції в цілому; можливість ураження цілі.

Криміналістичною експертизою холодної зброї вирішуються такі питання:

1) Чи є предмет, вилучений у підозрюваного, холодною зброєю?

2) До якого виду холодної зброї належить ніж (кинджал, надолонник, нунчаки, кастет, булава тощо), вилучений у підозрюваного?

3) Яким способом (заводським чи саморобним) виготовлено ніж (кинджал, надолонник, нунчаку, кастет, булаву тощо), вилучений у підозрюваного?

4) Чи є предмет, вилучений у даної особи, заготовкою холодної зброї?

5) Чи виготовлено наданий на дослідження предмет із спортивної або бойової зброї певного типу (спортивної шпаги, бойової шаблі)?

6) Чи піддавався переробці ніж (або інший предмет), вилучений у підозрюваного?

7) Чи використовувались дані інструменти для виготовлення даної холодної зброї?

8) Чи перебувала дана холодна зброя постійно у наданому на дослідження чохла або піхвах?

Не є холодною зброєю виробу господарсько-побутового, виробничого, спортивного та іншого призначення, які схожі з

холодною зброєю за зовнішнім виглядом та/або конструктивно, проте

не мають всього комплексу суттєвих ознак, притаманних холодній

зброї.

Зокрема, не відносяться до холодної зброї виробі спортивного,

бутафорського та сувенірного характеру, які суттєво відрізняються

за своєю здатністю до ураження цілі у порівнянні з їх найближчими

бойовими чи мисливськими аналогами.

Спортивне холодна зброя стає об'єктом криміналістичного дослідження, якщо воно використовувалося при вчиненні злочину (цибулю, арбалет) або було спеціально заточене або перероблено в кримінальних цілях (спортивна зброя - шпаги, рапіри, шаблі - щоб уникнути вражаючої дії має тупий кінець і підвищену гнучкість клинка).

Характер обробки поверхонь ножа, підбір матеріалів для його виготовлення, відсутність маркувальних позначень, дають підставу для висновку про те, що досліджуваний ніж виготовлений саморобним способом.

ЮВЕНАЛЬНА ПРЕВЕНЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Королук І.М., курсант 3-го курсу факультету №3
(м. Івано-Франківськ) НАВС.

Науковий керівник: в. о. завідувача кафедри адміністративних та цивільно-правових дисциплін факультету №3 (м. Івано-Франківськ) НАВС, кандидат юридичних наук, доцент **Дроздова І.В.**

Зважаючи на складність демографічної ситуації в Україні та сучасну тенденцію до зростання рівня дитячої злочинності при недосконалості системи профілактики правопорушень серед дітей, перед суспільством постала проблема системної протидії таким явищам, як дитяча бездоглядність, жебрацтво, наркоманія з однієї сторони, та втягнення дітей у злочинну діяльність, жорстоке поводження з дітьми та торгівля ними, з іншої сторони. Це зумовило реформаційні процеси у складі правоохоронних підрозділів у справах дітей. Якщо раніше основним напрямком їх діяльності було визначено боротьбу зі злочинністю неповнолітніх, що зумовило місце кримінальної міліції у справах дітей у структурі кримінальної міліції, то сьогодні Законом України «Про Національну поліцію» пріоритетним функціональним напрямком діяльності таких підрозділів визначено саме превентивну діяльність. Це обумовило структурну реорганізацію системи правоохоронних підрозділів у справах дітей та розміщення підрозділу у структурі блоку превентивної діяльності Національної поліції.

Створення підрозділів ювенальної превенції (ювенальної поліції) обумовлено акцентами сучасності на соціальну реабілітацію дітей категорії так званого правоохоронного ризику, що сприятиме відновленню їх повноцінного соціального статусу, зменшенню соціальної напруженості у суспільстві та поліпшенню здоров'я нації.

За висновком Жана Зерматтена, Голови Комітету ООН із прав дитини, ювенальна юстиція є системою, і всі елементи цієї системи мають бути задіяні та функціонувати на рівні уряду. Вона є

інструментом захисту, захищає права, підтримує дітей...Що стосується профілактики в ювенальній юстиції, то очевидно, що важлива не тільки підтримка родин, а й профілактика на всіх рівнях, не лише з боку фахівців. Адже це справа всіх — і батьків, і родин, і влади. Якщо роботу із запобігання правопорушенням доручити тільки фахівцям, то це буде помилкою, оскільки превенція, запобігання, попередження має відбуватися комплексно.

Якщо ми розглянемо зміст основних функцій ювенальної юстиції, то їх зміст визначатиме саме превентивні засади. Так, охоронна функція забезпечує надання переваги виховному впливу перед примусовими заходами. Відновна та примирна функції сприяє залагодженню конфліктів та вирішенню ситуацій, пов'язаних з правопорушеннями шляхом досягнення порозуміння між сторонами із залученням до розв'язання конфлікту соціального оточення та представників місцевих громад. Реабілітаційна функція застосовується і до дитини, яка потерпіла від жорстокого поводження або небалого піклування, і до неповнолітнього правопорушника, який має бути ресоціалізований.

Треба зазначити, що Україною зроблено низку кроків для створення системи ювенальної превенції. Протягом певного періоду часу Верховна Рада України впровадила систему законодавчих актів, що регламентують сферу охорони дитинства, зокрема: Закони України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24.01.1995 № 20/95-В; «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III; «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21.06.2001 № 2558-III; «Про попередження насильства в сім'ї» від 15.11.2001 № 2789-III, «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13.01.2005 № 2342-IV та інші нормативні акти. Зазначені норми права визначатимуть також повноваження усіх органів державної влади, які становлять систему державних та соціальних суб'єктів захисту прав дітей, ювенальної превенції зокрема. Так, Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» визначатиме повноваження та функції центрального органу

виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері сім'ї та дітей; центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей; уповноважених підрозділів Національної поліції; приймальників-розподільників для дітей органів Національної поліції; школи соціальної реабілітації та професійного училища соціальної реабілітації органів освіти; центрів медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я; центрів соціально-психологічної реабілітації дітей; спеціальних виховних установ Державної кримінально-виконавчої служби України; притулку для дітей. Відповідно до Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» до системи суб'єктів долучені органи опіки і піклування; центри медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї; кризові центри для членів сімей, в яких вчинено насильство в сім'ї або існує реальна загроза його вчинення зокрема.

Отже, ювенальна поліція є ключовим суб'єктом превентивної діяльності у сфері захисту прав дітей, що володіє спеціальними повноваженнями відповідно до Закону України «Про Національну поліцію». Однак, функціональні повноваження саме підрозділів ювенальної превенції, що діють в структурі Національної поліції, сьогодні нормативно не визначені. Інструкція з організації роботи підрозділів кримінальної міліції у справах дітей вже не відповідає чинному правовому полю. Проблемою, яка потребує негайного вирішення, залишатиметься також відсутність правового механізму взаємодії ювенальної поліції та усіх соціальних та державних суб'єктів, що забезпечують захист прав дітей.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ДО ПІДОЗРЮВАНОГО ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Кохановський Д.О., аспірант кафедри кримінального процесу НАВС.

Як і інші принципи забезпечення прав людини, право на захист належить до загально визнаних принципів міжнародного права й розглядається як необхідна умова забезпечення права на справедливий судовий розгляд.

Забезпечення підозрюваному права на захист є однією з основних засад судочинства в Україні (п. 6 ч. 3 ст. 129 Конституції України).

Доступ до адвоката як невід'ємна гарантія права на захист у разі кримінального обвинувачення передбачений ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16.12.1966 року, а також статтями 5, 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року, згідно з якими кожному заарештованому або затриманому повідомляються негайно причини арешту та пред'явлене обвинувачення і забезпечується право на невідкладне вирішення судом питання про законність затримання і справедливий публічний розгляд справи при наданні можливості захищати себе особисто або за посередництва обраного ним самим захисника.

Право підозрюваного (обвинуваченого), виправданого, засудженого на захист - це сукупність наданих йому законом повноважень для спростування підозри або обвинувачення, пом'якшення покарання, а також захисту своїх особистих інтересів.

Поняття «право на захист» включає в себе:

- права, які підозрюваний може реалізувати власними діями шляхом надання усних або письмових пояснень із приводу підозри або обвинувачення, збирання і надання доказів, особистої участі у кримінальному провадженні, в тому числі участі в допитах інших підозрюваних, обвинувачуваних, потерпілих, свідків та експертів у

суді, подачі скарг на дії й рішення слідчого, прокурора, слідчого судді й суду;

- права, які можуть здійснюватися підозрюваним за допомогою захисника й законного представника шляхом реалізації прав та обов'язків цих осіб;

- наявність у слідчого, прокурора, слідчого судді й суду обов'язків сприяти підозрюваному (обвинуваченому) в реалізації його права на захист, роз'яснювати йому права й обов'язки (зокрема, забезпечити участь захисника, надати у встановлених законом випадках для ознайомлення необхідні документи й матеріали кримінального провадження, надати можливість зняття з них копій, розглянути клопотання і скарги, заслухати показання шляхом проведення допиту і т. ін.).

Отже, під забезпеченням права на захист при застосуванні до підозрюваного заходів забезпечення кримінального провадження слід розуміти діяльність правоохоронних органів України та самого підозрюваного щодо забезпечення, при застосуванні до підозрюваного заходів забезпечення кримінального провадження, щодо визнання і дотримання наданих йому законом повноважень для спростування підозри, пом'якшення покарання, а також захисту своїх особистих інтересів.

Гарантіями права підозрюваного на захист є, зокрема:

- презумпція невинуватості, включаючи покладання тягара доказування на обвинувача і тлумачення сумнівів на користь підозрюваного;

- правило про недопустимість доказів; правило про недопустимість погіршення правового становища виправданого й засудженого;

- норми, що забезпечують свободу оскарження в апеляційному й касаційному порядку вироку та інших судових рішень.

Незабезпечення підозрюваному можливості особисто обстоювати свої інтереси у кримінальному провадженні всіма допустимими засобами і способами або обмеження його можливості скористатися допомогою захисника є істотним порушенням

кримінального процесуального закону, що тягне за собою скасування вироку й визнання недійсними інших рішень і дій.

Аналізуючи ст. 20 КПК України, яка закріплює право на захист, можна дійти висновку, що деякі її положення, у порівнянні зі ст. 21 Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р. - «Забезпечення підозрюваному, обвинуваченому, підсудному права на захист» - більш вдало розкривають сутність цієї засади кримінального провадження.

По-перше, позитивним є факт визнання у ст. 20 КПК України засудженого та виправданого як осіб, які мають право на захист і цей захист їм забезпечується з боку держави.

З цього приводу можна навести Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна Антона Павловича щодо офіційного тлумачення положень ст. 24 Конституції України (справа про рівність сторін судового процесу) № 9-рп/2012 від 12.04.2012 р. Конституційний Суд України вирішив: в аспекті конституційного звернення положення ст. 24 Конституції України стосовно рівності громадян у конституційних правах, свободах та перед законом у взаємозв'язку положеннями ч. 1 ст. 55, п. 2 ч. 3 ст. 129 Основного Закону України щодо захисту судом прав і свобод людини і громадянина та рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом треба розуміти так, що кожен, тобто громадянин України, іноземець, особа без громадянства, має гарантовані державою рівні права на захист прав і свобод у судовому порядку та на участь у розгляді своєї справи у визначеному процесуальним законом порядку в судах усіх юрисдикцій, спеціалізації та інстанцій, у тому числі й особа, яка засуджена і відбуває кримінальне покарання в установах виконання покарань.

По-друге, заслуговує на увагу закріплення у ч. 3 ст. 20 КПК України можливості надання підозрюваному, обвинуваченому безоплатної правової допомоги за рахунок держави. Важливими кроками в цьому напрямку є прийняття Закону України «Про безоплатну правову допомогу», який створює реальні можливості отримання безоплатної вторинної правової допомоги (стосовно

кримінального провадження). Варто зазначити, що КПК України встановлює єдиного суб'єкта, який у кримінальному провадженні має право виступати як захисник - це адвокат (ст. 45 КПК України). Ця обставина має позитивне значення як для особи, яка потребує захисту, так і для кримінального провадження в цілому. Але існують і негативні моменти.

Розглядаючи захист у вузькому значенні слова, ми відносимо діяльність захисника саме до дії принципу забезпечення права на захист тих учасників процесу, які притягуються або притягувалися (маємо на увазі - виправданого) до кримінальної відповідальності, у процесуальних правах яких закріплене право на захист, і це право їм забезпечується. Особливістю вищезазначеного нами принципу є те, що особа, яка здійснює цей захист, іменується «захисником». Саме це відокремлює захисника, як учасника процесу, від інших осіб, які теж надають у процесі провадження юридичну (правову) допомогу, але іншим учасникам процесу і повинні мати у зв'язку з цим інше найменування. Захисник у своїй діяльності використовує передбачені у КПК України та в інших законодавчих актах засоби захисту, спрямовані на забезпечення дотримання прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого та з'ясування обставин, які спростовують підозру чи обвинувачення, пом'якшують чи виключають кримінальну відповідальність підозрюваного, обвинуваченого.

Саме від захисника багато в чому залежить захист прав та законних інтересів підозрюваного під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Так, у разі своєчасного з'ясування адвокатом обставин, що дають підстави вважати затримання особи незаконним, адвокат має керуватися вимогами ст. 42, 206, 208 КПК та звертатися з відповідною скаргою до слідчого судді, використовуючи при цьому посилання на практику Європейського суду з прав людини.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ ВБИВСТВ

Кудренко С.В., курсант 318 навчальної групи ННІ № 1 НАВС

Наук керівник: доцент кафедри криміналістика та судова медицини
кандидат юридичних наук **Атаманчук В. М.**

Тема сексуальних вбивств є такою ж давньою, як сама людська історія, однак ніколи вона не стояла так гостро, як стоїть сьогодні, ще ніколи людське життя не потребувало такого захисту, як потребує сьогодні.

За останні роки простежується тенденція зростання сексуальних убивств. За вказаний період часу розкритість вбивств, скоєних на сексуальному ґрунті склала близько 73% від усіх нерозкритих вбивств.

Проте, не дивлячись на значне зростання протягом останніх років кількості вчинених сексуальних убивств та їх особливу суспільну небезпеку, вченими та практиками не розроблені ефективні рекомендації з розкриття та розслідування зазначених злочинів.

Окремі аспекти проблеми розкриття та розслідування сексуальних убивств досліджувалися Ю.В. Александровим, Ю.М. Антоняном, Ю.П. Алєніним, С.А. Афанасьєвим, Б.Л. Пульманом, Ю.П. Дубягіним, С.В. Кузьмінім, В.В. Новіком, Е.П. Побегайлом, Д.П. Рассейкіним, Ю.М. Самойловим, Ю.С. Сапожніковим та іншими. Ці автори внесли певний вклад в теорію науки криміналістики і практику розкриття та розслідування сексуальних убивств.

Сексуальні вбивства - група вбивств, безпосередньо пов'язаних із задоволенням сексуального потягу і мають схожі криміналістично значущі ознаки. З кримінально-правової і криміналістичної точки зору - це сукупність злочинів на міжвидовому рівні, тому що в цю сукупність входять вбивства, пов'язані зі зґвалтуванням, розбещенням малолітніх, задоволенням

статевих потреб у збоченій формі. Виходячи з цього, в криміналістичне поняття сексуального вбивства вкладається одне з положень кримінально-правового визначення вбивства.

Отже, можна зробити висновок, що сексуальні вбивства не є "випадковими". Їх вчинення підготовлене логікою психосексуальних відносин злочинця. В коло пошуку сексуального злочинця можуть входити і люди з високим соціальним статусом. Виявлення такого "нетипового" злочинця ускладнюється тим, що часто вони є соціально благополучними людьми, що вміло маскують свою кримінальну поведінку. Серед жертв злочинців, котрі були звинуваченні у вчиненні сексуальних вбивств, переважає частка осіб жіночої статі.

На специфіку кримінального почерку та динаміку його формування мають вплив як особистісні особливості злочинця, так і обставини вчинення злочину та поведінки жертви при цьому. Для висунення версій слідчому необхідно проаналізувати наявні фактичні відомості про вчинене сексуальне вбивство та зробити умовиводи. Підвищенню результативності розслідування справ про сексуальні вбивства може посприяти створення слідчо-оперативних груп, на які було б покладено розслідування сексуальних вбивств.

Тільки після збору відомостей про особу потерпілої (спосіб життя, коло знайомств, схильність до вживання спиртних напоїв, місця постійного перебування тощо) є можливим висунути правильну обґрунтовану версію про місце й час знайомства злочинця з жертвою, а також встановити приводи для такого знайомства. Основною інформацією бази розкриття та розслідування вказаних злочинів є місце події. Серед джерел інформації, яку слідство отримує під час розслідування – висновки судово-медичної експертизи.

Результативність розслідування сексуальних вбивств, пов'язана зі створенням відповідної криміналістичної методики розслідування злочинів зазначеної категорії, залученням до розслідування спеціалістів-психологів та створенням спеціальних слідчо-оперативних груп, на які повинно бути покладено розслідування справ вказаної категорії.

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Кузуб В.М., здобувач вищої освіти магістр ННІ №4 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри управління та роботи з персоналом НАВС, доктор юридичних наук, доцент **Охріменко І.М.**

Високий рівень корупції в Україні загрожує національній безпеці, гальмує створення правової, демократичної держави та стримує розвиток бізнесу та економіки. Корупційні діяння, які проникли у всі сфери суспільного життя, знижують інвестиційну привабливість нашої країни, призводять до зростання злочинності, руйнують довіру українського народу до органів влади та породжують зневіру в здатність влади подолати кризу. Всі ці фактори стають перешкодою для реалізації стратегічних реформ та інтеграції України до Європейського Союзу. За таких умов українська держава розпочала проводити активну антикорупційну політику, яка неможлива без послідовних, спланованих і скоординованих дій, об'єднаних однією стратегією, оскільки системні явища потребують системного підходу в їх подоланні.

Одним з найважливіших напрямів антикорупційної політики є нормотворча діяльність у сфері протидії та запобігання корупції. Саме тому, Україна розпочинає процес оновлення та реформування антикорупційного законодавства та приведення його у відповідність до міжнародних стандартів. На сьогодні існує більше 100 нормативно-правових документів різного рівня, які регламентують створення та функціонування дієвої системи запобігання корупції, виявленню та подоланню її соціальних передумов і наслідків. У Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», яку презентував Президент України 27 вересня 2014 року, одним зі стратегічних напрямів розвитку нашої країни є боротьба із корупцією. Основою антикорупційної законодавчої бази України став Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII, який

сприяє приведенню антикорупційних нормативно-правових актів до європейських стандартів, створенню дієвих сучасних механізмів протидії корупції, запровадженню нових правових інститутів, комплексному реформуванню системи протидії корупції у відповідності до міжнародних стандартів та успішних практик іноземних держав.

Не менш важливим є реалізація антикорупційного законодавства виконавцями заходів антикорупційної політики, яких можна поділити на дві групи: основні і неосновні. До основних слід віднести Міністерство юстиції України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України. Неосновними виконавцями є МВС, МЗС, Мінекономрозвитку, Міненерговугілля, Мінінфраструктури, МОН, Міноборони, Мінрегіон, Мінсоцполітики, Мінфін, Бізнес-омбудсмен, Адміністрація Держспецзв'язку, Держкомтелерадіо, Держстат, Держфінмоніторинг, Нацдержслужба, Фонд державного майна, Антимонопольний комітет та інші.

Окрему увагу варто приділити створенню Національного антикорупційного бюро України як правоохоронного органу, який наділений повноваженнями здійснювати процесуальні, слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукову діяльність. Він є каральним органом. Його функції – збирати докази щодо можливої причетності до корупційних злочинів високопосадовців I-II категорій. Подібні структури існують у США, Польщі, Франції, Сінгапурі, Ізраїлі, Індії.

Також доцільно акцентувати увагу на появі Національного агентства з питань запобігання корупції, на яке згідно зі ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції» (від 14 жовтня 2014 р. №1700-VII) покладені завдання: здійснювати контроль за виконанням законодавства з питань етичної поведінки, запобігати та врегульовувати конфлікти інтересів у діяльності службовців; здійснювати перевірки декларацій осіб, їх зберігання та

оприлюднення, проводити моніторинг способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; здійснювати співпрацю з викривачами, вживати заходів щодо їх захисту, притягувати до відповідальності осіб, винних у порушенні їхніх прав тощо.

Отже, революційні зміни мають відбуватись шляхом комплексного реформування системи протидії корупції, відповідно до міжнародних стандартів та успішних практик іноземних держав і гармонізувати законодавство України з європейськими стандартами. Ефективна реалізація антикорупційної політики повинна сприяти формуванню іміджу України як держави, що успішно протидіє корупційним проявам, та прискорити процес вступу нашої країни до Європейського Союзу.

ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Кулик Я.А., курсант 306 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу
Мельник О.В.

Актуальність наукової роботи. У ст. 3 Конституції України права і свободи людини проголошено найвищою цінністю. Реалізуючи це положення, держава здійснює перетворення в різних галузях законодавства, у тому числі в кримінально-процесуальній. Такі перетворення торкнулись й заходів забезпечення кримінального провадження. Під час застосування запобіжних заходів неминуче постають питання щодо правильності, доцільності, відповідності їх обрання тощо. Запобіжні заходи – важливий елемент забезпечення кримінального провадження, оскільки кримінальна процесуальна

політика держави спрямована на гуманізацію в сфері їх обрання та застосування. У зв'язку із набранням чинності КПК 2012 року система таких заходів зазнала змін. Чинний КПК створив підґрунтя для зменшення кількості осіб, щодо яких застосовано такий запобіжний захід як тримання під вартою. Цим питанням займалися такі вчені як: Ю.П. Аленін, Ю.М. Грошевой, В.С. Зеленецького, О.Ф. Кістяківський, О.П. Кучинська, Л.М. Лобойко.

Метою наукової роботи є комплексний аналіз домашнього арешту і тримання під вартою як заходів забезпечення кримінального провадження в Україні та розробки науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення правової регламентації та практики їх застосування.

Об'єктом роботи є правовідносини, що виникають під час застосування домашнього арешту та тримання під вартою як заходів забезпечення кримінального провадження в Україні.

Предметом наукової роботи є тримання під вартою в системі заходів забезпечення кримінального провадження в Україні.

Законодавство окремих країн (Німеччини, США, Литви, Латвії) та наукові джерела про запобіжні заходи засвідчують, що вони є своєрідною групою в системі заходів забезпечення кримінального провадження. Як і будь-який інший, інститут запобіжних заходів проходить певну періодизацію. В.В. Микляшевський виділяє наступну: 1) період кривавої помсти; 2) період князів; 3) період царської влади; 4) імператорський період; 5) період уставів 1864 р.. Кожний період повинен характеризуватися домінуванням особливого запобіжного заходу.

В сучасному кримінальному процесуальному кодексі, прийнятому 13 квітня 2012 року знайшли відображення запобіжні заходи і закріплені як конституційні засади кримінального провадження, так і положення міжнародно-правових актів, ратифікованих Україною.

Не один кримінальний процес держав світу не обходиться без запобіжних заходів, бо за їх допомогою забезпечуються належний, заданий законом перебіг досудового розслідування і судового провадження.

Адже, заходи забезпечення кримінального провадження – це передбачені кримінальним процесуальним законом процесуальні засоби державно-правового примусу, що застосовуються уповноваженими на те органами, які здійснюють кримінальне провадження у чітко визначеному законом порядку стосовно осіб, які залучаються до кримінальної процесуальної діяльності.

У Конституції України (ст. 29) передбачено, що ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше, як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

Обрання такого запобіжного заходу, як тримання під вартою, залежить від ступеня покарання за вчинений злочин і застосовується з метою запобігання та уникнення серйозних непереможних ускладнень, які можуть негативно позначатися на правоохоронних інтересах, а також для своєчасного впливу на поведінку ненадійного або недобросовісного суб'єкта кримінального провадження. Тримання під вартою – найсуворіший з усіх передбачених чинним законодавством запобіжних заходів, пов'язаних із позбавленням людини волі, необхідністю дотримуватися вимог режиму в місцях ув'язнення і з певним обмеженням права. Застосування цього запобіжного заходу суттєво обмежує права людини і передусім – право на свободу та особисту недоторканність, гарантоване Конституцією України.

Тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується лише у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим КПК України (ч. 1 ст. 177). Для забезпечення гарантій законності застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, слідчому, слідчому судді, прокурору необхідно дотримуватись норм законодавства. Якщо ж вже є необхідність застосування такого запобіжного заходу, потрібно дотримуватись вимог: визначення чіткого кола осіб, до яких може застосовуватись запобіжний захід у вигляді тримання під вартою; наявності розумних строків; переліку підстав для обрання запобіжного заходу; забезпечення права підозрюваного,

обвинуваченого на розгляд клопотання про зміну або скасування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Проведене нами дослідження засвідчило, що тримання під вартою як запобіжний захід в Україні застосовується майже до 78% обвинувачених.

Тримання під вартою – найдорожчий запобіжний захід, оскільки підозрюваний, обвинувачений на тривалий термін позбавляється можливості продуктивно працювати за своєю спеціальністю, щоб приносити максимальну користь суспільству. Підозрюваний, обвинувачений має право знати, на якій підставі його утримують під вартою, тому його необхідно ознайомити з постановою про обрання такого запобіжного заходу. Обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою складається з таких етапів: винесення слідчому судді, суду клопотання про застосування запобіжного заходу; прийняття рішення про обрання запобіжного заходу та його оформлення; доведення рішення до відповідних осіб та складання необхідних документів; вжиття необхідних додаткових заходів, які впливають із суті обраного запобіжного заходу. Запобіжний захід у вигляді тримання під вартою застосовується тільки за рішенням слідчого судді, суду. Запобіжний захід у вигляді тримання під вартою не може бути застосований окрім як: 1) до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочину, за який законом передбачено основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; 2) до раніше судимих осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочин, за яким передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк до трьох років; 3) до раніше не судимих осіб, які підозрюються чи обвинувачуються у вчиненні злочину, за який законом передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк до п'яти років; 4) до раніше не судимих осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочину, за який законом передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк понад п'ять років; 5) до раніше судимих осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочину, за який законом передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк понад три роки; 6) до осіб, які

розшуковують компетентні органи іноземної держави за кримінальне правопорушення та може бути вирішено питання про видачу особи (екстрадицію) такій державі для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку в порядку і на підставах, передбачених розділом IX КПК України або міжнародним договором.

Конституція України і кримінальний процесуальний кодекс зобов'язують слідчого, прокурора та слідчого суддю при обранні запобіжного заходу, виходити з основної тези презумпції невинуватості – він має справу з невинуватою особою. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, здійснюючи свої повноваження під час кримінального провадження, як і інші службові особи органів державної влади, зобов'язані неухильно додержуватися вимог законодавства та сприяти реалізації засад кримінального провадження. Враховуючи, що запобіжний захід у вигляді тримання під вартою є винятковим, клопотання про його застосування подається тільки у разі, якщо іншими запобіжними заходами неможливо забезпечити виконання підозрюваним покладених на нього процесуальних обов'язків чи запобігти передбаченим законом ризикам.

Проблема виконання слідчими ізоляторами запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою є актуальною проблемою для працівників ДПтСУ, а тому її розв'язання є спільним завданням учених і практиків. Розглядаючи застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, не можна залишити поз увагою наявність проблемного питання в частині строків тримання особи під вартою, яке виникає після надходження обвинувального акту до суду. Одним із суперечливих питань, яке виникає під час розгляду клопотань про продовження строку тримання, є визначення строку дії ухвали про продовження строку тримання підозрюваного, обвинуваченого під вартою.

З метою вивчення стану реалізації положень КПК України стосовно забезпечення періодичного судового контролю судами під час кримінального провадження обґрунтованості обмеження прав людини, пов'язаних із застосуванням запобіжного заходу у вигляді

тримання під вартою, судовою палатою у кримінальних провадженнях Вищого спеціалізованого суду України вивчено питання щодо обрання, продовження, зміни та скасування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на стадії судового розгляду кримінальних проваджень.

Аналізуючи практику застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, переконалися, що основним недоліком клопотання є недостатня обґрунтованість з точки зору доцільності і застосування такого запобіжного заходу. У нормах КПК України повинно бути категорично покладено в обов'язок суду перевіряти достатність, допустимість доказів обвинувачення особи за обрання такого виключного запобіжного заходу як тримання під вартою. Важливим також є питання щодо матеріального забезпечення осіб, які перебувають під вартою.

Адже, не правильне обрання запобіжного заходу, або інші помилки в кримінальній процесуальній діяльності мають не лише предметно-практичний характер, що виражається в огріхах під час досудового розслідування і кримінального провадження, але й інтелектуально-логічний, що полягає в неправильній оцінці наявної у матеріалах кримінального провадження доказової інформації та прийнятті на її основі незаконних і необґрунтованих процесуальних рішень. Враховуючи все, серед недоліків та помилок досудового розслідування та судового розгляду провадження при застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою можна вказати: визначення доцільності застосування розглядуваного запобіжного заходу; дотримання розумності строків тримання під вартою; недотримання порядку тримання під вартою окремого кола осіб, які мають спеціальний статус; невизначеність тривалості розгляду слідчим суддею матеріалів кримінального провадження; неналежне матеріальне забезпечення осіб, які перебувають в слідчих ізоляторах.

Тому ми пропонуємо окремі напрями їх подолання, зокрема, обов'язковість урахування спеціального статусу осіб, щодо яких застосовується відповідний запобіжний захід, а також характеристики особи, зокрема, віку, стану здоров'я, матеріального

та сімейного стану, виду діяльності заходу у вигляді тримання під вартою, прокурору треба доводити, що затримана особа буде ухилитися від органів досудового розслідування, незаконно впливати на свідків, тощо.

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ДОХОДІВ, ЗДОБУТИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТІНЬОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Кундельська І.С., курсант 306 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки ННІ №1 НАВС, кандидат юридичних наук, доцент **Томма Р.П.**

В першу чергу слід зазначити, що економічна безпека – це система забезпечення стійкості національної економіки, що зберігає свою цілісність та здатність до саморозвитку не зважаючи на зовнішні та внутрішні загрози.

В самому понятті економічної безпеки вже йде мова про внутрішні та зовнішні загрози, які негативно на неї впливають. Серед цих загроз набули складні та небезпечні для нашої держави соціально-економічні явища: тіньова економіка, корупція, «втеча» капіталу за кордон за наявності дефіциту інвестиційних ресурсів.

Особливе місце серед зазначеного посідає легалізація доходів, здобутих злочинним шляхом як механізм забезпечення функціонування тіньових економічних відносин.

Багато вітчизняних науковців по різному визначають легалізацію доходів здобутих злочинним шляхом:

Користін О.Є., визначає, легалізацію доходів здобутих злочинним шляхом, як негативне соціально-економічне явище, основою якого є приховування незаконного походження доходів, спотворення інформації про доходи їхнього походження,

місцезнаходження, розташування, рух, дійсне належність та права власності на такі доходи, а також надання їм у будь-яких формах правомірного вигляду, коли особі відомо, що ці матеріальні блага є доходами отриманими незаконним шляхом, а також інші дії, прямо або опосередковано пов'язані з оформленням правомірності фактичних відносин володіння, користування, розповсюдження доходами або з приховуванням їх незаконного походження.

Козак Ю. Г. зазначає, що легалізація чи відмивання грошей - це сукупність дій, які мають на меті приховання справжнього джерела походження нелегальних доходів, отриманих від злочинної діяльності і надання їм ознак законного походження.

Ю. О. Тараненко за міжнародним визначенням надає одну з характеристик «відмивання грошей» як – приховування або маскування справжніх джерел, місце знаходження, розміщення, переміщення, належність прав або власність майна з відома, що таке майно одержано в результаті кримінальної діяльності або співучасті у такій діяльності.

Безпосереднім джерелом одержання «брудних» коштів є тіньова економіка як сукупність неврахованих і протиправних видів економічної діяльності. Вона включає три сегменти:

- «неофіційну» («неформальну», «сіру»);
- «підпільну» («кримінальну», «чорну»);
- фіктивну економіку.

Неофіційна економіка - це не заборонені законом легальні види економічної діяльності, в рамках яких мають місце нефіксоване офіційною статистикою виробництво товарів і послуг, приховування цієї діяльності від податків. Така діяльність можлива практично у всіх галузях економіки. Основною причиною її виникнення вважається високий рівень оподаткування який існує в економіці, як правило, доходи отримані від діяльності в такому правовому полі - це додаткові, тимчасові доходи.

Підпільна економіка - це, як правило, заборонені законом види економічної діяльності, як-то: незаконне виробництво та збут зброї, наркотиків, контрабанда, рекет, злочинство, бандитизм, а також незаконна практика, наприклад практика лікарів без ліцензії,

нелегальний гральний бізнес, проституція тощо. Така економіка головним чином має розвиток в рамках злочинних угруповань.

До «фіктивної» економіки відносять неправомірну вигоду та всякого роду шахрайство з фінансовими ресурсами, пов'язане з отриманням і передачею «брудних» грошей; сюди ж відносять і діяльність, направлену на одержання необґрунтованого зиску та різного роду пілґ державними службовцями на основі організованих корумпованих зв'язків. Основною причиною виникнення такого сектору економіки є прагнення отримати посадовими особами певної вигоди від використання свого службового становища.

Щодо каналів походження «брудних» грошей, то у світовій практиці виділяють такі основні генератори грошових потоків:

1. Організовані злочинні угруповання, яким необхідно легалізувати кошти, отримані внаслідок торгівлі наркотичними речовинами, а також внаслідок здійснення іншої злочинної діяльності;

2. Терористичні угруповання, які використовують систему відмивання "брудних" грошей для отримання коштів на закупівлю зброї та техніки для ведення військових дій;

3. Так звані корумповані чиновники, що отримують "брудні" гроші у формі неправомірної вигоди, коштів з державних соціальних фондів, а також привласнених позик міжнародних фінансових інституцій, отриманих у рамках фінансової допомоги.

Щодо основних способів легалізації коштів здобутих злочинним шляхом, то можна виділити такі:

- Вивіз готівкових коштів з країни за допомогою кур'єрів чи приховування їх в багажі, для їхньої наступної репатріації через іноземні банки.

- Багатократне зарахування готівкових коштів на розрахунковий рахунок різними фізичними особами.

- Укладання договорів з іноземними компаніями на виконання послуг інформаційного характеру.

- Укладання договорів з приводу купівлі-продажу товарів, яких фактично не існує.

- «Структурування» - штучне дроблення фінансової операції на декілька одиничних, з не великими сумами. При цьому грошові кошти переказуються використовуючи не тільки банківські установи, а використовуючи поштові відділення, ломбарди, тощо. В кінцевому підсумку кошти акумулюються на одному, чи декількох рахунках, з яких вони переказуються на цілком законній підставі в банк іншої країни.

- Фіктивні юридичні особи – державна реєстрація таких осіб, як правило відбувається використовуючи підроблені, або загублені паспорти, потім на основі зареєстрованого підприємства відкривається банківський розрахунковий

- рахунок, на якому акумулюються кошти, які згодом переказуються на рахунок іншої компанії, або отримуються в готівковому вигляді.

Альтернативні банківські системи – це «відмивання» коштів в так званому «золотому трикутнику» (Тайланд, Бірма, Лаос), гроші проходять складний ланцюг осіб які ведуть такий рід бізнесу із покоління в покоління. Така схема отримала назву hawala, при використанні такої схеми кошти взагалі не потрапляють до банківської системи, а отже їх не можливо відстежити.

ПОЛІТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТРА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Кундельська І.С., курсант 306 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС, кандидат юридичних наук **Шевчук Р.М.**

Визначальною складовою політичного життя будь-якої країни – є політичне лідерство. Феномен політичного лідерства й лідерства загалом, його місця в суспільстві минулого, сучасного та майбутнього, перспективи розвитку інституту політичного лідерства

та умови і шляхи його формування з давніх часів цікавлять науковий загал. З діяльністю політичних лідерів пов'язують долі країн та прогнози розвитку суспільства. Особливої актуальності дослідження проблеми політичного лідерства набуває в нинішній геополітичній ситуації, в яку потрапила Україна. Не менш потрібні енергійні та професійні політичні лідери для розв'язання внутрішніх економічних, політичних та соціальних проблем, адже ефективна та результативна трансформація вітчизняного соціуму на шляху до європейських цінностей та стандартів життя неможлива без кардинального реформування управління країною, без наявності професійного корпусу політичних лідерів, які представляли б політичну еліту, контроліту та інститути громадянського суспільства.

Проблема політичного лідерства та виникнення, функціонування і розвитку політичних еліт – багатовимірна. Тому феномен політичного лідерства завжди цікавив представників світової політичної думки. Так питання, пов'язані з лідерством досліджували: Геродот, Платон, Плутарх, Н.Макіавеллі, Т. Гоббс, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Т.Карлейль, Ф.Ніцше, Г. Тард І.Боднар, Є.Аркін, О.Залужний, П.Загоровський, С.Лозинський, Г.Лассуел, Ч.Мерріам, Б.Скіннер, У.Уайт, Д.Видрін, М.Херман та інші.

Лідер – це не лише набір неординарних якостей і здібностей лідера, а й особливий вид міжособистісних взаємин, і його вплив є цілеспрямованим і передбачуваним, характеризується тривалістю часу та динамічністю. Іншими словами, лідерство – це вираження внутрішньої сили людини та впевненості в своїх силах і здібностях. Лідерство – це уміння знайти ресурси за умов дефіциту. Лідер – людина, яка не боїться складних ситуацій, відчуваючи свою правоту, підтверджену власним і суспільним досвідом. Лідер – людина, яка бере відповідальність за себе, і за інших. Спочатку – за себе, за правильність обраного шляху, а потім, і за інших, тих, які пішли за лідером. Лідерство у відповідальності, в розумінні, що власні рішення означають для інших і для всієї спільноти, адже саме

на лідера покладається ухвалення життєво важливих рішень, від яких залежить доля не лише окремої людини, а й всієї спільноти.

Відповідно до статті 6 закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 № 794-VII Міністр внутрішніх справ України є членом Кабінету Міністрів України, а посади членів Кабінету Міністрів України належать до політичних посад, на які не поширюється трудове законодавство та законодавство про державну службу. Тобто, разом із іншими владними особами Міністр формує завдання Кабміну, приймає відповідні рішення, що мають важливе суспільне значення, тобто політичний характер. Разом з тим постановою Кабінету міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878 «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України» визначено перелік завдань, які покладаються на Міністерство внутрішніх справ. У названому Положенні також зазначено, що МВС очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Верховною Радою України, що також свідчить про політичний характер цієї посади. А у статті 11 постанови наведено перелік обов'язків очільника МВС України, основні з яких недвозначно засвідчують статус Міністра МВС як політичного лідера, принаймні, за посадою. Водночас стаття 16 Закону України від 02.07.2015 № 580-VIII «Про Національну поліцію» визначає основні повноваження Міністра внутрішніх справ України щодо поліції, які також мають політичний характер, тобто визначають основні напрями, стратегічні цілі та ідеологічні засади діяльності Національної поліції.

Існує так званий фактор тісного зв'язку політичного лідера з масами чи, точніше, з групами його підтримки. Підтримка підлеглими і населенням Міністра МВС України виявляється зворотним боком особистої здатності політичного лідера консолідувати суспільство чи окремі соціальні групи. Причому сам політичний лідер відчуває, наскільки добре йому це вдається, адже політичні лідери, неспроможні об'єднати народ спільною ідеєю, рано чи пізно починають боятися втратити владу і через це

приречені на неминучий крах. Інтереси суспільства вимагають від лідерів не тільки чітко сформульованих програм перетворень, але і бачення їх наслідків як позитивного, так і негативного характеру. При цьому така риса як продуктивність мислення відбиває здатність лідера до народження новаторських і виправданих реальністю політичних ідей.

Отже, за сучасної складної криміногенної ситуації в країні та зовнішньої військової агресії зі сторони Російської Федерації Міністром внутрішніх справ України повинна бути особа типу «прапорonosця», адже володіння сильними особистісними якостями і власним баченням дійсності має призвести до реальних позитивних змін у діяльності органів внутрішніх справ України, що, в свою чергу буде запорукою правопорядку та подолання зовнішніх небезпек.

ТРАВМУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ ТА ЗАПОБІГАННЯ ЇМ

Курченко К.О., курсант 302 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: старший викладач кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки **Малєєв В.В.**

Травматизм серед поліцейських є однією з актуальних медико-соціальних проблем. Травматизм посідає третє місце серед всіх причин первинної інвалідності та смертності, а серед осіб працездатного віку травми займають перше місце серед причин смерті. Лікування випадків травмування є високовартісним та потребує значних затрат матеріально-технічних та людських ресурсів медичної служби

Запобігання травмувань полягають, передусім, за відсутності фізичною та емоційною перевантаження, в нормуванні

тренувальних навантажень, їх оптимальності, неухильному дотриманні здорового способу життя, дотриманні режиму побуту, харчування.

Для боротьби з травматизмом насамперед треба створити для поліцейського сприятливі соціально-економічні та екологічні умови та проводити спеціальні профілактичні заходи організаційного, технічного, санітарно-гігієнічного, медичного, освітнього й морально-етичного характеру.

Підсумовуючи вище сказане, робимо висновки конкретизація і подальше удосконалення системи професійної підготовки дозволить більш ефективно професійну підготовленість співробітника на рівні, який забезпечує необхідний стан постійної готовності до виконання службово-оперативних завдань та запобігання травматизму.

БОРОТЬБА ЗІ ЗЛОЧИНАМИ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Лазорик А.М., курсант 304 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М.М.**

Минуло вже майже двадцять років з того дня, коли у вересні 1999 року Кабінетом Міністрів України була затверджена перша Програма запобігання торгівлі жінками та дітьми, коли були прийняті зміни до Кримінального кодексу України, якими торгівля людьми визнавалася тяжким злочином проти життя людини та суспільної моралі. Це означає, що торгівля людьми визнана українською державою як соціальне зло, з яким необхідно боротися, об'єднуючи зусилля державних, громадських та міжнародних організацій. Саме протягом цих останніх років і розгорталася основна робота в Україні у напрямі протидії торгівлі людьми.

Зокрема, прийняті постанови Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 111 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 року», наказ Міністерства освіти і науки від 08.04.2016 № 405 «Про затвердження плану заходів Міністерства освіти і науки щодо протидії торгівлі людьми на період до 2020 року».

Проте, аналіз слідчої практики свідчить, що розслідування торгівлі людьми в Україні пов'язане з низкою серйозних труднощів, до яких відносяться: неадекватне фінансування діяльності правоохоронних органів в галузі боротьби з торгівлею людьми, неадекватна законодавча база, недостатнє міжвідомче співробітництво на національному та міжнародному рівнях і відсутність пропозицій для покращення діяльності по боротьбі з цими злочинами. Ще одним важливим фактором, що обумовлює розповсюдження цього виду злочину, є, на нашу думку, війна на сході України.

В усіх без виключення випадках в процесі розкриття та розслідування злочинів органами поліції здійснюється ціла низка оперативно-розшукових заходів. При цьому працівники оперативних підрозділів часто приймають ризиковані рішення. Неякісна підготовка до проведення тієї чи іншої тактичної операції, незнання чи ігнорування відповідними тактичними рекомендаціями призводить до ухилення осіб, передусім лідерів та керівників організованих злочинних груп від кримінального покарання. Тому вивчення правоохоронцями особливостей оперативно-розшукової характеристики цього виду злочину, на нашу думку, є вкрай актуальним завданням.

Стрімке формування теорії оперативно-розшукової діяльності (ОРД), останні десятиріччя потребує розробки її понятійного апарату. Важливого значення у зв'язку з цим набуває розробка поняття оперативно-розшукової характеристики злочинів як однієї з основоположних категорій ОРД, що дозволяє як зрозуміти саму сутність певного злочину з погляду теорії та практики ОРД, так і постійно розробляти й удосконалювати в теорії ОРД наявні оперативно-розшукові заходи його виявлення, попередження і

розкриття, а також методики їх ефективного застосування в правозастосовчій діяльності, а на практиці – обирати ефективні шляхи їх використання відповідно до оперативної ситуації.

Слід відмітити, що дослідженням цього виду злочину приділялася увага не одного десятка науковців, проте, у зв'язку зі зміною кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства, активним проведенням структурного переформатування реформування органів та підрозділів міліції в органи поліції окремі положення, раніше проведених досліджень, не відповідають сучасним вимогам щодо оперативно-розшукового та криміналістичного забезпечення виявлення та досудового розслідування злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми.

Також викликає занепокоєння той факт, що іноді представники судової влади та судові органи нерідко висувають звинувачення не проти осіб, які займаються торгівлею людьми, а проти осіб, які потерпіли від торгівлі людьми. Зокрема, це стосується «протиправного» перебування на території іншої держави.

Для успішного розкриття злочинів цієї категорії оперативним працівникам Департаменту боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми НП України та слідчим, перш за все необхідно встановити мету, що переслідують злочинці (сексуальна експлуатація, вилучення органів, примушування до жебрацтва тощо). Особливо це стосується випадків, коли місце перебування людини не відоме, і слід висувати так звані робочі версії вчинення злочину, відсутність документів тощо.

Для вчинення наведених злочинів характерна наявність декількох взаємопов'язаних між собою етапів злочинної діяльності та їх ретельне планування, обов'язковими елементами якого, як правило, є:

- 1) створення фірм, які, прикриваючись підприємницькою або спонсорською діяльністю, вербують та вивозять за кордон жінок під виглядом їх подальшого працевлаштування;
- 2) налагодження корумпованих зв'язків з посадовими особами

державних органів, які займаються оформленням та видачею необхідних для виїзду за кордон документів, а також здійснюють безпосередній контроль за переміщенням громадян через державний контроль України;

3) підшукування поза межами України за участю іноземних громадян «ринків збуту» для продажу потерпілих з метою їх подальшої сексуальної експлуатації;

4) підшукування та вербування осіб, які з огляду на вік та зовнішні дані можуть бути використані для продажу (з використанням можливостей ЗМІ, Інтернету; через друзів і знайомих; за допомогою шлюбних агентств, туристичних фірм, системи AU PAIR);

5) добір способів для переміщення потерпілих через державний кордон України – законного (за дійсним паспортом, іншими необхідними документами) або незаконного (за підробленими документами або нелегально, без будь-яких документів);

6) примушування жінок до заняття проституцією та контроль над ними після прибуття в країну призначення;

7) вибір способу оплати та перевезення грошей за поставлений таким чином «товар».

Отже, розуміння закономірних зв'язків між системою слідів та іншими елементами криміналістичної характеристики торгівлі людьми надає оперативних підрозділам поліції можливість правильно визначити методичну та схему розслідування.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Лаптиренко В.О., курсант 315 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри управління та роботи з персоналом **Доценко О.С.**

Ефективність управління в будь-якій сфері суспільного життя значною мірою залежить від наукової обґрунтованості управлінських рішень, що використовуються. Це, звичайно, стосується і сфери боротьби зі злочинністю, в якій виконують свої функції органи внутрішніх справ.

Розробка управлінських рішень – це виявлення можливих варіантів діяльності, вибір одного з них, його конкретизацію та підготовку до здійснення. Методологія розробки управлінських рішень становить системи їх виявлення,- вибору та підготовки. Теорія і практика управління накопичили багатий арсенал таких методів. Це, насамперед, методи аналізу, моделювання, вимірів, розрахунків, експертних оцінок, соціологічних досліджень і ряд інших. Для керівників та інших працівників ОВС, які тією чи іншою мірою беруть участь у розробці управлінських рішень, важливим науково-практичним положенням є системне бачення управлінських рішень. Воно дає змогу оцінювати пріоритети в умовах конкретної оперативної обстановки вже на початкових стадіях розробки рішення, відшукувати не тільки проблеми, але й засоби їх розв'язання, тобто діяти цілеспрямовано, забезпечувати циклічність, наступність рішень, ритмічність та плановірність процесу їх розробки та прийняття, дозволяє розглядати кожне з них як ланку в загальному ланцюгу постановки та реалізації цілей діяльності органів внутрішніх справ. Важливо, щоб керівник, який приймає рішення, правильно визначив його необхідність, місце і роль у системі рішень, безпомилково оцінив відповідно до інших ступінь

його впливу на виконання поставлених перед органами внутрішніх справ завдань.

Системний підхід у даному разі визначається і вихідною методологічною базою розробки управлінського рішення, котра об'єднує сукупність різних методів, і достатньою повнотою та узгодженістю методів між собою, які застосовуються, виходячи із особливостей реальної ситуації і згідно зі специфікою проблеми, яка розв'язується.

Характер взаємодії рішень, їх приписів з різними сферами суспільного життя визначає ті умови, котрі врешті-решт забезпечують ефективність їх дії. Коротко розглянемо деякі з цих умов:

Рішення може бути ефективним, якщо воно всебічно та науково обгрунтоване, коли воно як би передбачає, враховує і прогнозує будь-який перебіг подій, всі наслідки і результати. Наукова обгрунтованість характеризується глибоким та всебічним пізнанням причинно-наслідкових зв'язків соціально-правової сфери життя і діяльності органу внутрішніх справ.

Належне інформаційне забезпечення – обов'язкова умова ефективності управлінських рішень, своєчасності виявлення проблем, встановлення причин їх виникнення. Воно дає можливість обгрунтувати мету, шляхи та засоби її досягнення, оперативно регулювати процес реалізації рішення.

Ефективне рішення відповідає вимогам законності, якщо воно не суперечить діючим державним та відомчим нормативним актам, наказам, нормативам, інструкціям і т. ін.

Рішення ефективне, якщо воно повноважне та владне, тобто впливає із обсягу тих повноважень, котрими наділений суб'єкт управління. Дотримання цієї вимоги надає рішенням сили, яка здатна впливати на суб'єкт управління і при потребі застосовувати примус у вигляді різних санкцій.

Велике значення має умова своєчасності рішення. Правильне та обгрунтоване рішення, але прийняте із запізненням, рівнозначне помилці.

Рішення ефективне, якщо воно актуальне.

Факт актуальності рішення якоюсь мірою пов'язаний із своєчасністю рішення. Однак це далеко не тотожні поняття. Актуальні ті рішення, котрі пов'язані з розв'язанням найбільш важливих із усіх проблем. Тому, коли багато проблем, які потрібно розв'язати, необхідно враховувати, чи були вони оцінені за ступенем актуальності і чи приймалися щодо них рішення в порядку їх важливості.

Рішення ефективне, якщо воно вичерпує, тобто розв'язує проблему повністю або на тривалий строк.

На практиці часто зустрічаються рішення, які приймаються як би у відповідь на ситуацію, що склалася, але не усувають її до кінця. Повторні рішення з одного і того ж питання потребують великих витрат сил, енергії, часу, послаблюють виконавську дисципліну працівників органів внутрішніх справ.

Ефективне рішення відрізняється наступністю та несуперечливістю по відношенню до раніш прийнятих рішень, воно є як би логічним продовженням більш загальних стратегічних та установчих рішень.

Таке рішення має бути несуперечливим не тільки щодо інших рішень, але й бути "внутрішньо" несуперечливим. Така несуперечливість полягає у єдності цілей та засобів їх досягнення, в логічному зв'язку окремих положень, фактів та приписів, що впливають із них, і т. ін.

У самому загальному вигляді систему управлінських рішень в органах внутрішніх справ можна собі уявити, як таку, що складається з планів та відомчих нормативних актів.

Оскільки ми ще не маємо власної загальнодержавної класифікації управлінських документів (ЗКУД), то для того, щоб якось упорядковано підходити до цієї сфери, треба використовувати відповідні положення ГОСТів колишнього СРСРЗ. Згідно із ЗКУД всі документи управління за їх функціональним призначенням розподіляються на 12 класів (груп). Одним із таких класів є організаційно-розпорядча документація (ОРД), яка відіграє найбільш важливу роль у реалізації функцій управління і є незамінним організаційно-технічним інструментом управління.

Коротко перелік основних видів організаційно-розпорядчих документів (ОРД) залежно від їх нормативного характеру можна уявити так:

Наказ є найвідомішим нормативним актом, що видається на всіх рівнях системи органів внутрішніх справ. Він визначає завдання органів внутрішніх справ, установлює, поширює або обмежує права та обов'язки посадових осіб, скасовує, доповнює або видозмінює діючі відомчі нормативні акти в усіх аспектах організаторської та предметної діяльності органів та підрозділів внутрішніх справ.

Основними елементами наказу є: найменування акта й органу внутрішніх справ, щодо якого він видається; місце й дата видання; номер; коротке формулювання змісту; текст наказу з додатками (якщо вони є); підпис керівника органу внутрішніх справ. Текст наказу складається, як правило, із констатуючої та розпорядчої (резолютивної) частин. У разі потреби йому може передувати також описова частина.

Вказівка розуміється як документ поточного розпорядництва, що видається керівниками органів внутрішніх справ переважно з питань інформаційно-довідкового та методичного характеру, з питань, пов'язаних з виконанням законодавчих та відомчих нормативних актів (вказівка про проведення стройового огляду, про витребування певної інформації і т. ін.).

У вказівці повинні бути перераховані дії оперативного, разового характеру, які приписується виконати. Вказівка повинна мати заголовок до тексту, який розкриває її зміст. Текст вказівки викладається в наказовій формі і може починатися словом "ЗОБОВ'ЯЗУЮ" ("ПРОПОНУЮ" або "ВИМАГАЮ"), яке друкують окремим рядком великими літерами. Положення є нормативним актом, який регламентує правовий статус (компетенцію, тобто права, обов'язки, відповідальність) органів та підрозділів внутрішніх справ, їх структурних ланок, а також підлеглих підприємств, організацій та установ.

Інструкція – це нормативний документ, який регламентує порядок, способи та методи здійснення управлінської та оперативно-

службової діяльності органів внутрішніх справ, а також у разі потреби порядок виконання актів вищестоящих органів.

В тексті інструкції, що розробляється аналогічно до тексту положення, частіше, ніж в інших приписуючих нормативних актах, можуть фігурувати слова типу "повинен", "слід", "необхідно", "забороняється", "не допускається". В інструкції немає констатуючої частини, і весь її текст, що викладається, як правило, у формі статей (пунктів), має резолютивний характер. Великі за обсягом і складні за змістом та структурою інструкції розбиваються на частини, розділи і глави.

Настановлення (настанова) – це кодифікований нормативний акт, що поєднує в собі норми положення та інструкції, тобто регламентуючий й правовий статус органу (підрозділу) й порядок, методи, способи діяльності. Видання настановлень є найбільш прийнятною формою систематизації нормативного матеріалу по службах та окремих напрямках діяльності

ПРЕЗУМПЦІЯ НЕВИНУВАТОСТІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОВЕДЕНOSTІ ВИНИ

Лемак Д.Р., курсант 202 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу
Мельник О.В.

Важливою гарантією правосуддя, захисту прав і свобод обвинувачуваного та інших учасників судочинства виступає принцип презумпції невинуватості, який, образно кажучи, є генетичною основою процесуального права. Так, відповідно до ч. 2 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод встановлюється принцип, відповідно до якого кожен, кого обвинувачено у вчиненні злочину, вважається невинуватим доки його вину не буде доведено згідно із законом.

Разом з тим, у статті 62 Конституції України визначено, що особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Норми Конституції України є нормами прямої дії, тому додаткових нормативних актів для реалізації своїх прав та свобод, передбачених Конституцією України, не потрібно.

Також у статті 17 КПК України 2012 року зазначається, що особа вважається невинуватою у вчиненні кримінального правопорушення і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено у порядку, передбаченому КПК України, і встановлено обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили. Крім того, ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні кримінального правопорушення і має бути виправданим, якщо сторона обвинувачення не доведе винуватість особи поза розумним сумнівом. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на користь такої особи. Поводження з особою, вина якої у вчиненні кримінального правопорушення не встановлена обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили, має відповідати поведженню з невинуватою особою. Суть презумпції невинуватості не в тому, що особа є невинуватою, а в тому, що існує припущення щодо її невинуватості.

Формула презумпції невинуватості, – це об'єктивне правове положення, констатація і вимога закону, звернена до всіх державних і громадських формувань, службових осіб, громадян, до загальної суспільної думки: підозрюваний чи обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення вважається невинуватим допоки той, хто вважає його винним на суб'єктивному рівні – слідчий, прокурор, потерпілий (у випадках, коли обвинувачення набуло приватного характеру) не доведе у встановленому КПК порядку його вину перед судом належними, допустимими і достовірними доказами. Лише якщо суд погодиться з ними і на їх основі ухвалить обвинувальний вирок щодо обвинуваченого, цей вирок набере законної сили, тільки з цього часу обвинувачений вважається винним у вчиненні кримінального правопорушення і лише тепер

його можна вважати і називати злочинцем. Визнання особи винною у вчиненні злочину є прерогативою суду, який є відповідно до Конституції України (ст. 124) носієм судової влади, що здійснює правосуддя в умовах законності, незалежності, гласності та змагальності.

Вирок суду є єдиним процесуальним документом, що встановлює винуватість обвинуваченого (підсудного). Під обвинувальним вирокком суду слід розуміти вирок, що набрав законної сили. Така необхідність обумовлює наявність у чинному кримінальному процесуальному законодавстві процедур з перегляду судових рішень в апеляційному і касаційному порядку (глави 31, 32 КПК). Процесуальний порядок, що передує набранню вирокком суду законної сили, є надійною гарантією справедливості правосуддя і визнання винуватими тільки осіб, що дійсно вчинили злочин.

Дані статті закріплюють правові положення, що впливають із цієї формули і є гарантіями від безпідставної та необгрунтованої підозри та обвинувачення. До них, зокрема, відносять положення, відповідно до якого ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні кримінального правопорушення і має бути виправданим, якщо сторона обвинувачення не доведе винуватість особи поза розумним сумнівом.

Разом з тим, звільнення обвинуваченого від обов'язку доказувати свою невинуватість не позбавляє його права брати участь у доказуванні в кримінальному провадженні. Він вправі збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази, давати показання, заявляти клопотання тощо. При цьому оскільки підозрюваний, обвинувачений зацікавлений у тому, щоб довести свою невинуватість, меншу винуватість чи взагалі уникнути покарання, закон не передбачає для нього відповідальності за дачу завідомо неправдивого показання (якщо таке показання не поєднане з обвинуваченням невинуватого у вчиненні злочину) і не розцінює цей факт як обставину, що обтяжує покарання (ст. 67 КК України). Доводячи свою невинуватість чи меншу винуватість, підозрюваний, обвинувачений здійснює в такий спосіб своє право на захист. Тому доказування є його правом, але не є його юридичним обов'язком.

Презумпція невинуватості позбавляє права офіційним (службовим) особам робити заяви, висловлювання, давати інтерв'ю тощо, в яких би вони стверджували про вчинення кримінального правопорушення конкретними особами, і що ці особи є винними у їх вчиненні до розгляду і вирішення справи судом. Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях неодноразово наголошував на цьому і підтверджував необхідність особливої обережності у виборі слів офіційними особами щодо підозри чи обвинувачення конкретних осіб у вчиненні кримінальних правопорушень та їх вини у цьому до ухвалення обвинувального вироку.

Даний принцип є фундаментальною гарантією кримінального процесу, яка забезпечує особу від несправедливого покарання. З прийняттям Верховною Радою України 13 квітня 2012 року нового КПК України і запровадження поряд із злочинами нового виду кримінальних правопорушень – кримінальних проступків, – кримінальні проступки не «вписалися» в принцип презумпції невинуватості, а мали б. Це зайвий раз свідчить про ігнорування принципу презумпції невинуватості самим законодавцем. Та й принцип цей мав би бути не десятим у низці принципів кримінального судочинства, а першим, як і належить бути основоположним принципом кримінального судочинства.

"Якщо кримінальний кодекс - кодекс злочинного населення, то процесуальний кодекс – кодекс чесних людей, ще не визнаних винними" – справедливо зазначав Е.Феррі. Він вважав, що суть кримінального процесуального закону полягає у встановленні гарантій для чесних громадян від притягнення їх до кримінальної відповідальності і засудження.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЧИННИК ВЛАДИ: ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ

Лемешко Д., курсант 113 н.г. ННІ № 1 НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС **Стус В.І.**

На початку свого дослідження, я хочу відзначити, що на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства у всіх провідних державах світу ступінь використання інформаційного простору та інформаційних технологій органами державної влади стає безпосереднім чинником економічного зростання, соціально-політичної стабільності та розвитку демократичних засад в управлінні державою.

Реалізуючи свою компетенцію, органи державної влади вивчають і узагальнюють інформацію, що надходить від підпорядкованих органів, громадськості та з інших джерел, тому інформація, що надходить по каналах зворотнього зв'язку, по-суті є основою для прийняття органом публічної влади необхідних рішень. Збір інформації залежить від управлінських завдань та потреб. В залежності від цього обираються і відповідні методи збору інформації. Тому передусім визначається мета збору інформації, тобто треба усвідомити, яка інформація (за змістом), кому (якій категорії користувачів), коли (до якого терміну або на якому етапі роботи) та в якій формі (на якому рівні згортання) потрібна.

В даному контексті, на мою думку, особливої актуальності набуває інформаційне забезпечення органів публічної влади. Інформаційне забезпечення – це динамічна система одержання, оцінки, зберігання та переробки даних, створена з метою вироблення управлінських рішень [1]. Його можна розглядати і як процес забезпечення інформацією, і як сукупність форм документів, нормативної бази та реалізованих рішень щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації, яка використовується в інформаційній системі у процесі її функціонування.

В процесі інформаційного забезпечення усіх рівнів користувачів, в тому числі і державного, в Україні існує ціла низка

наукових установ (науково-дослідні інститути, бібліотеки, аналітичні центри, інформаційні служби та ін.), що займаються формуванням систем електронних ресурсів різних напрямків інтелектуальної інформації і засобів доступу до них. При цьому, незважаючи на позитивну динаміку розвитку електронних інформаційних ресурсів, невирішеними проблемами залишаються відомчий підхід до їх створення, значне дублювання інформації, відсутність єдиних стандартів та несумісність ресурсів, складність доступу тощо.

На мою думку, одним з варіантів вирішення цих та інших проблемних питань, може стати створення координаційного центру на базі наукової установи, яка б забезпечувала інтеграцію електронних інформаційних потоків з різних суб'єктів продукування інтелектуальної інформації на державному рівні. Внаслідок такого стану на сьогодні актуальним залишається питання можливості надання інтегрованих державних послуг, у тому числі, адміністративних послуг електронними засобами. Це стосується, наприклад, розвитку системи електронного урядування, яка виступає засобом, що забезпечує інформаційну взаємодію органів виконавчої влади між собою, з громадянами та юридичними особами на основі сучасних інформаційних технологій. Ця інформаційна взаємодія включає надання інформаційних та адміністративних послуг і на неї покладається сприяння ефективності державного управління шляхом інноваційних перетворень в сфері інформаційного забезпечення органів державної влади.

На сьогодні в Україні розроблено та схвалено (Розпорядження КМ від 13.12.2010 р. N 2250-р) Концепцію розвитку електронного урядування [2] та Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні (Розпорядження КМ від 16.11.2016 № 918-р) [3], які визначають мету, основні завдання, пріоритети, етапи побудови електронного урядування, а також очікувані наслідки від його впровадження. При цьому, електронного уряду в Україні вже має певне практичне втілення. Позитивним прикладом може слугувати досвід податківців та митників

(представлення податкової звітності в електронному вигляді та створення системи електронного декларування, відповідно), інформаційні послуги загального призначення надаються органами виконавчої влади громадянам та юридичним особам з власних веб-сайтів та за допомогою Єдиного веб-порталу. Разом з тим, порівнюючи послуги, що надаються вітчизняними органами влади, з базовими послугами ЄС, слід відзначити, що в більшості сайтів застосовані режими рівня інформування (надання безпосередньої інформації про державні (адміністративні) послуги) та односторонньої взаємодії (забезпечена можливість користувача отримати електронну форму документа), але все ще відсутні режими двосторонньої, інтелектуальної взаємодії (не забезпечена можливість обробки електронної форми документа, включаючи ідентифікацію) та проведення трансакцій.

В контексті цього, я хочу зробити підсумок, що основною вимогою до системи інформаційного забезпечення органів державної влади, особливо в умовах упровадження електронного урядування, є те, що вона повинна мати відкритий характер і забезпечувати інтерактивну взаємодію між підрозділами всередині окремої державної установи, між органами державної влади та місцевого самоврядування по вертикалі й по горизонталі, між органами влади та громадянами й підприємствами.

Отже, на мою думку, інтегрована інформаційна система має забезпечити ефективну роботу органів державної влади завдяки удосконаленню їх інформаційно-аналітичних систем та використанню компонентів, що реалізують інтеграцію їх діяльності, а саме: телекомунікаційне середовище, інтегровану систему електронного документообігу, інтегровану систему управління інформаційними ресурсами, систему управління розподіленими технологіями аналітичних обчислень тощо.

МІСЦЕ ТА РОЛЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ В СИСТЕМІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Лещинська А.Р., курсант 207 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права НАВС
Крутевич М.М.

Актуальність теми: питання запровадження кримінальних проступків у законодавство України про кримінальну відповідальність є доволі актуальним і зумовлено одним з напрямів кримінально-правової політики нашої держави, який полягає в гуманізації кримінальної відповідальності.

Об'єктом дослідження: є кримінальний проступок, його етапи розвитку, характеристика, роль та місце в кримінальному законодавстві.

Методи дослідження: в роботі були використані такі загальні методи наукового пізнання як: порівняння, абстрагування, аналіз, синтез і структурний метод.

Мета: вивчити суть кримінальних проступків та визначити їхнє місце в системі кримінального права, історичне становлення, досвід зарубіжних країн, можливість встановлення штрафу, як виду стягнень за вчинення кримінального проступку.

Наявність інституту кримінального проступку не є новим у праві, оскільки ще за часів середньовіччя, зокрема, законодавстві Англії існував поділ злочинів на «фелонію» (вона охоплювала злочини з високим ступенем суспільної небезпеки, за які передбачалося покарання у вигляді смертної кари та конфіскації майна) і «місдімінор» (до нього належали менш небезпечні злочини, які посягали на інтереси приватних осіб, що не посягали на інтереси корони та за які не передбачалася смертна кара і конфіскація майна). Подібна класифікація суспільно небезпечних діянь була закріплена і в Кримінальному кодексі (КК) Франції 1810 р.

У вітчизняному законодавстві про кримінальну відповідальність стосовно кримінального проступку є згадки в 1845 р. в “Уложенні про покарання кримінальні та виправні”. У цьому кодифікованому акті суспільно небезпечні діяння класифікувалися за критерієм суспільної небезпечності на злочини і проступки.

Подальшого розвитку проступок набув в останньому десятилітті XIX ст. у процесі підготовки нового КК – “Кримінального уложення” затвердженого імператором Миколою II 1903 р. Цей акт поділяв злочинні діяння на три групи: тяжкі злочини (за їх учинення призначалася смертна кара, каторга та заслання), злочини (за їх вчинення призначалося ув'язнення у виправному домі, фортеці, тюрмі) та проступки, що каралися арештом або грошовим штрафом.

Нечіткість формулювання змісту дефініцій «кримінальний проступок» та «злочин» призводить до низки питань, які виникають із застосуванням норм, що стосуються стадій злочинної діяльності.

Одним з основних напрямків реформування кримінального законодавства, визначених в «Концепції реформування кримінальної юстиції» є впровадження кримінального (підсудного) проступку. Ідентифікація вказаної категорії в Концепції за допомогою такого терміна як «кримінальний», а в дужках «підсудний» проступок, вказує, що дискусія з приводу цього терміна, яка існувала при обговоренні різних проектів Концепції, отримала лише законодавче закріплення. Вирішення проблеми термінології проступку в кримінально-правовій доктрині спрямоване на уточнення правової природи досліджуваної категорії, об'єктивних та суб'єктивних критеріїв категоризації злочину та проступку в кримінально-правовій доктрині, визначить належність подальших теоретичних розробок до певної галузі права (кримінального чи адміністративного). Слід зазначити, що не проаналізованою є обґрунтованість застосування термінів у запропонованих проектах Концепції щодо значення проміжного виду діяння, що пропонується виділити поряд із злочином та адміністративним

правопорушенням (проступком), поглядів науковців кримінально-правової доктрини щодо визначення вказаного терміна.

Висновок: Підсумовуючи вищевикладене, вважаємо, що виходом із ситуації, що склалася після набрання чинності в 2012 р. новим Кримінальним процесуальним кодексом України (яким було запроваджено інститут кримінальних проступків), могло б стати внесення до вказаного кодексу та до Кримінального кодексу відповідних змін, які б виокремлювали значення та місце кримінального проступку в системі кримінального права, з урахуванням вітчизняного досвіду та досвіду іноземних країн.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗГВАЛТУВАННЯ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ТА ОБСТАВИНИ, ЩО ПОМ'ЯКШУЮТЬ Й ОБТЯЖУЮТЬ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ

Лінда Ю.Р., курсант 318 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Олійник О.С.**

В умовах розбудови державності в Україні все більшого значення набувають задекларовані міжнародними та національними нормативно-правовими актами положення щодо охорони особистих прав і свобод людини та громадянина. Однією з ключових складових комплексу таких прав і свобод виступають статева свобода та статева недоторканість особи, за допомогою яких визначаються стереотипи сексуальної поведінки громадян, обґрунтовуються принципи взаємовідносин між людьми різної статі, формуються моральні засади суспільства тощо. У цьому зв'язку ст. 12 Загальної Декларації прав людини наголошує: “Ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте (у тому числі й статево) та сімейне життя, безпідставного посягання на

недоторканість його житла, таємницю його кореспонденції або на його честь і репутацію”. У Конституції України зазначено, що не може бути привілеїв чи обмежень за ознакою статі (ст. 24), ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України (ст. 32). Ґрунтуючись на цих та інших постулатах, Кримінальний кодекс (КК) України і встановив відповідальність за посягання проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (ст. 152–156 розділу IV Особливої частини).

До числа найнебезпечніших і найскладніших за механізмом вчинення злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, безсумнівно, належить зґвалтування (ст. 152 КК України).

Рівень цього злочину у низці регіонів держави є досить високим. Крім того, на фоні гуманізації кримінальної відповідальності в Україні протидія сексуальним посяганням передбачає застосування більш суворих заходів. Проблемними у кримінально-правовому аспекті залишаються питання недосконалості законодавчих конструкцій зґвалтування, складнощі при їх кваліфікації та відмежуванні від інших злочинів.

Основна дія в межах зґвалтування - вчинення статевого проникнення. Цей елемент має місце при описанні злочину у всіх кримінальних кодексах держав, законодавство яких нами проаналізовано, хоча позначається різними термінами та може не співпадати за змістом.

Із усіх проаналізованих кримінальних законів лише у двох державах допускається призначення за зґвалтування більш м'якого покарання, ніж позбавлення волі: штраф у Нідерландах і обмеження волі у Білорусі. Максимальним же строком позбавлення волі за зґвалтування є довічне позбавлення волі. Воно призначається як за просте зґвалтування (Великобританія, Замбія, Індія, Кенія, Кіпр, Туніс, Фіджі, Філіппіни) так і за кваліфіковане чи особливо кваліфіковане (Бурунді, В'єтнам, Китай, Латвія, Мавританія, Молдова, Перу, Таїланд, ФРН). В окремих державах світу зґвалтування за особливо обтяжуючих обставин карається смертною

карою (В'єтнам, Йорданія, Китай, Куба, Монголія, Таїланд, Туніс). Смертна кара (через побивання камінням) за зґвалтування передбачена також мусульманським деліктним правом, яке діє у цих випадках в Ірані, ОАЕ, Пакистані, Саудівській Аравії, Судані.

Що стосується питання обставин, що пом'якшують або обтяжують відповідальність та покарання за зґвалтування, то відмітимо, що воно залишається дискусійним і потребує подальших наукових розробок. Невдалим тут виступатиме вузький підхід, який не враховуватиме стану розвитку суспільних відносин та змін, що відбуваються у повсякденні. Тому, на наш погляд, необхідно врахувати не лише тенденції теоретичних розробок порушеного питання, але й практику застосування закону про кримінальну відповідальність, яка виступає єдиним критерієм істинності.

ФОРМИ КОНТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Лобода О.В., студентка факультету № 2 ННІ № 4 НАВС.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри управління та роботи з персоналом НАВС **Пелагеша О.Г.**

Важливою ланкою в системі контролю органів Національної поліції є підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування. Вони виконують завдання щодо здійснення контролю за станом оперативно-службової діяльності поліції, криміногенної ситуації в регіонах, виконання законів та підзаконних правових актів, дотримання встановленого порядку прийняття, реєстрації, обліку та розгляду в органах Національної поліції заяв, повідомлень та іншої інформації про правопорушення.

Контроль підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України здійснюється у певних формах, які є зовнішнім виразом її внутрішнього змісту.

Проаналізував погляди науковців щодо форм управлінської діяльності, слід зазначити, по-перше, що під ними найчастіше розуміють: а) способи здійснення, виявлення і вираження методів управління; б) практичне вираження конкретних дій органів та інших суб'єктів управління; в) зовнішнє виявлення управлінської діяльності; г) зовнішнє практичне вираження функцій управління в конкретних діях, зовнішнє практичне вираження управлінської діяльності в конкретних умовах.

По-друге, за допомогою форм управлінської діяльності державні органи реалізують своє соціальне призначення.

По-третє, форми управлінської діяльності відзначаються самостійністю і універсальністю щодо певних галузей і сфер державного управління. Між ними немає жорсткої залежності і взаємообумовленості. Через це одні й ті самі форми успішно застосовуються в різних галузях і сферах державно-організованого суспільства. Це дає змогу виконавчо-розпорядчим органам через застосування усього масиву відомих форм реалізувати свої повноваження як в економіці, так і в адміністративно-політичній діяльності, а також успішно розв'язувати питання внутрішньої організаційного характеру.

По-четверте, застосування суб'єктом управління тієї чи іншої форми багато в чому визначається його компетенцією, характеристиками об'єкта управління, управлінською метою, прагненням отримати той чи інший конкретний результат.

Форми контрольної діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції – це зовнішній вираз їх повноважень на здійснення контролюючих функцій щодо підрозділів органів Національної поліції.

Форми діяльності за ознакою наявності (відсутності) правових наслідків класифікуються науковцями на правові та не

правові (організаційні). Правові і не правові форми відрізняються одна від одної тільки їм властивими ознаками, основним з яких є наявність (або відсутність) правових наслідків.

У сучасній юридичній науці практично склався єдиний підхід, у межах якого до форм діяльності державних органів можна зарахувати:

- 1) видання актів управління (нормативних і індивідуальних);
- 2) укладення адміністративних договорів;
- 3) здійснення юридично значущих дій;
- 4) здійснення організаційних заходів;
- 5) виконання матеріально-технічних операцій.

Перші три групи форм діяльності державних органів називають правовими, останні дві – не правовими.

Діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування здійснюється у правових та не правових формах. Правові форми діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування – це зовнішньо виражені дії працівників підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, що мають юридично значущі наслідки, а не правові форми – це повсякденні та різноманітні вияви їх управлінської діяльності, необхідні для забезпечення чіткої та ефективної роботи щодо виконання покладених на підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції завдань.

Зокрема, до правових форм діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції належать: видання актів управління та здійснення інших юридично значимих дій, до не правових – здійснення організаційних заходів та виконання матеріально-технічних операцій. Що стосується правової форми контрольної діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування як здійснення інших юридично значимих дій, то до неї належать такі дії, які згідно з

чинним законодавством безпосередньо створюють нові юридичні положення, змінюють існуючі правові відносини або виступають у якості необхідної умови для настання правових наслідків. До таких дій належать, наприклад, контрольна діяльність, формування комісії для проведення комплексного інспектування чи контрольної перевірки, призначення на посаду працівника, проведення атестування тощо.

Слід звернути увагу на те, що контроль є різновидом правової форми діяльності, яку здійснюють підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування поліції, однак має специфічне зовнішнє вираження і здійснюється шляхом: 1) інспектування; 2) перевірок.

Контрольна функція, як наголошує О.М. Бандурка, впливає з самої природи діяльності керівників як посадових осіб, відповідальних за успішне функціонування об'єктів, які були їм довірені [3, с. 31]. Відповідальність керівника за діяльність підлеглих обумовлює його контрольні повноваження, тобто право отримання інформації про їх роботу та корегування їх дій. Контроль керівника має універсальний характер щодо підлеглих йому осіб. Керівник збирає необхідну йому інформацію, аналізує її, вирішує питання щодо застосування відповідних заходів впливу. Завдяки цьому перевірка має всеохоплюючий характер, поширюється на усі напрямки діяльності підлеглих у межах виконання останніми службових функцій. Хоча такий контроль і займає багато часу, але повністю виправдовує себе. При такому контролі можна негайно усунути виявлені недоліки.

Інспектування дозволяє одержати найбільший обсяг інформації про роботу органу, що перевіряють. Інспектування – це форма відомчого контролю, що вивчає фактичний стан оперативно-службової діяльності поліції та криміногенну ситуацію в регіонах країни. Інспектування як форма контрольної діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування здійснюється за всіма напрямками діяльності органів та підрозділів Національної поліції та має особливі періоди здійснення

та терміни проведення. Тому від перевірок інспектування відрізняються за періодичністю та обсягом проведення.

Наказ МВС України від 21.08.2013 р. № 808 визначає єдиний порядок організації та проведення комплексних інспектувань, цільових та контрольних перевірок службової діяльності структурних підрозділів апарату МВС України, головних управлінь НП, навчальних закладів і науково-дослідних установ системи МВС України, так,-

контрольна перевірка - перевірка службової діяльності органів (підрозділів) НП за всіма напрямками роботи та результатів ужитих заходів з усунення недоліків, виявлених під час проведення попереднього комплексного інспектування;

цільова перевірка - перевірка службової діяльності органів (підрозділів)НП, під час якої перевіряються один або декілька напрямів роботи. Предмет перевірки залежить від суб'єкта контрольної діяльності, його компетенції та поставлених перед ним завдань. Залежно від мети та обсягу показників, які перевіряються, перевірки можуть бути повні та вибіркові, планові та позапланові (раптові), гласні та негласні [2]. Під час її проведення здійснюється перевірка служб та підрозділів поліції за одним або декількома видами діяльності.

На нашу думку, перевірка є формою внутрішньовідомчого контролю в поліції, яка здійснюється за одним або декількома напрямками діяльності відповідної служби чи підрозділу і може відбуватися такими способами: безпосередньою перевіркою виконавців керівниками органів Національної поліції; оглядом; ревізією; інвентаризацією; ознайомленням зі статистичною звітністю; контролем за виконанням документів тощо.

Як вже було зазначено, не правовими формами діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції є проведення організаційних заходів, здійснення матеріально-технічних дій.

До організаційних заходів належать перш за все заходи, які здійснюються усередині апарату підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів

Національної поліції. Ними є заходи, передбачені у планах робіт окремого підрозділу організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування на відповідний період. Це також інструктажі співробітників, вивчення документів, що регламентують діяльність поліції, навчання персоналу, стажування молодих спеціалістів, збирання та обробка інформації, що характеризує роботу та її результати, контроль за виконанням прийнятих рішень.

Ще однією групою форм діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування є матеріально-технічні дії. Під матеріально-технічними діями розуміються врегульовані технічними нормами дії щодо створення нормальних умов для роботи апарату управління. Це одержання та обробка інформації, облік, діловодство, адресно-довідкова робота.

Підсумовуючи вищевикладене, ми доходимо висновку, що контрольна діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів поліції від контрольної діяльності інших служб та підрозділів відрізняється за формами здійснення, періодичністю та обсягом.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТАКТИКА ДІЙ ПОЛІЦІЇ ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ

Луцяненко Л.О., курсант 201 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат військових наук **Свинаренко В.В.**

Актуальність теми. Увесь розвиток нашого суспільства супроводжувався протиріччями між категоріями «народ», «суспільство» та «політична влада». За певних умов ці протиріччя вимагали негайного розв'язання, що змушувало суспільство відкрито виражати своє невдоволення в різних формах, у тому

числій насильницьких. Для подолання цієї маси людей, на шляху їх руху влада виставляла заслін із військових, козаків чи поліції. Від діяльності цих органів залежав суспільний спокій. З прийняттям Конституції 1996 року, Україна окреслила принципи демократичної, соціальної, правової держави, де закріпила право громадян України мирно, без зброї проводити мітинги, походи, демонстрації, наслідком чого стало зростання числа масових заворушень.

Питання громадського порядку і публічної безпеки почало вивчатись ще з 18 ст. Так, перше обґрунтування цих понять зробив «батько» науки про поліцію француз Деламар, який при Людовіку XIV був градоначальником Парижу. В «трактаті про поліцію» 1707 року він охарактеризував поліцейську діяльність як найважливішу сферу компетенції держави, покликану охороняти порядок в громадських місцях та знищувати елементи «кулачного» права, заснованого на насиллі сильнішого над слабким. Але тоді ще не було викреслена категорія «громадський порядок» та «публічна безпека», вони на той час тлумачились як «благочиння», «благоустрій», «добробут», «благополуччя», поліцейські 18 ст. – першої половини 19 ст. (Р. Моль, І. Юсті) продовжили вивчати категорію громадського порядку і вважали за необхідним підкреслити його регламентацію юридичними нормами, що склали поліцейське право. Вони вважали, що будь яка держава в першу чергу зобов'язана за допомогою системи спеціальних органів захищати населення від злочинців. Саме тоді на першому плані звертається поліція безпеки – система установ виконавчої влади, які здійснюють охорону громадського порядку через спостереження за громадськими місцями, попередження та припинення протиправних дій.

Також був прийнятий при Катерині II (1772) нормативно-правовий акт – Статут благочиння, де вказано: «Квартальний надзиратель в его квартале имеет попечение, чтоб молодые и младшие почитали старых и старших.». Термін «громадський порядок» та «публічна безпека» прийшли з наполеонівської Франції на початку XIX ст.. Адже тоді було розмежування кримінальної поліції та адміністративної, на яка був покладений обов'язок

«охороняти громадський порядок в кожній місцевості». Поняття про громадський порядок та публічну безпеку вперше з'являється за часів Миколи I в Статуті про попередження та припинення злочинів 1832 року.

Потім воно зустрічається в актах, прийнятих за Олександра III: в Положенні про заходи по охороні державного порядку від 14 серпня 1881 року і в наказі Урядовому сенату, підписаному царем 12 липня 1889 року. Наказом встановлювалась в сільській місцевості посада земського начальника, а її введення пояснювалось «відсутністю близької народіві твердої урядової влади, яка поєднувала б у собі опікунство над сільськими обивателями з турботами про завершення селянського питання та з обов'язками по охороні благочиння, громадського порядку, безпеки і прав приватних осіб в сільських місцевостях».

Поступово на межі XIX – XX століть поняття «громадський порядок» витісняє інші – близькі йому, а саме: «благочиння» - правомірна поведінка громадян в громадських місцях; «благоустрій» - раціональний устрій та чистота вулиць, площ, підвір'їв, будинків, а також «благополуччя» - нормальний продовольчий, медичний та економічний стан населення.

В радянський час Конституція 1936 року закріпила поняття «громадський порядок» і «державний порядок», створила основу для законодавчого застосування та наукового дослідження . Широке застосування поняття «громадський порядок» отримує в 50-60-х роках в ряді законодавчих актів, з яких необхідно виділити Указ Президії Верховної Ради СРСР від 26 липня 1966 року «Про посилення відповідальності за хуліганство».

В 50-80-х роках категорія «громадський порядок» досліджується в роботах радянських адміністративістів і криміналістів: її контури стають більш чіткими, визначаються її суттєві елементи, аналізуються правовідносини, що складаються в рамках категорії громадського порядку.

В 90 роках XX століття поняття публічної безпеки та громадського порядку пов'язані із забезпеченням громадського порядку, було вперше внесене в законодавчі акти в період

проведення реформ в Україні (початок 90-х років), практичне втілення його допускає широкий спектр наукових досліджень.

Мета наукової роботи полягає не тільки у визначенні правової реалізації публічної безпеки та громадського порядку, а й в практичній реалізації цих категорій при різних обставинах. Це потрібно для того, щоб правильніше тактично застосовувати сили та засоби правоохоронних органів.

Об'єктом наукової роботи є суспільні відносини, які з'являються в процесі охорони громадського порядку при проведенні зборів, мітингів, демонстрацій тощо.

Предметом наукової роботи є реалізація механізму забезпечення публічної безпеки та охорони громадського порядку при проведенні масових заходів.

З посиленням та збільшенням інтенсивності проведення таких заходів, Україна стала на шлях посилення «бази» оборони держави.

Разом з тим, було прийнято низка законних актів, де на основі наукових досліджень було окреслено ознаки масового заходу. До таких ознак відносяться: а) наявність великої кількості людей; б) організованість дій; в) наявність мети. Також було виокремлено поняття масових заходів – це організовані чи санкціоновані компетентними державними органами чи громадськими організаціями дії значних груп людей, що здійснюються на основі звичаїв і проходять у громадських місцях. Кожен із заходів характеризується цілями, завданнями, проблемами, які слід поставити для їх реалізації уповноваженими на те суб'єктами.

Всі заходи – це волевиявлення народу. Але наше суспільство вирішило, що для того, щоб повністю донести до влади свої вимоги, треба використовувати насильницький спосіб, що полягає у порушенні громадського порядку та безпеки. Усім заходам притаманні такі ознаки: порушується звичайний ритм життя населення; наявність великого скупчення людей на обмеженій території, де введено різні обмеження; загроза швидкоплинного ускладнення оперативної обстановки у зв'язку із стихійним формуванням неформальних угруповань; можливість використання

заходів для вчинення терористичних актів в місцях масового перебування громадян.

Адже, для того, щоб уникнути загрози, а також забезпечити громадський порядок та громадську безпеку в Україні наділені повноваженнями правоохоронні органи. Основним таким органом є Національна поліція України. У Законі України «Про Національну поліцію», який набрав чинності 07 листопада 2015 року, вказано, що Національна поліція – є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Отже, основними завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причини або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Але у кожній області постала проблема щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, тому що не було визначено кількість нарядів для виконання цього завдання, кількість працівників, їх графік несення служби, зміни. Тому, в областях вирішили створити Регіональні Програми забезпечення публічної безпеки і порядку в області. Така програма складалася на рік. Ініціаторами складання цієї програми виступали обласні держадміністрації.

Ця програма визначала правову основу здійснення заходів щодо досягнення забезпечення публічної безпеки та порядку, також було визначено завдання, які стоять в пріоритеті, були визначені обов'язки та розподіл цих обов'язків між підрозділами поліції в області.

Внутрішніми наказами в областях була визначена тактика дій для забезпечення громадського порядку і безпеки. Також, протягом року було розроблено план проведення тренувань щодо дій та особливостей нарядів поліції для забезпечення публічної

безпеки та порядку. Цей план виконується щорічно і звітується начальником ГУНП області перед Міністерством внутрішніх справ.

Отже, Головним завданням служб МВС України, покликаних забезпечувати охорону громадського порядку і громадську безпеку, є забезпечення внутрішнього правопорядку в державі, яке передбачене виконанням таких функцій: попередження, виявлення, припинення злочинів та інших правопорушень, встановлення та затримання осіб, які їх вчинили; визначення тактики і стратегії забезпечення громадського порядку; профілактика правопорушень; нагляд за дотриманням громадянами та посадовими особами підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності, чинного законодавства та нагляд за особами з антисоціальною поведінкою, які перебувають на обліку в поліції.

Також було визначено, що процес удосконалення охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки повинен базуватися на принципах: верховенства закону, провадження діяльності відповідних підрозділів з метою захисту життя, здоров'я, праві свобод людини, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань; єдності системи органів Національної поліції, її максимальної економічності і гнучкості структурної побудови; тісної співпраці з місцевими органами державної виконавчої влади щодо забезпечення правопорядку на їхніх територіях; участі у наданні соціальної та правової допомоги громадянам; сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків.

А головним напрямом розвитку поліції превентивної діяльності є підвищення дієвості управління та удосконалення організаційно-штатної побудови її системи без зміни основних функцій. Для цього треба звертатись до зарубіжного досвіду удосконалення та брати від них те, що буде нам потрібним для виконання поставленої мети.

ІНТЕГРАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ У КРИМІНАЛІСТИЧНУ ТАКТИКУ

Лозовой Р.М., курсант 303 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини НАВС, кандидат юридичних наук **Вакулик О.О.**

Дослідження психології, можливості використання психологічних знань, інструментарію та досвіду спеціалістів даного профілю в оперативно-розшуковій і слідчій практиці ще здавну привертала увагу криміналістів. Проте, протягом десятиліть професійна взаємодія психологів і криміналістів носила епізодичний характер. Ситуація кардинально змінилась в кращу сторону з кінця 60-х років минулого століття. З цього часу у відповідь на нагальні проблеми практичної криміналістики психологічні знання стали застосовуватися в кримінальному провадженні цілеспрямовано і все більше масштабно. На базі масштабного і поглибленого співробітництва психологів і криміналістів почався процес розробки принципово нової специфічно-наукової продукції, що спершу була розрахована на оптимізацію і покращення оперативно-розшукової і слідчої практики.

Слід зазначити, що створені для такої діяльності прийоми, методи та рекомендації психологічного характеру не замінюють традиційний криміналістичний арсенал. Підтвердивши свою ефективність, дані засоби «вписались» в систему прикладної криміналістики, істотно поновивши її стратегію, тактику та методику, збільшила її потенціал, відкривши раніше невідомі перспективи. Цей чинник сприяв виникненню та розвитку криміналістичної психології як важливої галузі юридичної психології.

Світова практика боротьби зі злочинністю демонструє нам велику кількість прикладів ефективної взаємодії оперативних і слідчих працівників зі спеціалістами в області криміналістичної психології, продуктивного використання юристами рекомендованих

ними методами. Виявлення психологами особливостей внутрішнього світу осіб, що скоїли злочин, закономірностей, що визначають особливість їх поведінки до вчинення злочину та посткримінальної поведінки, психологічної типології і класифікації, концепції і ідеї успішно реалізуються в оперативно-розшуковій і слідчій практиці при будові версії, розробці пошукових портретів злочинців, що втекли з місця вчинення злочину, визначення напрямлень і сфер їх розшуку, тактики допиту, обшуку і рішення інших пошуково-пізнавальних, організаційно-тактичних і методичних задач.

То що собою являє криміналістична психологія? Не існує погодженого визначення даному поняттю. Це є достатньо дивним, враховуючи її ріст та розвиток за останні 40 років. Щоб дати точне визначення потрібно відштовхуватись від більш широкого поняття «юридична психологія». В літературі юридична психологія – це галузь психології, яка включає в себе кримінальну, пенітенціарну та судову психологію. Те, що є темою даної роботи відноситься до судової психології, яка в свою чергу поділяється на слідчу психологію та психологію судового розгляду.

Дане дослідження відноситься до слідчої психології. Проте слідство – лише одна з форм попереднього розслідування по кримінальних справах. Існує ще й дізнання. Слідчі, оперативники, працівники різних відомств, структур і рівнів реалізують свої функції не тільки на стадії попереднього розслідування. Вони здійснюють пошуково-пізнавальну діяльність ще й на стадії порушення кримінальної справи, тобто там, де знаходиться передова битви з злочинністю за інформацію. Ось та сфера, в межах якої реалізуються в першу чергу наукові криміналістичні засоби, методи, методики і технології, ось звідки бере свій початок практичне слідознавство або практична криміналістична діяльність. На всіх своїх етапах вона гостро потребує психологічного забезпечення, реалізації методів психологічної природи, використання можливостей психологів при розв'язанні пошукових і пізнавальних завдань. [2, с.68]

Все це дозволило зробити висновок про те, що назва "Слідча психологія" неточно відображає зміст розглянутого розділу юридичної психології. Вірно прийти до думки, що правильно говорити про криміналістичну психологію як інтегративну, узагальнюючу категорію, що охоплює і слідчу, і інші види психології криміналістичного розслідування в досудовому кримінальному процесі.

Таким чином, у моєму розумінні, криміналістична психологія – це та частина юридичної психології, яка забезпечує своїми розробками, досягненнями, знаннями і можливостями пошуково-пізнавальну діяльність на стадії порушення кримінальної справи і попереднього розслідування компетентними на це працівниками правоохоронних органів і спецслужб, що професійно ведуть боротьбу зі злочинністю.

ЕВОЛЮЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДУМКИ В СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Мазуренко М.В., курсант 307 навчальної групи ННІ№1 НАВС.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри управління та роботи з персоналом Національної академії внутрішніх справ **Пеллагеша О.Г.**

Наука про менеджмент виникла на початку ХХ ст. Це було зумовлено науково-технічним прогресом, нарощенням масштабів виробництва, зростанням ролі людського фактору в економічних відносинах. Історія виникнення, становлення і розвитку менеджменту як науки зарубіжними та вітчизняними дослідниками поділяється на шість основних етапів Перший етап розвитку науки про управління людьми в процесі виробництва характеризувався прагненням підвищення ефективності організацій шляхом

удосконалення виробничих процесів та операцій. На цьому етапі менеджерів цікавили технічні і технологічні підходи, які включали не лише машини, станки, обладнання та будь-які види технологій, а й управлінські знання, організаційні структури, методи виробничого планування, способи розробки робочих місць, прийоми та навички роботи, механізми забезпечення підвищення кваліфікації та підготовки робочої сили. Цей етап характеризується розвитком школи наукового управління (Ф. Тейлор, Ф. Гілбрейт, Л. Гілбрейт), «фордизму» (Г. Форд), класичної (адміністративної) школи управління (А. Файоль).

Другий етап формування управлінських механізмів на засадах розвитку людських стосунків. На цьому етапі людина була визнана пріоритетним чинником виробничо-господарської діяльності; увага зосередилась на соціальних аспектах, які охоплювали такі форми морального та матеріального стимулювання працівників як стилі управління, участь працівників у процесі прийняття управлінських рішень, організаційна культура, можливість кар'єрного зростання і просування в службовій ієрархії. Були сформовані дві основні школи: людських стосунків (М-П.Фоллет, Е.Мейо) та поведінкових наук (К.Арджиріс, Р.Лайкерт, Д.Мак-Грегор, Ф.Герцберг).

Третій етап побудови систем управління, орієнтованих на ринок (з другої половини ХХ ст.). Головною передумовою формування цього етапу було виникнення проблем перевиробництва, спричинених незабезпеченим попитом. Системи управління організаціями, створені ринковими управлінськими школами, почали застосовувати маркетингові концепції, згідно яких планування виробничої і збутової діяльності, підбір відповідних кадрів, формування систем матеріального і нематеріального стимулювання, мотивування, контролювання та регулювання на всіх етапах процесу управління почали здійснювати відповідно до вимог ринку (попиту, пропозиції, конкуренції, умов збуту, цільових сегментів ринку тощо).

Четвертий етап активного застосування кількісних (економіко-математичних) методів як важливих напрямів

формалізації методів менеджменту і трансформації їх в управлінські рішення (середина ХХ ст. – до наших днів). Характеризується широким застосуванням у менеджменті математики. Яскравим представником цього етапу є школа науки управління кількісного підходу (Д. Марч, Г. Саймон, С. Бір, М. Месарович, Р. Акоф, У. Чечмен). Основою школи є дослідження моделей, тобто форм відображення реальності, і операцій. Дослідження в межах кількісної школи передбачає реалізацію певних дій (процедур): виявлення операційної проблеми; вироблення моделі ситуації, яка спрощує реальність і подає її абстрактно; надання змінним моделі кількісних значень з метою опису кожної змінної та зв'язків між ними.

П'ятий етап формування системних та ситуаційних підходів пов'язаний з розглядом організації як системи, діяльність якої постійно залежить від змінного набору обставин. Системний підхід базується на використанні теорії систем, яка у менеджменті сформульована з кінця 50-х р. ХХ ст. (Ч. Бернард, П. Друкер, Р. Девіс, Л. Ньюмен, Д. Міллер). Система – це сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих елементів, яка має на меті досягнення певних цілей і ґрунтується на принципах самоорганізації, синергії, розвитку. Усі організації (об'єкти управління) є системами, які складаються з таких елементів: структура, завдання, технологія, люди, цілі, ресурси. Існують закриті (мають фіксовані жорсткі умови, не залежать від оточуючого середовища) та відкриті (взаємодіють із зовнішнім середовищем) системи. Усі організації є відкритими системами.

В основу ситуаційного підходу, розробленого в 60-х р. ХХ ст. (Д. Вудворт, Д. Томпсон, П. Лоуренс, Д. Гелбрейт, Т. Бернс) покладено поняття ситуації як конкретного набору обставин, що впливають на організацію протягом певного часу. Він спрямований на підбір прийомів менеджменту для розв'язання конкретних управлінських ситуацій з метою найбільш ефективного досягнення цілей організації.

Шостий етап комп'ютеризації управлінських процесів. Передумова формування етапу – розвиток інформаційних

технологій і комп'ютерних систем. Характерною особливістю використання сучасної обчислювальної техніки є застосування мережевої обробки даних, що забезпечує ефективне колективне використання обчислювальних та інформаційних ресурсів, поліпшення комунікацій, процесів обміну інформацією, створює умови для функціонування розподілених систем обробки даних. У межах компанії, фірми чи підприємства функціонують локальні мережі. Вони забезпечують інформаційний обмін між працівниками організації. Регіональні (територіальні) мережі організуються на регіональному або державному рівні й призначені для надання в режимі реального часу інформаційно-обчислювальних ресурсів абонентам, значно віддаленим один від одного.

В Україні управлінська наука протягом тривалого часу розвивалася у межах концепцій колишнього СРСР. Попри те, що дослідження були спрямовані на вдосконалення планової адміністративно-командної системи, було накопичено значний досвід у галузі управління.

Суттєвий внесок в розвиток управлінської науки зробили такі відомі українські вчені, як О. Терлецький, М. Павлик, М. Драгоманов, М. Зібер, С. Подолинський, В. Плішкін, М. Туган-Барановський, О. Банбурка, І. Вернадський, Г. Цехановецький, К. Воблій та ін.

Сучасна модель менеджменту в Україні формується на засадах узагальнення досвіду розвинутих країн світу та вітчизняних напрацювань. Зокрема, у 60-70-х роках ХХ ст. академік В. Глушков в межах системного підходу очолив напрям із розробки та впровадження математичних методів у практику прогнозування і моделювання виробничих систем. Розвиваючи цей напрям, група вчених під керівництвом Г. Добрава на початку 80-х років розробила концепцію програмно-цільового управління, яка передбачала створення гнучких організаційних управлінських структур, орієнтованих на досягнення цілей. Відповідні розробки проводилися й в Інституті економіки АН України В. Голиковим, В. Гейцем та ін. Предметом їх досліджень були системи відносин в управлінні, сфери діяльності органів управління, застосування

економіко-математичних методів прогнозування у народному господарстві. Представники донецької школи (М. Чумаченко та ін.), працювали над дослідженнями у галузі комплексного підходу з управління підприємствами.

Сьогодні розвиток менеджменту в Україні відбувається у руслі трансформаційних процесів в економіці. Можна виокремити три основних різновиди українського менеджменту. Досить поширеною моделлю є менеджмент радянської моделі, яка зберігається на тих підприємствах, що діють на вітчизняному ринку з традиційними продуктами. Другий тип менеджменту - це менеджмент так званого здорового глузду, за якого керівники організацій в практичній діяльності керуються власним досвідом та здоровим глуздом. Третій тип менеджменту – це західні моделі менеджменту, які впроваджені на спільних або зарубіжних підприємствах, що діють на території України. Існуючий розрив між науковими розробками і практикою їх використання призводить до того, що результати застосування сучасної теорії менеджменту в Україні значно нижчі, ніж їх можна було б мати.

СТАНОВЛЕННЯ ВЧЕННЯ ПРО ПРЕДМЕТ КРИМІНАЛІСТИКИ

Мазуренко М.В., курсант307 навчальної групи ННІ№1 НАВС

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини НАВС, к.ю.н. **Вакулик О.О.**

Криміналістика – це наука про закономірності злочинної діяльності та її відображення в джерелах інформації, які слугують основою для розробки засобів, прийомів і методів збирання, дослідження, оцінки і використання доказів з метою розкриття, розслідування, судового розгляду та попередження злочинів.

Освоєння криміналістики, як і будь-якої іншої науки, насамперед починається із з'ясування її предмета – основоположної

категорії, без знання якої, неможливо правильно зрозуміти, що саме досліджує та чи та наука, який її зміст та значення, яке місце вона займає серед багатьох інших наук. Відтак визначення предмета криміналістики, зокрема, в контексті історичного розвитку цього поняття, має не лише актуальне теоретико-правове значення, а й суспільно-практичну необхідність, оскільки є підґрунтям для успішного використання криміналістичних положень правниками з метою запобігання та протидії злочинності.

Питання про предмет криміналістики довгий час залишалося дискусійним. Вперше термін «предмет криміналістики» вжив знаменитий австрійський юрист, професор Чернівецького університету Ганс Гросс. У своєму «Посібнику для судових слідчих як системи криміналістики» (1898 року) вчений зробив спробу визначити предмет та місце криміналістики поміж інших наукових знань, зазначаючи: «Криміналістика, за своєю природою, починається лише там, де кримінальне право, також за своєю природою, припиняє свою дію: матеріальне кримінальне право має своїм предметом вивчення злочинного діяння і покарання, формальне кримінальне право (процес) містить у собі правила застосування матеріального кримінального права. Але яким сааме способом вчиняються злочини? Як досліджувати ці способи і розкривати їх, які були мотиви до проведення такого, які малися на увазі цілі, – про все це нам не говорять ні кримінальне право, ні процес. Це становить предмет криміналістики». Саме із вказаної праці розпочинається розвиток криміналістики як самостійної юридичної науки, а питання визначення її предмета набуває неабиякої актуальності.

Розуміння криміналістики як прикладної науки до кримінального процесу домінувало на початку її становлення. Зокрема, розвиваючи ідеї Г. Гросса, С. Трегубов у своїй праці «Основи кримінальної техніки. Науково-технічні прийоми розслідування злочинів» визначав кримінальну техніку (сааме так у цій книзі називалася криміналістика) «як прикладну, наукову дисципліну, тісно пов'язану з кримінально-процесуальним правом, і яка має своїм предметом вивчення найбільш доцільних способів та прийомів

застосування методів природничих наук і технічних знань до дослідження злочинів і встановлення особи злочинця».

Г. Мансс, підтримуючи позицію С. Трегубова щодо прикладного характеру цієї науки, вказував на те, що криміналістика вивчає способи вчинення злочинів, професійні особливості та побут злочинців (зокрема, забобони, жаргон тощо) і прийоми розслідування злочинів, у тім числі ідентифікацію злочинців.

Наступну, розширену порівняно з попередніми дефініцію предмета криміналістики запропонував І. Якимов. Окрім технічного аспекту, вчений вперше звернув увагу на дослідження особи злочинця, зазначаючи, що криміналістика як наука має своїм предметом вивчення найдоцільніших способів та прийомів застосування методів природничих, медичних і технічних наук для розслідування злочинів і вивчення фізичної та моральної особистості злочинця, а її мета – допомога правосуддю у розкритті матеріальної істини в кримінальній справі.

Зазначений вище підхід у 40-х роках ХХ століття поглибив відомий процесуаліст М. Строгович, який взагалі розмежував криміналістику та кримінальний процес. Зокрема, наукові прийоми виявлення та дослідження речових доказів і слідів злочинів, запозичені з природничих і технічних наук та пристосовані для використання під час розслідування злочинів, він зараховував до предмета криміналістики, а питання тактики і методики розслідування злочинів – до предмета науки кримінального процесу.

Беззаперечним кроком вперед у питанні визначення змісту предмета криміналістики стали у середині 50-х років ХХ століття праці радянських учених С. Мітрічева та вже згаданого вище А. Вінберга. Перший вважав, що криміналістика як спеціальна юридична дисципліна є наукою про технічні засоби, тактичні прийоми та методи, що застосовуються для виконання передбачених кримінально-процесуальним законом дій судових та слідчих органів щодо виявлення і збирання, фіксації та дослідження доказів з метою розслідування злочинів. Другий розглядав її як науку про технічні і тактичні прийоми та засоби виявлення, збирання, фіксації та дослідження судових доказів, що застосовуються для розкриття

злочинів, виявлення винних та пошуку способів запобігання злочинам.

Новий підхід до розуміння предмета криміналістики, який полягав у визначенні цієї науки крізь призму досліджуваних нею закономірностей, розробив Р. Белкін у співавторстві із Ю. Краснобаєвим. В опублікованій ними у 1967 році статті «Про предмет радянської криміналістики» науковці висловили таку ідею: «предмет радянської криміналістики становлять не методи, прийоми і засоби роботи з доказами, як вважалося, а закономірності виникнення, виявлення, дослідження, оцінки і використання доказів, на основі яких криміналістика розробляє ці методи, прийоми і засоби».

Нове визначення позитивно сприйняли не всі вчені. Основними його опонентами стали відомі радянські криміналісти О. Васильєв та В. Колмаков. Зокрема, О. Васильєв у 1969 році запропонував власне розуміння предмета криміналістики як науки про спеціальні прийоми і засоби, розроблені на основі природних і технічних наук та застосовувані у кримінально-процесуальній діяльності для організації планомірного розслідування злочинів, правильного використання пізнавальних прийомів, а також запобігання злочинам.

Коментарі зазначених вище та інших учених-криміналістів не залишилися поза увагою Р. Белкіна. Більшість із них він аргументовано заперечував у своїх працях, однак деякі з пропозицій він взяв до уваги. У своєму останньому варіанті він трактує криміналістику як науку про закономірності механізму злочину, виникнення інформації про злочині його учасників, збирання, дослідження, оцінювання і використання доказів. На його думку, на пізнанні цих закономірностей ґрунтуються спеціальні засоби та методи судового дослідження і запобігання злочинам.

Це визначення не стало завершальним в історії розробки дефініції предмета криміналістики. Як зазначає професор О. Кириченко, до 90-х років минулого століття було запропоновано понад 150 варіантів розуміння цього поняття. Однак саме погляди Р. Белкіна щодо трактування предмета криміналістики лягли в основу більшості сучасних дефініцій зазначеної категорії. В умовах

сучасного розвитку криміналістики визначення Р. Белкіна залишається найбільш вдалим та достатнім, що, однак, не виключає необхідність у продовженні досліджень вказаної теми з урахуванням новітніх змін у соціальній та правовій системах нашої держави.

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НАВМИСНИХ ВБИВСТВ

Макаревич О.В. курсант319 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Атаманчук В.М.**

Сьогоденні умови (війна на сході, економічна нестабільність та негативні наслідки закону Савченко) нажаль не сприяють покращенню криміногенної ситуації в Україні, а отже як результат можна спостерігати тенденцію щодо збільшення вчинених злочинів, і, як не прикро було визнати, але вбивства в цьому умовному переліку займають одне з перших місць.

Типові слідчі ситуації – найчастіші практично слідчі обставини, які спричиняють особливості методики розслідування (типові слідчі версії, типові завдання, і навіть методи і засоби розв'язання). Слідча ситуація, в першу чергу, характеризується об'ємом, змістом і вірогідністю інформації про досліджувальну подію, а також відомостями про характер і місцезнаходження інших джерел доказів

Питаннями слідчої ситуації та слідчої версії в криміналістичній науці приділяли увагу вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема, В.М. Атаманчук, В.П. Бахін, Р.С. Белкін, А.М. Васильєв, В.К. Весельський, А.Ф. Волобуєв, В.Г. Гончаренко, В.А. Журавель, А.В. Іщенко, В.О. Коновалова, А.В. Мирівська, М.В. Салтевський, М.О. Селіванов, В.Ю. Шепітько та інші.

Більшість вчених-криміналістів типові ситуації поділять на 8 груп:

1. Вбивство вчинене в умовах очевидності і відомий підозрюваний.

Особливістю цієї слідчої ситуації, є те що вбивство виникло на ґрунті конфлікту, неприязних відносин і не рідко після розпиття алкогольних напоїв. Найчастіше таке трапляється в присутності очевидців, які бачили момент вбивства. В такій ситуації також потрібно перевірити версію про самообмову.

2. Знайдено відомий труп людини, але злочинець невідомий.

В такій ситуації особливу увагу слід приділити детальному огляду місця події, трупа, паралельно цьому проводяться оперативні заходи щодо пошуку та затримання злочинця, а також встановлення осіб, яким може бути відома інформація про цю подію. Коло свідків і знайомих визначається необхідністю встановити, кому була вигідна смерть потерпілого і яким може бути мотив вбивства.

3. Знайдено невідомий труп або частини трупа.

Першочергово потрібно ідентифікувати труп або його частини, перевірка по базах даних зниклих безвісті, допити свідків які повідомили про це поліцію, призначення судово-медичної експертизи, встановлення мотиву вбивства, пошук знярад вчинення злочину та злочинця. У випадку в випадках знайдення частин трупа в житлі підозрюваного — огляд житла останнього.

4. Заява про зникнення людини і передбачення її вбивства.

В цій ситуації спочатку варто проводити перевірку по двох типових версіях: 1) людина, яка зникла, — жива, але з якихось причин не повідомляє про себе; 2) зникла людина мертва. В даній ситуації максимально намагаються відновити останній період життя цієї особи, тобто момент перед зникненням(з показів свідків, телефонних розмов).

5. Знайдено труп в обстановці, яка дає можливість передбачати, що вбивство вчинено на замовлення.

Ознакою такого вбивства може бути наявність трупа політичного діяча, журналіста, працівника правоохоронних органів, банкіра, бізнесмена, комерсанта, члена організованої злочинної групи. Важливе значення мають комерційні документи потерпілого, у випадку вилучення інформації повинен бути присутній спеціаліст та відповідні ухвали слідчого судді.

6. Знайдено труп або встановлено зникнення особи в обстановці, що дає підстави передбачати вчинення вбивства для заволодіння житлом.

Окрім першочергових дій які проводяться завжди при повідомленні про виявлення трупа потрібно також звернути особливу увагу на документи на будинок чи інше володіння особи.

7. Можливість вчинення вбивства, інсценування під самогубство, нещасний випадок або природну смерть.

В такому випадку важливу звернути на положення тіла, особливості слідів на ньому. Інсценують ту подію, яка за наявної обстановки може виглядати найбільш правдоподібно: задушивши людину, інсценують самоновішання; вбивши з вогнепальної зброї, інсценують нещасний випадок від необережного поводження зі зброєю або самогубство з її використанням; утопивши потерпілого, - нещасний випадок на воді; вивівши з ладу гальмівну систему автомобіля, - смерть в автокатастрофі тощо.

8. Виявлення трупа новонародженого.

Убивство то, можливо скоєно як матір'ю дитини, і іншими близькими їй особами. Перше завдання – визначити механізм наступу смерті, тобто. народився чи дитина жвавий і як і причину смерті. Надалі необхідно організувати пошук матері дитини. Вона – ключова постать розслідування справ такого роду.

Це не є єдина класифікація слідчих ситуацій при вбивствах, але вона як на мене є досить повною. За будь-якої ситуації на початковому етапі розслідування вбивств обов'язково конструюються і перевіряються ще й окремі версії щодо кожної обставини, яка підлягає встановленню.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРАФІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Матвійчук А.В., курсант 212 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат військових наук, старший науковий співробітник **Красіков О.М.**

Як відомо працівникам поліції неможливо у своїй професійній діяльності обійтись без графічних документів, які є головним джерелом інформації щодо вивчення досліджуваного району, планування майбутньої операції тощо. Всі офіцери в сучасних умовах зобов'язані вміти: користуватися топографічними картами, планами, схемами та аерознімками; швидко вивчати і оцінювати по карті місцевість з метою найбільш ефективного використання зброї, бойової техніки, повного застосування захисних особливостей місцевості, усестороннього врахування умови прохідності і маскуванню; виявляти за допомогою аерознімків засоби ядерного нападу і інші об'єкти противника; точно визначати по карті і аерознімках координати виявлених цілей та інші вимірювальні та розрахункові дані, необхідні при організації операції, цілевказівках та управлінні підрозділами; впевнено орієнтуватися на незнайомій місцевості, особливо вночі, в умовах обмеженої видимості, повно здійснювати заходи, що забезпечують надійність і правильність орієнтування.

Залежно від топографічної основи і способу складання розрізняють наступні види графічних документів: топографічні карти, схеми, плани.

Топографічна карта - один з основних джерел отримання відомостей про місцевість. По карті можна порівняно швидко вивчити і оцінити характер, тактичні та захисні властивості місцевості в районі майбутніх дій незалежно від того, на якому віддаленні він знаходиться. При цьому карта дозволяє отримати пробні якісні та кількісні характеристики багатьох місцевих

предметів, типових форм і деталей рельєфу, що становить практичний інтерес для командирів підрозділі при організації операцій, заходів, а також при виконанні інших завдань (розвідка, оточення, пошук, засідка і т. п.).

До схем відносять графічні документи, топографічної основою на яких є зображення місцевості, складене зазвичай по карті або аерознімків з більш-менш точним дотриманням масштабу. У разі необхідності такі схеми уточнюються і доповнюються глазомірно безпосередньо на місцевості. Найбільш поширеними схемами, які доводиться складати працівникам поліції є: схема опорного пункту взводу (роти), схема колонного шляху та ін.

Графічні документи – важлива частина у роботі працівника поліції. За допомогою графічних документів можна вивчати і оцінювати місцевість і маршрути руху; здійснювати орієнтування, визначати координати необхідних точок, місце розташування цілей та елементів бойового порядку; виробляти цілевказівку, топографічну прив'язку прийомами газомірної зйомки, а також робити точні вимірювання і розрахунки при визначенні відстаней, кутів, площ, крутизни спусків і підйомів, висот точок місцевості, взаємної видимості точок та інших характеристик рельєфу. Топографічні карти є надійним провідником, який використовують війська для орієнтування і руху на місцевості. По них планують марші і готують дані для руху по азимутах. Карти дозволяють точно визначити и не тільки своє місце перебування, але і координати орієнтирів і цілей.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ ЧИ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

Мельник І.О. курсант 302 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Олійник О.С.**

Загальновизнано, що зловживання в сфері службової діяльності вважаються не вирішеною проблемою у світовому правовому просторі. Ці зловживання впливають на економіку і політику, право та ідеологію не тільки малорозвинених держав, а й світових лідерів. Наразі головним завданням є локалізація цих протиправних явищ, зменшення їх обсягу та галузей існування.

З використанням службового становища часто вчинюються такі злочини, як викрадення в особливо великих розмірах; незаконна приватизація державної чи комунальної власності; ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів); приховування злочинів тощо. Зловживання владою або службовим становищем також сприяє розвитку організованої злочинності.

В суспільстві, виконання службовими особами своїх службових обов'язків у порядку, передбаченому законом та іншими нормативними актами, впливає на здійснення правильної діяльності державного апарату, забезпечує нормальне функціонування підприємств, установ і організацій усіх форм власності, сприяє своєчасному та справедливому вирішенню соціальних проблем, слугує реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина, законних інтересів юридичних осіб. Навпаки, порушення службовими особами своїх службових повноважень підриває довіру громадян до державного апарату та призводить до небезпечних наслідків у політичній, правовій, соціальній, економічній та інших сферах.

У теорії кримінального права питанням відповідальності за посадові злочини приділялась значна увага. Ці питання були

предметом спеціальних досліджень таких, зокрема, науковців, як П.П. Андрушко, О.О. Дудоров, А.А. Жижиленко, В.Ф. Кириченко, М.Й. Коржанський, М.Д. Лисов, М.І. Мельник, А.Б. Сахаров, О.Я. Светлов, А.Н. Трайнін, М.І. Хавронюк та ін.

Одним із найбільш розповсюджених службових злочинів в Україні і є зловживання владою або службовим становищем. Суб'єкт злочину у сфері службової діяльності переважно спеціальний, тобто вчинити його може, як правило, лише службова особа. Відповідно до п. 1 ст. 364 КК України, зловживання владою або службовим становищем визначається, як умисне, з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах або в інтересах третіх осіб, використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно заподіяло істотну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб. Статистика свідчить, що кількість посадових злочинів продовжує збільшуватися. Саме тому значного поширення набуло таке явище, як зловживання службовим становищем. Щодо найбільш розповсюджених сфер учинення даної групи злочинів є освіта, економіка, медичне обслуговування населення, правоохоронна діяльність.

Щоб притягнути винну службову особу до кримінальної відповідальності за зловживання владою або службовим становищем, необхідно, передусім, встановити її компетенцію – коло обов'язків та прав, і лише після цього робити висновки щодо того, чи було зловживання з її боку. Для цього слід звертатись до нормативно-правових актів, що регулюють діяльність тієї чи іншої службової особи, її службових інструкцій.

Стаття 364 КК співвідноситься з наведеними та подібними іншими статтями як загальна і спеціальна норма. Таким чином, вона має застосовуватися у всіх можливих випадках зловживань службових осіб, коли відповідно відсутня спеціальна кримінально-правова норма.

Враховуючи наведене вище, можна вважати цю норму КК України додатковим важелем кримінально-правового характеру для

дотримання службовими особами принципу діяти лише в межах своєї компетенції і в передбаченій Конституцією України та законами спосіб. Зміст диспозиції ст. 364 КК, а також практика її застосування (зокрема, судова) свідчить про певну недосконалість даної статті, на чому зупиняються як законодавці, так і автори багатьох монографій.

Водночас слід зауважити, що висока інтенсивність міжнародного співробітництва України у правоохоронній сфері свідчить про відповідну якість національного законодавства, а тому питання удосконалення і вироблення тих чи інших нормативно-правових актів є лише питанням часу.

При цьому, вирішуючи питання про боротьбу із діяннями такого характеру, не можна забувати про суть самої проблеми вчинення злочинів у сфері службової діяльності. Адже основна ціль, яку переслідують службові особи, це задоволення власних потреб, причому, як правило, матеріального характеру. Мотив вчинення таких злочинів майже завжди корисливий. У такому разі проблема службових злочинів у більшій мірі виходить за межі нормативно-правового регулювання, і стає вже предметом вирішення економічних, політичних, культурних та соціальних питань.

КЕРІВНИК У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Мельничук Р.В. слухач ННІ №4 НАВС.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри управління та роботи з персоналом Національної академії внутрішніх справ **Пелагеша О.Г.**

Місце, що займає керівник в ієрархії управлінських структур, а також ступінь усвідомлення можливостей впливу на підлеглі підрозділи, наочно розкриваються в процесі керування. Роль

керівника органу Національної поліції виявляється в його здатності вміти виробляти стратегію управління, консолідувати зусилля своїх підлеглих на розв'язання важливих завдань управління, що у свою чергу відображується у підготовці та прийнятті відповідних управлінських рішень.

Як відзначає О.М.Бандурка, „діяльність сучасного керівника є багатоплановою. Вона поєднує діяльність по визначенню основних цілей організації, а також шляхи їх досягнення, стратегії розвитку: це і вплив на підлеглих, і виконання певних функцій, як по відношенню до підлеглих і організації в цілому, так і до інших органів”.

Звідси, на думку В.В.Конопльова, повсякденну діяльність керівника можна звести до виконання таких функцій, як: 1) адміністративні, які полягають у розподіленні обов'язків між підлеглими, координації їх діяльність, підготовці та видання наказів, розпоряджень, вказівок тощо; 2) спеціально-професійні, коли керівник приймає безпосередню участь у проведенні певних заходів (наприклад, керує силами та засобами під час охорони суспільного порядку; очолює слідчо-оперативну групу тощо); 3) забезпечення, які спрямовані на матеріально-технічне, фінансове, медичне та інше забезпечення оперативно-службової діяльності; 4) виховні, які можуть мати індивідуальний (спрямовані на конкретного працівника) та загальний (поширюються на весь колектив) характер; 5) контрольно-наглядові, які спрямовані на вивчення і перевірку стану у підпорядкованих йому об'єктів; 6) представницькі, коли керівник представляє, а у необхідних випадках відстоює інтереси свого органу (підрозділу), бере участь у нарадах, конференціях, підтримує зв'язки з громадськими організаціями, спільно з ними розробляє рішення з різних соціальних питань, звітує перед населенням про стан правопорядку на території, яка обслуговується підпорядкованим йому органом (підрозділом), особисто приймає громадян, розглядає звернення від них тощо.

Успішність підготовки та прийняття управлінських рішень керівником залежить від багатьох факторів (обставин), до яких ми відносимо:

1. Авторитет керівника. За цим фактором будь-якого керівника можна розглядати як керівника в прямому значенні слова, тобто особу яка призначається суб'єктом управління або обирається відповідно до встановленої процедури, реалізує свої офіційні повноваження на підставі наказу, статуту, іншого правового акту, однак, яка не користується повагою та авторитетом у колективі; і керівника – лідера, який обіймає керівну посаду за умови дотримання встановленої процедури та користується авторитетом у трудового колективу, що є найоптимальнішим типом керівника. Звідси, і управлінські рішення такого керівника будуть сприйматися як авторитетні та компетентні.
2. Компетенцію, під якою розуміємо коло повноважень, якими володіє керівник і які визначені конституцією, законами та підзаконними нормативно-правовими актами.
3. Професійну компетентність керівника, тобто його знання, уміння, навички та практичний досвід вирішення подібних чи інших проблемних питань, які потребують підготовки та прийняття управлінського рішення.
4. Ступінь централізації (децентралізації) управлінських рішень, тобто переважання під час підготовки та прийняття управлінських рішень колегіальних чи індивідуальних форм роботи. Якщо керівник надає широкі повноваження підлеглим в сфері підготовки та прийняття управлінських рішень, він зможе керувати більшою кількістю підлеглих йому працівників, оскільки йому не доведеться витратити час на консультування відносно прийомів та методів їх роботи.
5. Характер і ступінь складності вирішуваної проблеми. Так, коли здійснювана підлеглими діяльність не вимагає прийняття складних управлінських рішень, то можна здійснювати керівництво більшою кількістю підлеглими працівниками.
6. Сили та засоби (матеріально-технічне та фінансове забезпечення), тобто тих людських, фінансових та матеріальних ресурсів, які може використати керівник під час підготовки та прийняття управлінського рішення.

7. Інформаційне забезпечення. Якщо керівник у будь-який момент може отримати необхідну інформацію про діяльність своїх підлеглих і використовує сучасні засоби для передачі їм того, що він вважає за потрібне, то він матиме можливість підготувати та прийняти більш обґрунтоване управлінське рішення.

8. Професійна компетентність підлеглих. Коли підлеглі володіють професійними навичками, мають почуття відповідальності й зацікавлені у наслідках своєї роботи, кількість прийнятих управлінських рішень може бути збільшена, підвищиться їх якість.

9. Стиль управління керівника. Під стилем управління слід розуміти сукупність способів та прийомів, які мають забезпечувати досягнення поставлених перед керівником цілей. Стиль управління визначає форму та напрям управлінської діяльності, задає певні параметри функціонування управлінської системи, породжує певний тип взаємодії.

На нашу думку, під стилем діяльності керівника необхідно розуміти сукупність методів роботи, які він використовує під час розв'язання типових (нетипових) проблем та які поєднують в собі психологічні, професійні, технологічні та організаційні їх характеристики.

Необхідно виділити такі стилі підготовки та прийняття управлінських рішень: 1) директивний, який характеризується надмірно централізованою владою, постійним втручанням керівника у справи підлеглих, жорстким контролем за виконанням його розпоряджень, що супроводжується застосуванням адміністративних санкцій. Під час використання такого стилю управління, процес підготовки та прийняття управлінських рішень має індивідуальний характер. Думки підлеглих у процесі вирішення оперативних управлінських завдань не враховуються, керівник прагне реалізувати власну управлінську стратегію, ущемляючи таким чином ініціативу підлеглих; 2) колегіальний, який перш за все передбачає колективну процедуру підготовки та прийняття управлінського рішення. Такий стиль сприяє прояву творчої активності та свободи підлеглих у вирішенні управлінських завдань, мобілізує діяльність колективу на досягнення певної мети, сприяє

самовираженню професійної сутності підлеглих, породжує відчуття довіри та взаємоповаги між керівником та підлеглим; 3) ліберальний стиль, полягає у свідомому самообмеженні керівником своєї влади, яка де-факто повністю або частково передається підлеглим.

Сучасний керівник, під час підготовки та прийняття управлінських рішень, залежно від ситуації (складності вирішуваної проблеми) повинен вміло використовувати кожен із вище приведених методів, як самостійно, так і комплексно, тобто поєднуючи їх позитивні аспекти.

Підводячи підсумок зазначимо, особливе місце керівника під час підготовки та прийняття управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції полягає у тому, що він, з одного боку керує процедурою їх підготовки та прийняття, з іншого – наділений правом самостійної підготовки та прийняття управлінських рішень з підвідомчих йому питань, які можуть стосуватися, як внутрішньо-організаційних, так і зовнішньо-адміністративних питань.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОРЯДКУ ОГЛЯДУ ТРУПА

Місько А.Ю., курсант 307 навчальної групи ННІ № 1 НАВС

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини НАВС, кандидат юридичних наук **Вакулик О.О.**

З оглядом трупа на місці події слідчому приходиться стикатися при проведенні розслідування різних категорій злочинів (бандитизм, вбивство, пожежі і т.д.). Труп людини є центральним об'єктом місця події. Огляд трупа повинен проводитися безпосередньо на місці його виявлення, тому що в іншому випадку порушується зв'язок між елементами місця події, обстановкою, в якій він був виявлений, і позою трупа, трупними явищами й іншими ознаками.

Огляд трупа слідчим, прокурором проводить за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта (ч. 1 ст. 238 КПК України). Після огляду труп підлягає обов'язковому направленню для проведення судово-медичної експертизи для встановлення причини смерті (ч. 3 ст. 238 КПК України).

Огляд трупа складається з двох стадій: загального і детального огляду трупа. Хід і результати огляду трупа можуть відбиватися у протоколі огляду місця події.

При огляді трупа обов'язково досліджуються:

1. Поза трупа і його положення на місці події. Загальний огляд трупа починається з фіксації місця його знаходження, положення, загального вигляду і пози трупа, тобто розташування його частин відносно одна одної. Положення трупа описується щодо найближчих нерухомих об'єктів – входу, вікон, стін, полотна залізниці, дерев і ін.

2. Зовнішній вигляд одягу трупа, що відіграє істотну роль для встановлення механізму події.

3. Знаряддя заподіяння смерті оглядаються в процесі огляду трупа лише у випадках коли вони механічно з'єднано з трупом (петля на шиї трупа, кинджал, що стирчить із грудей трупа тощо). Воно оглядається до роздягання трупа й огляду одягу, для того щоб при цих діях розташування і стан знаряддя не були порушені. Зберігати вузли рекомендується, розрізаючи з цією метою матеріал петлі у віддаленому від вузла місці.

4. Тіло трупа оглядається в тій послідовності, що є найбільш доцільною. Встановлюються стать, вік, зріст, колір волосся, очей померлого; характер, ступінь і локалізація трупних явищ і ушкоджень (їх походження визначається лише при судово-медичному дослідженні трупа); стан зубного апарата, наявність виділень і т.п. Необхідно зіставляти ушкодження на тілі й одязі з погляду їх відповідності.

5. Предмети, виявлені в кишенях та інших частинах одягу трупа, можуть бути оглянуті як разом з одягом, так і після огляду

тіла; при цьому фіксуються характер, розміри, форма предметів, їх стан і розташування на трупі.

Детальний огляд супроводжується роздяганням трупа, яке відбувається у певній послідовності. Кожна частина одягу оглядається окремо й у сукупності з іншими частинами. При огляді одягу з'ясовується: чи відповідає вона розмірам трупа, чи всі частини одягу в наявності, які предмети знаходяться в кишенях і інших частинах одягу, які помарки і плями маються на ній (розміри і розташування цих плям, ступінь просоченості тканини, колір плям, вологість), ушкодження (характер ушкоджень, їх розмір, форма, специфічні ознаки, що вказують на походження), є чи на одязі мітки і які саме, чи має одяг запах, відповідність якості верхнього і нижнього одягу. Головною метою цієї стадії огляду є відшукування всіх особливостей на тілі трупа, ушкоджень і трупних явищ.

Якщо особа трупа загиблого невідома, особливості фіксуються з максимальною ретельністю, зокрема – родимки, будова зубного апарату тощо.

Такий труп описується за методом «словесного портрета», а також проводиться його дактилоскопіювання і, в разі потреби, після надання обличчю трупа зажиттєвого вигляду («туалет трупа») фотографується за правилами сигналітичної зйомки. Бажано використовувати кольорові фотоматеріали.

Далі варто оглянути ложе трупа. З цією метою його варто підняти і віднести вбік. Труп не можна волочити або перевертати, тому що предмети, які знаходяться під ним, можуть мати істотне значення для справи і дозволять зробити висновок про переміщення трупа і зміну його пози.

Основним завданням огляду трупа є отримання інформації, на підставі якої можна дати відповіді на такі запитання:

1) Де настала смерть – у тому місці, де знайдено труп, чи в іншому, звідки він був переміщений?

2) Коли настала смерть, тобто за який проміжок часу до початку огляду це сталося?

3) Яким способом, за допомогою якої зброї, інших засобів було вчинено вбивство: ножем, пострілом з вогнепальної зброї, шляхом удушення, отруєння, повішення тощо?

4) Чи передувала настанню смерті боротьба загиблого з іншими особами?

Якщо виникає необхідність повторно оглянути труп після його поховання або провести судово-медичну експертизу, проводиться ексгумація, тобто вилучення трупа з місця його поховання. Про проведення ексгумації прокурор вносить постанову. Ексгумація проводиться за присутності судово-медичного експерта. Спочатку фіксується загальний вигляд місця поховання і труни, потім оглядається труп, що знаходиться в ній і його одяг. При цьому важливо, щоб у протоколі знайшли відображення ті фактичні дані, що дозволяють зробити висновок про особу людини, чий труп був ексгумований.

ПРОБЛЕМА СТРОКІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ, СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Морозова Д.О., здобувач освітнього ступеня магістр ННІ №1 НАВС.

Наук керівник: професор кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, професор **Письменний Д.П.**

Прийняття нового Кримінально процесуального кодексу України 13 квітня 2012 року зумовило радикальну зміну вітчизняної кримінально-процесуальної доктрини. Необхідно відзначити, що КПК України 2012 р. Має значно більш прогресивний вигляд у порівнянні з попереднім КПК України 1960 р., адже вперше на законодавчому рівні був закріплений принцип розумності строків.

Проблема розумності строків кримінального провадження є нову для сучасної юридичної науки, ця проблематика знайшла

своє місце у наукових працях Блохіна Г.І., Гловюк І.В., Чукинської О.П., Леоненко М.І., Толочко О.М., Чурікової І.В..

Так, відповідно до статті 28 КПК України, можна визначити, що під розумними строком доцільно розуміти найкоротший строк розгляду і вирішення кримінального провадження, проведення процесуальної дії або винесення процесуального рішення, який достатній для надання своєчасного (без невинуватих зволікань) судового захисту порушених прав, свобод та інтересів, досягнення мети процесуальної дії та взагалі завдань кримінального провадження.

Дійсно, в ч. 1 ст. 28 КПК зазначається: «...розумними вважаються строки, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень». Але об'єктивно необхідні строки визначають слідчий, прокурор, слідчий суддя для кожного випадку окремо залежно від слідчої ситуації. І тому критерій «об'єктивно необхідний» є неконкретним, таким, що залежить від внутрішнього переконання посадової особи, тобто має суб'єктивний характер і також призведе до різного тлумачення поняття «розумний строк», а це, у свою чергу, спровокує подання безлічі скарг, клопотань з боку підозрюваного, обвинуваченого та захисту, адже вони по-своєму тлумачитимуть поняття «розумний строк».

Варто зазначити, що закріплення принципу «розумності строків» у КПК саме по собі не стане гарантією забезпечення прав учасників кримінального процесу. При обчисленні «розумного строку розслідування» судом приймаються до уваги лише строки проведення органами влади тих дій, які є доцільними. Більш менш ефективний контроль за дотриманням процесуальних строків здійснюється лише на досудовому слідстві тому, що по-перше КПК України досить чітко встановлює термін розслідування кримінального провадження, по-друге, нагляд за дотриманням законності (у тому числі і строків), здійснюється прокурором і судом, і, по-третє, за порушення строків до виних осіб може застосовуватися юридична відповідальність.

Певні кроки до забезпечення права, гарантованого ст. 28 КПК України, а також ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, на розумність строків розслідування та розгляду справи вже зроблено, однак без прийняття окремих змін до законодавства, якими буде встановлено ефективний механізм захисту права особи на досудове провадження та судовий розгляд у розумний строк, принцип розумності строків у кримінальному провадженні не може бути реалізований повною мірою, порушення процесуальних строків призводить до зниження ефективності роботи правоохоронних органів, оскільки злочини розкриваються несвоєчасно, розслідування їх невинувато затягується, підозрювані безпідставно тримаються тривалий час у слідчих ізоляторах.

На цьому етапі, застосування принципу «розумності строків» є ще не напрацьованим, необхідно переймати досвід Європи, Європейського суду з прав людини та привести законодавчу базу України до міжнародних стандартів. Головним завданням законотворця повинно стати створення дієвого механізму забезпечення принципу розумних строків, а саме – створення системи ефективних правових засобів, що дозволили б досягти рівноваги реалізації публічних і законних інтересів конкретних суб'єктів кримінально-процесуального провадження.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВИХ ЗАВДАНЬ

Мурзо Є.О., курсант 205 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат військових наук, старший науковий співробітник **Красіков О.М.**

Згідно з теорією мотивації, яка обумовлює ієрархію потреб людини, *безпека*, поряд з фізіологічними потребами (в їжі, одязі тощо), є однією із головних потреб. Вона є невід'ємною характеристикою й умовою життя та діяльності особи, суспільства та держави. Практика показує, що забезпечення безпеки діяльності особового складу поліції ще не має належного рівня, оскільки щорічно гине та отримує тяжкі поранення, каліцтво, психічний розлад значна кількість працівників. Діяльність працівників поліції у більшості випадків пов'язана з небезпекою та стресовими ситуаціями. Особливість цієї небезпеки полягає в її постійній потенційній присутності. В одних випадках вона може передбачатись, а в інших – виникає раптово.

Можливість нападу на працівника поліції існує протягом усього часу патрулювання, чергування і, навіть, носіння форми та зброї. У будь-якому випадку працівник поліції зобов'язаний не уникати небезпеки, а, умовно кажучи, йти їй назустріч. Отже, в умовах складної криміногенної ситуації питання особистої безпеки працівників поліції є одним з найважливіших напрямків діяльності працівників правоохоронних органів України. Численні факти злочинних зазіхань на життя і здоров'я під час виконання службових обов'язків потребують детальної розробки рекомендацій щодо забезпечення особистої безпеки працівників поліції.

Як зазначають фахівці-науковці НАВСУ Г.О. Юхновец, В.Г. Андросюк, Л.І. Казміренко, і з цим доцільно погодитися, що

особиста безпека працівника поліції – це система організаційно-правових, фізичних і тактико-психологічних заходів, що дозволяють забезпечити збереження життя та здоров'я працівника правоохоронних органів та підтримання високого рівня ефективності його професійних дій.

При цьому слід зауважити, що особиста безпека насамперед ґрунтується на достатньому рівні професійно-психологічної готовності працівників, коли вони налаштовані на найбільш доцільні, активні та рішучі дії в складних чи небезпечних для життя і здоров'я умовах виконання службових обов'язків. Крім того, особиста безпека є результатом реалізації комплексу заходів, спрямованих на зниження рівня професійного ризику до реально можливого мінімуму, що дозволяє гарантувати збереження життя і здоров'я, нормального психічного стану та дієздатності працівника поліції під час ефективного виконання оперативно-службових завдань. Особиста безпека працівників поліції вимагає підвищення рівня службової, бойової та психологічної підготовки, а також удосконалення матеріальної бази, забезпечення практичних підрозділів правоохоронної діяльності сучасними технічними засобами та озброєнням.

Здавна відомо, що сучасна злочинність вже стала занадто небезпечним суспільним явищем. Добре навчені і треновані злочинці, у багатьох випадках, чинять організовано-відчайдушний опір законним вимогам працівників поліції. Сумним наслідком цього є те, що в практичній діяльності правоохоронних органів ще продовжують траплятися безглузді і непоправимі випадки загибелі та травматизму працівників поліції.

Слід зазначити, що забезпечення особистої безпеки працівників поліції – це робота не одного дня і не однієї людини. Це дуже величезний комплекс заходів, який повинен постійно працювати і вдосконалюватися.

ЗМІСТ

Андріяш Є.В. Особливості навчання методам ефективного застосування вогнепальної зброї та культурі поведінки з нею.....	5
Балашова І.О. Розмежування повноважень присяжних і професійних суддів під час розгляду справ судом присяжних.....	9
Баркова А.О. Особливості тактики допиту потерпілих-жінок від насильницьких злочинів на досудовому слідстві.....	11
Баштова О.Г. Створення Національної поліції, існуючі проблеми та шляхи вдосконалення її роботи.....	14
Баштова О.Г. Розвиток гнучкості у курсантів вищих навчальних закладів МВС України у процесі занять зі спеціальної фізичної підготовки.....	17
Бевзо Ю.Н. Кримінально-правова характеристика геноциду.....	20
Безчастна А.В. Місце висновку експерта у доказуванні....	24
Березинець О.Ю. Кримінально-правова характеристика порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками.....	27
Блажко Н.Р. Злочинність у сфері державних закупівель лікарських засобів, види та способи їх вчинення.....	30
Бондя Н.В. Міжнародне співробітництво при розкритті та розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів.....	34
Брік С.А. Неправомірна вигода як предмет злочину, передбаченого ст. 368 КК України.....	36
Булгакова К.О. Кримінально-правова характеристика ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).....	39
Бурлак С.Д. Заповіт подружжя у праві іноземних країн....	42
Васюта Ю.В. Філософія транс гуманізму.....	45
Верчук Н.М. Оперативна профілактика як форма ОРД.....	48
Галушко В.В. Поняття слідів-відображень в криміналістиці.....	51

Гапон К.А. Жіноча злочинність: поняття, стан і тенденції.....	54
Герасименко Д.М. Правовий статус банків та фінансово-кредитних установ в Україні.....	56
Герасименко Д.М. Досвід Німеччини щодо кримінально-правової охорони бюджетної безпеки держави.....	60
Григор Д.О. Спеціальні засоби органів Національної поліції України та можливі напрямки у їх удосконалення.....	63
Гричаненко Я.В. Психологічна підсвідома підготовки стрільця.....	66
Дармограй Я.П. Міжнародна правова допомога як форма міжнародного співробітництва у кримінальному процесі.....	70
Денісов В.В. Конфлікт обов'язку та справедливості у моральному виборі правоохоронців.....	73
Денисенко С.О. Використання соціальних мереж в роботі психолога.....	76
Дзюба О.О. Можливості дактилоскопічної експертизи та її використання у розслідуванні кримінальних правопорушень.....	80
Дмитрієва М.М. Види відомчого контролю в органах Національної поліції України.....	82
Дояр Є.В. Підстави та порядок затримання у кримінальному провадженні.....	85
Єремія М.А. Протидія злочинам, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин.....	88
Заболоцький П.В. Шаблонність людського мислення та комп'ютерна безпека.....	91
Зайцев Д.О. Особливості реформування та функціонування підрозділу особливого призначення Національної поліції України.....	93
Запорожець А.К. Застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичних осіб в Україні та Литві: порівняльно-правовий аналіз.....	96

Запорожець А.К. Адміністративно-правовий статус центральних органів виконавчої влади.....	99
Запорожчук А.І. Історія розвитку оперативно-розшукової діяльності та характеристика завдань, що її регламентують.....	102
Зеленянська О.І. Протидія злочинності неповнолітніх.....	104
Іваненко Л.О. Робота зі слідами запаху на місці події з метою їх використання у розслідуванні кримінальних правопорушень...	107
Ільєнко В.М. Використання топографічної карт в оперативно-службовій діяльності органів поліції.....	109
Ільницька В.М. Боротьба зі злочинами у сфері торгівлі людьми.....	111
Калашник Е.С. Виявлення та розкриття розбоїв та грабежів.....	115
Калініченко Б.М. Особливості підготовки управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції України.....	118
Карюк Я.М. Легітимне насилля та право на самооборону.....	123
Ковтюх М.М. Криміналістична характеристика вбивств прихованих інсценуванням.....	126
Когут І.В. Криміналістична діагностика татуювань.....	129
Крунь В.І. Вік особи як невід’ємна ознака суб’єкта злочину передбаченого ст. 156 КК України.....	131
Козаков Д.Р. Розуміння відчуження в матеріалізмі.....	133
Король М.Г. Види патрульних нарядів поліції, їх склад і призначення, головне завдання та шляхи підвищення ефективності їх дій в різних ситуаціях.....	134
Куюрak К.В. Кишенькові крадіжки.....	138
Кудренко С.В. Сучасний стан кримінальної відповідальності за незаконне проведення абортів в зарубіжних країнах.....	142
Кутовий В.В. Сліди-відображення в криміналістиці: поняття та види.....	144
Климчук Ю.О. Стрес-фактори у професійній діяльності правоохоронців.....	146
Кобко Р.В. Процедура банкрутства як спосіб тінізації економіки.....	148

Козинець О.О. Криміналістичні дослідження перероблення холодної зброї в інші об'єкти.....	152
Королюк І.М. Ювенальна превенція як один із основних напрямків діяльності Національної поліції.....	155
Кохановський Д.О. Забезпечення права на захист при застосуванні до підозрюваного заходів забезпечення кримінального провадження.....	158
Кудренко С.В. Особливості розслідування сексуальних вбивств.....	162
Кузуб В.М. Антикорупційна політика України на шляху Євроінтеграції.....	164
Кулик Я.А. Тримання під вартою в систему заходів забезпечення кримінального провадження в Україні.....	166
Кундельська І.С. Легалізація доходів, здобутих злочинним шляхом, як механізм забезпечення функціонування тіньових економічних відносин.....	172
Кундельська І.С. Політичне лідерство як складова професійної діяльності Міністра внутрішніх справ України.....	175
Курченко К.О. Травмування поліцейських під час несення служби та запобігання їм.....	178
Лазорик А.М. Боротьба зі злочинами у сфері торгівлі людьми.....	179
Лаптиренко В.О. Особливості підготовки прийняття управлінських рішень в органах Національної поліції.....	183
Лемак Д.Р. Презумпція невинуватості забезпечення доведеності вини.....	187
Лемешко Д. Інформаційний чинник влади: виклик сьогодення.....	191
Лещинська А.Р. Місце та роль кримінального проступку в системі кримінального права.....	194
Лінда Ю.Р. Кримінальна відповідальність за звалтування: порівняльно-правовий аналіз та обставини, що пом'якшують й обтяжують відповідальність за вчинення злочину.....	196
Лобода О.В. Форми контрольної діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного	

реагування Національної поліції України.....	198
Лукашенко Л.О. Організація і тактика дій поліції при забезпечення публічної безпеки та порядку.....	203
Лозовой Р.М. Інтеграція психологічних прийомів у криміналістичну тактику.....	209
Мазуренко М.В. Еволюція управлінської думки в світі та в Україні.....	211
Мазуренко М.В. Становлення вчення про предмет криміналістики.....	215
Макаревич О.В. Типові слідчі ситуації при розслідуванні навмисних вбивств.....	219
Матвійчук А.В. Особливості використання графічних документів в діяльності поліції.....	222
Мельник І.О. Кримінально-правова характеристика зловживання владою чи службовим становищем.....	224
Мельничук Р.В. Керівник у процесу підготовки та прийняття управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції.....	226
Місько А.Ю. Деякі аспекти порядку огляду трупа.....	230
Морозова Д.О. Проблема строків у кримінальному процесі, способи їх вирішення.....	233
Мурзо Є.О. Забезпечення особистої безпеки працівників поліції під час виконання оперативно-службових завдань.....	236